

katılım finans

TKBB'NİN KURUMSAL İLETİŞİM YAYINIDIR

YIL: 4 SAYI: 22 | KASIM - ARALIK 2020

18

SPK Başkanı Ali Fuat Taşkesenlioğlu:
EKONOMİDEKİ V TİPİ
TOPARLANMA,
**PİYASALARIMIZI
OLUMLU ETKİLEDİ**

24

**İFM, ÜRETİM TEMELLİ
EKONOMİYİ
TEŞVİK EDECEK**

66

**ARİF ERSOY'U
ANLAMAK**

80

**BAHREYN'DE
İSLAMİ FİNANS**

Esaslı Bankacılık

#1 FAİZSİZ FİNANS ESASI

Katılım bankacılığı, faizsiz finansman modeli sunar. Paradan para kazanmayı değil, ticari faaliyetleri esas alır.

#2 TİCARET ESASI

Katılım bankacılığı, ekonomiyi kalkındıracak etik bir ticaret anlayışını benimser. Alım ve satımda netlik esastır.

#3 PAYLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı; ticaret, vekâlet, ortaklık ve kiralama yöntemleriyle kullandığı finansmandan oluşan kâr ve zarar, katılımcılarıyla adilce ve söz verdiği gibi paylaşır.

#4 MEMNUNİYET ESASI

Katılım bankacılığı, insan odaklı yaklaşımı gereği, müşterilerine üst düzey memnuniyet sağlamayı amaçlar. Hizmetlerini en iyi ve en kaliteli şekilde sunmak için azami çabayı gösterir.

#5 DENETİM ESASI

Katılım bankacılığı, standart denetimlerin yanı sıra Katılım Bankacılığı ilkelerine uygunluk denetimine de tabidir. Değerlerimizle örtüşmeyecek, sağlığa zararlı olabilecek hiçbir ürünü veya ticari faaliyetini finanse etmez.

#6 YARDIMLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı, elde ettiği kazancın bir kısmını sosyal sorumluluk projelerinde değerlendirerek sosyal dengenin sağlanmasına destek olur.

#7 TAM HİZMET ESASI

Katılım bankacılığı, müşterilerinin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ürün ve hizmet çeşitliliğine sahiptir. Sektöre kazandırdığı özel ürünleri ve geleneksel bankacılığın katılım bankacılığı değerleriyle çelişmeyen tüm enstrüman ve imkânlarını bir arada sunar.

#8 SÖZLEŞME ESASI

Katılım bankacılığı, müşterileriyle başlangıçta sözleştiği her şeyin geçerliliğini sözleşme boyunca korur. Sözleşmeye sadakat esastır.

#9 TOPLUMSAL FAYDA ESASI

Katılım bankacılığı, toplumsal kalkınmaya destek olacak projelerin finansmanına öncelik verir. Ekonomik büyümeye ve toplumsal refaha katkı sağlar.

#10 ORTAKLIK ESASI

Katılım bankacılığı her müşterinin bir ortak olduğunun bilincindedir ve her zaman birlikte kazanmayı esas alır.

Katılım bankacılığı güçlü esaslar üzerinde yükseliyor, Türkiye katılımı güçleniyor.

Katılım bankacılığını anlayanlar, emeklerinin ve alın terlerinin karşılığı olan birikimlerini gönül rahatlığıyla ekonomiye kazandırıyor. Katılım bankacılığı büyüdükçe hem katılımcılar hem de Türkiye kazanıyor. Esaslarına bağlılıkla yükselen bu değeri tanıdıkça siz de yürekten katılacaksınız.

KATILIM FİNANS DERGİSİ WEB SİTESİNDE BLOGGER OLMAK İSTER MİSİNİZ?

Lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri ve akademisyenlerin yanı sıra katılım bankacılığı sektöründe çalışan veya sektöre ilgi duyan herkesin başvurularını bekliyoruz.

katilimfinans.com.tr

katılımfinans

TKBB TÜRKİYE
KATILIM
BANKALARI
BİRLİĞİ

İçindekiler

Yıl:4 Sayı: 22 | Kasım-Aralık 2020

YORUM

10

KATILIM BANKACILIĞI, PANDEMİYE
RAĞMEN VERİMLİ BİR YIL
GEÇİRİYOR

MEVZUAT

12

GELENEK VE MODERN ARASINDA
"İSLAMİ FİNANS"

RÖPORTAJ

18

EKONOMİDEKİ V TİPİ
TOPARLANMA, PİYASALARIMIZI
OLUMLU ETKİLEDİ

24

KAPAK

İFM, ÜRETİM TEMELLİ EKONOMİYİ
TEŞVİK EDECEK

MAKALE

30

KATILIM BANKALARINDA LİKİDİTE
RİSKİ

DOSYA

36

COVID-19 DÖNEMİNDE FON AKIŞLARI
VE KATILIM ESASLI FONLAR

42
KATILIM FİNANS
SEKTÖRÜNE ÖZEL
ÇÖZÜMLER ÜRETİYORUZ

MAKALE

46
İSLAM HUKUKUNDA AKİT TEORİSİ

YORUM

54
ALTIN, YATIRIMCISI İÇİN "GÜVENLİ
LİMAN" MI?

MAKALE

62
IBOR GEÇİŞİ, SUKUK PİYASASINA
NASIL ZORLUKLAR GETİREBİLİR?

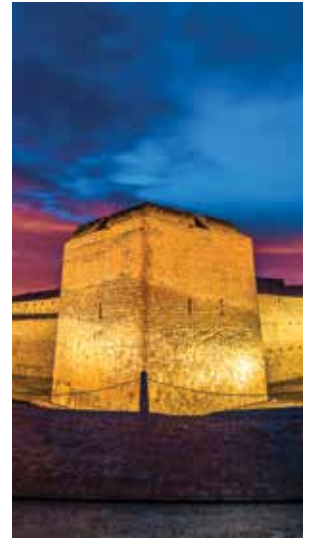
360 ÜLKE PANORAMASI
BAHREYN

70
KATILIM FİNANS, ÜLKE
PANORAMASI YAZI DİZİSİNE
BAŞLIYOR

ROTA

82
BASRA KÖRFEZİ'NDE BİR
İNCİ: BAHREYN

katılım finans

TKBB Adına İmtiyaz Sahibi

Osman Akyüz

Danışma Kurulu

Metin Özdemir
İkram Göktaş
Melikşah Utku
Nevzat Bayraktar
Ufuk Uyan
Murat Akşam
Temel Hazıroğlu
Dr. Ahmet Albayrak

Genel Yayın Yönetmeni

Aydın Yabanlı

Yayın Kurulu

TKBB İletişim Komitesi
M. Esad Doğanlı
Fatih Demircan
Fatih Kamaşoğlu
Elif Bilge Ceylan
Yusuf Armağan
Ömer Berkli

Merkez

Saray Mh. Dr. Adnan Büyükdeniz Cd. Akofis Park C Blok
No:8 Kat:8 34768 Ümraniye / İSTANBUL
T: +90 (216) 636 95 00 (pbx)
www.katilimfinans.com.tr
bilgi@katilimfinansdergisi.com.tr

YAPIM

Genel Direktör

Mustafa Özkan

Editörler

Cem Eker, Gülteğ Erdöl,
Serdar Ergün

Sanat Yönetmeni

Merve Aktaş

Dijital Medya Uzmanı

Meryem Özkan

Katkıda Bulunanlar

Beyza Nur Avcı

Ticari İşler Direktörü

Ömer Arıcı

Finans Sorumlusu

Mine Demirkan

Yayın Türü

Süreli yayın
İki ayda bir yayınlanır

Baskı

Seçil Ofset
100. Yıl Mahallesi Massit Matbaacılar No:77, Site Sk.,
34218 Bağcılar/İstanbul
Tel: 0212 629 06 15
www.secilofset.com.tr

[f /katilimfinansdergisi](https://www.facebook.com/katilimfinansdergisi) [@KatilimFinans](https://twitter.com/KatilimFinans) [in /katilimfinansdergisi](https://www.linkedin.com/company/katilimfinansdergisi)

TKBB'nin Kurumsal İletişim Yayınıdır. Bu dergide yer alan yazılar, aksi belirtilmedikçe Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmaz, imzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

Yeni Ekonomi Programı Gücümüze Güç Katacak

Katılım Finans Kurumları, Yeni Ekonomi Programı'ndaki üretim, yerli ve milli hamleler, teknoloji ve istihdama yönelik hükümetimizin atacağı adımlar doğrultusunda, katma değerli projelere destek vermeye ve öncülük etmeye devam edecektir

Merhaba,

C OVID-19 salgını ile dünya genelinde sosyal ve ekonomik hayatın işleyişi önemli ölçüde değişime uğrarken, ekonomideki iş yapış şekillerinin, davranışların ve tercihlerin yeniden şekillenmeye başladığını gözlemlemekteyiz. Tüm dünya bu ortamdan çıkışın anahtarını aradığı dönemde Türkiye, sağlık sistemindeki güçlü alt yapısı ve ekonomi yönetiminin attığı kararlı adımların etkisiyle global ölçekte pozitif olarak ayrıştı.

2020 yılının sonuna doğru yaklaşırken, Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Berat Albayrak 'Yeni Dengelenme, Yeni Normal, Yeni Ekonomi' ana temasıyla, 2021-2022-2023'ü kapsayan üç yıllık 'Yeni Ekonomi Programı'nı (YEP) açıkladı. Sayın Bakanımızın açıklamasında; "katma değerli üretimi destekleyecek iş süreç ve modellerini yaygınlaştırmak, yenilikçi, ihracata dayalı, insan odaklı ve kapsayıcı bir kalkınma modeli" ne vurgu yaptı. Ülkemizin

2023 hedefleri doğrultusunda yeni yol haritası olan YEP, COVID-19 salgınının ekonomimize yönelik olumsuz etkilerini ciddi oranda azaltırken, güçlü ve istikrarlı büyüme sürecinde yeni adımları beraberinde getirecektir.

Katılım Finans Kurumları, Yeni Ekonomi Programı'ndaki üretim, yerli ve milli hamleler, teknoloji ve istihdama yönelik hükümetimizin atacağı adımlar doğrultusunda, katma değerli projelere destek vermeye ve öncülük etmeye devam edecektir. Bizler de ülkemizi, ekonomide bir üst lige çıkaracak, sürdürülebilir büyüme modelini tesis edecek tüm politikaların başarıya ulaşması için gece gündüz demeden çalışmaya devam edeceğiz. Katılım finans sisteminin küresel avantajlarını, güçlü potansiyelini ve istikrarlı yükselişini, ülkemizin gelişimine katkı sunacak vizyonda tüm paydaşlarımız ile birlikte en iyi şekilde değerlendireceğiz. Türkiye 2023 hedeflerine doğru emin adımlarla ilerlerken, Yeni Ekonomi Programı'nın ülkemize, milletimize ve ekonomi camiasına hayırlı olmasını diliyorum.

Allah'a emanet olun...

Metin ÖZDEMİR
TKBB Yönetim Kurulu Başkanı

Yeni

Faizsiz finansal kuruluşlarda denetim, finansal raporlama ve muhasebe alanındaki eksiklikleri gidermeyi amaçlayan; **Faizsiz Finans Kuruluşları Muhasebesi Tek Düzen Hesap Planı ve AAOIFI Standartları Çerçevesinde** yayımlandı.

www.tkbb.org.tr

Editör'den

Katılım Finans, Yeniliklerine Devam Ediyor

Kapak konumuzu, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi'nin faaliyete geçmesiyle birlikte Türkiye'nin faizsiz finans sektöründeki payının nasıl şekilleneceği üzerine kurguladık

Değerli okurlarımız,

COVID-19 pandemisinin gölgesinde geçirdiğimiz meşakkatli bir yılı geride bırakmaya hazırlanıyoruz. Günlük rutinlerimizin, hijyen algımızın ve iş yapış şekillerimizin hızlı bir şekilde dönüşüme uğradığı böylesi bir dönemde değişmeyen tek şey dergimize gösterdiğimiz titizlik oldu. 22. sayımızda da bu düstur ile ilerleyerek 2020'nin son sayısını sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

İzinizle yeni sayımızda yer verdiğimiz başlıklara, kısaca değinmek istiyorum. Dergimizin kapak konusunu, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi'nin (İFM) faaliyete geçmesiyle birlikte Türkiye'nin faizsiz finans sektöründeki payının nasıl şekilleneceği üzerine kurguladık. Merkez'in aktif hâle gelmesiyle birlikte İstanbul'un finans merkezi olma hedefine hızlı adımlarla yaklaşacağını belirten Dr. Taha Eğri, konuyu tüm yönleri ile detaylandırdı. 22. sayımızın kapak röportajını SPK Başkanı Ali Fuat Taşkesenlioğlu ile aktüel röportajlarını ise Architech Genel Müdürü Dr. Mücahit Gündebahar ve DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Başkanı, Bank of Bahrain and Kuwait (BBK) Türkiye Direktörü Bilgün Gürkan ile gerçekleştirdik. Taşkesenlioğlu, Türk sermaye piyasalarındaki son durumu, SPK'nin son dönem çalışmalarını ve faizsiz finans sektörünün kaydettiği başarıyı tüm hatları ile değerlendirdi. Dr. Mücahit Gündebahar, bilişim sektöründe faaliyet gösteren Architech'in kuruluş hikâyesini ve katılım bankacılığına sunduğu hizmetleri detaylandırdı. Bilgün Gürkan ise

BBK'nin hedeflerini ve ülkemizdeki çalışmalarını anlattı. Her üç isme de deneyimleri ile değerli düşüncelerini bizlerle paylaştıkları için teşekkür ediyoruz. Ayrıca İslami finansı geçmişten günümüze masaya yatıran Prof. Dr. Ömer Karaoğlu'na, katılım bankalarındaki likidite riskini detaylandıran Doç. Dr. Gökhan Işıl ve Dr. Ufuk Alkan'a, katılım esaslı fonların COVID-19 dönemindeki son durumuna değinen Hamit Kütük'e, akit kavramını anlatan Prof. Dr. Orhan Çeker'e, akıllı sözleşmeleri İslami finans açısından değerlendiren Fatih Coşkun'a, altın yatırımlarının dünü ve bugününü analiz eden Mehmet Ali Yıldırım Türk'e ve Türkiye'deki işletme eğitimini irdeleyen Prof. Dr. Ömer Torlak'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

22. sayımızla Bahreyn ile başlangıcını yaptığımız ülke panoraması bölümünü de bu vesileyle istifadenize sunuyoruz. Sözlerime son verirken Katılım Finans'ın 2021 itibarıyla Türkçe-İngilizce olarak yayınlanacağını da müjdesini vermek istiyorum.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

Sağlıkla kalın..

Gültuğ Erdöl
Editör

TKBB Genel Sekreteri
Osman Akyüz

Katılım Bankacılığı, Pandemiye Rağmen Verimli Bir Yıl Geçiriyor

Pandemi süreci boyunca tüm bankalarımız, müşterilerinin bütün finansal ihtiyaçlarını eksiksiz ve hızlı bir şekilde yürüterek sorunsuz hizmet sağladı

İçerisinde bulunduğumuz sene, pandemi dolayısıyla zor bir yıl oluyor. Türkiye ve tüm dünya her alanda mücadeleyi gerekli kılan çetin bir süreç yaşadı. Fakat ülkemiz, pandemi konusunda tahminlerin de ötesinde başarılı bir sınav verdi. Milletimiz, Sağlık Bakanlığımız ve devletimiz de bu mücadeleyi hakkıyla yürüterek salgın ile mücadeledeki kararlılığını göstermiş oldu.

HAZİRAN AYI İTİBARIYLA EKONOMİDE BARİZ BİR CANLANMA YAŞANDI

Ekonomik anlamda ise yılın ilk yarısında sıkıntılı bir dönem yaşandı. Özellikle mart, nisan ve mayıs aylarında pandemi nedeniyle ekonomide ciddi bir ivme kaybı olduğunu gördük. Koronavirüsün ekonomik aktiviteleri sektöre uğratması ve iktisadi faaliyetleri azaltması sonucunda üretim, dağıtım ve turizm gibi birçok ekonomi aktörü olumsuz bir tablo ile karşılaştı. Ancak hamdolsun haziran ayından sonra salgın tedbirlerinin de bir miktar

yumuşatılması ile birlikte ekonomik aktivitelerde bariz bir canlanma gözlemlendi. Sözünü ettiğimiz bu canlanma, ülkenin büyüme rakamlarına da yansımaya başladı. İnşallah seneyi çok küçük bir eksi ile kapatacağımız gibi gözüküyor.

KATILIM BANKACILIĞI, SAĞLAM TEMELLER ÜZERİNDE YÜKSELMEMEYE DEVAM EDİYOR

Tüm bu gelişmeleri katılım bankacılığı özelinde değerlendirdiğimizde ise sektörel açıdan iyi bir yıl geçirdiğimizi belirtmek gerekiyor. Bunu sağlayan en önemli neden ise tüm katılım bankalarının dijital çalışma ortamına hızlı uyum sağlamış olması. Özellikle de pandemi süreci boyunca tüm bankalarımız, müşterilerinin bütün finansal ihtiyaçlarını eksiksiz ve hızlı bir şekilde yürüterek sorunsuz hizmet sağladı. Ayrıca kamu sermayeli üç katılım bankası da sektörün gelişmesine büyük katkı sundu. Böylece şu anki gidişat değerlendirildiğinde katılım ban-

SEKTÖRÜN BİLİNİRLİĞİNİ ARTIRMA VE FAİZSİZ FİNANS HİZMETLERİNİ ÇEŞİTLENDİRME GİBİ BAŞLIKLARDA HATIRI SAYILIR İLERLEMELER SAĞLADIK

kacılığın sektörünün, yılsonuna kadar yüzde 50 civarında bir büyüme sağlayacağı tahmin ediliyor. Mevcut tabloya göz atıldığında ise 24 Eylül itibarıyla katılım bankalarının toplanan fonlarında yüzde 44 büyüme olduğu görülüyor. Bu çok ciddi bir rakam. Yanı sıra kullanılan fonlarda yüzde 49, TL cinsinden aktif toplamında ise yüzde 48'lik bir artış söz konusu. Tabii, bu artışın bir kısmının kur yükselişi ile birlikte geldiğini kabul etmekle beraber ortada bariz bir reel büyümenin olduğu da aşikâr. Hülâsa katılım bankacılığı verimli bir sene geçiriyor. An itibarıyla şube sayımız bin 212'ye ulaştı. Bu da mevcut sayıda yüzde 3'lük bir artışa işaret ediyor. Yani dalgalanmaların yaşandığı bir yıl geçirmemize rağmen şube açma faaliyetimize devam ediyoruz. Personel sayımız ise 17 bine çıkmış durumda. Katılım bankalarının sektörden aldığı paya baktığımızda da toplanan fonlarda yüzde 9, kullanılan fonlarda yüzde 6,4 ve toplam aktifte yüzde 7'lik bir paya ulaştığını görüyoruz. Ayrıca temmuz sonu itibarıyla katılım bankacılığının özvarlığı 26,2 milyara ulaştı. İnşallah bu istikrarlı büyüme, ileriki yıllara da sirayet ederek sağlam bir zeminin temellerini oluşturacak.

HEM HİZMET ÜRETİYOR HEM DE FİNANSAL BİR ENDÜSTRİ İNŞA EDİYORUZ

Birlik olarak sektörün bankacılık anlamındaki ihtiyaçlarını yakından takip ediyor ve mevcut sorunları BDDK ile çözümlenmeye gayret ediyoruz. 2015 yılında da yine BDDK ile birlikte sektörün geleceğine yönelik bir çalıştay düzenlemiştik. Buradan elde ettiğimiz çıktıları dikkate alarak katılım bankacılığı için strateji belgesi hazırlamış ve o dönemde kamu otoritesine sunmuştu. O zamandan bugüne kadar söz konusu belgede tespit edilen hedeflere ulaşmak adına birçok çalışma yaptık. Sektörün bilinirliğini artırma ve faizsiz finans hizmetlerini çeşitlendirme gibi başlıklarda da hatırı sayılır ilerlemeler sağladık. Ayrıca

2018'de TKBB bünyesinde bir Merkezi Danışma Kurulu tesis ederek standart geliştirme ve faizsiz bankacılık uygulamaları doğrultusundaki faaliyetleri çözümücü ve profesyonel bir zemine oturttuk. Hâlihazırda ise yeni bir strateji belgesinin hazırlıklarına başladık. Çalışma için bağımsız bir denetim şirketi ile mutabakat sağladık. Bu belge doğrultusunda mevcut hedeflerimizi revize edecek ve sektörün aktörleriyle yeni belirlemeler yapacağız. Muhtemelen önümüzdeki on yılı kapsayan bir perspektif oluşturacağız. Henüz gidecek çok yolumuz var. Ancak mevcut potansiyel, bankacılık sektöründe rekabet edebilir konuma geleceğimizin sinyallerini veriyor. Zira hem hizmet üretiyor hem de finansal bir endüstri inşa etmeye çalışıyoruz. 35 yıl önce bu işe başladığımız nokta ile şimdiyi mukayese ettiğimizde müthiş bir ivme yakalandığını söylemek, yapılabilecek en doğru yorum olacaktır. Hâlâ bazı noksanlarımız var. Ancak bunları tamamlamak adına son sürat çalışmaya devam ediyoruz.

24 EYLÜL İTİBARIYLA
KATILIM BANKALARININ
TOPLANAN FONLARINDA

% 44
BÜYÜME
OLDUĞU GÖRÜLÜYOR

GELENEK VE MODERN ARASINDA “İSLAMİ FİNANS”

Toplumların zamana göre değişen mali ihtiyaçları akabinde farklı finansman ilişkileri ortaya çıkmıştır

ESHAM, OSMANLI’NIN XVIII.
YÜZYILIN SONLARINDA
UYGULAMAYA KOYDUĞU VE

1860’LARA
DEK

SÜRDÜRDÜĞÜ BİR TÜR İÇ
BORÇLANMADIR

İslam iktisat tarihinin erken dönemlerinden itibaren tevhidin, adalet ve ahiret merkezli değerler üzerinde geliştiği söylenebilir. Müslüman toplumların tarihsel devreler içinde bu ilkeler ile örtüşen ya da çelişen pratikleri olmuştur. Farklı coğrafya ve kültürler arasında farklılaşan uygulamalarla iktisadi-mali deneyimler ortaya koyulsa da bu durum gerçeği değiştirmemektir. Erken dönemlerden itibaren piyasa, mülkiyet, servet, üretim, tüketim ve bölüşüm gibi temel iktisadi kavram ve kurumlara ilişkin özgün bir paradigma ortaya konmuştur. Ancak yaşanan mali süreçler ve siyasi-askerî gelişmeler neticesinde inişli çıkışlı performanslar gösterilmiştir. Batı'daki bir dizi değişim sonrasında rekabet ve pazarlıklarla süregelen dönemler yaşanmış ve son iki asır içinde Batı karşısında belirgin bir ekonomik daralmaya uğranmıştır. Böylece mağlubiyet ikliminden çıkış yolları aranmış, dolayısıyla geleneksel yapının çözülmesine sahne olunmuştur.

Toplumların zamana göre değişen mali ihtiyaçları akabinde farklı finansman ilişkileri ortaya çıkmıştır. İslam'ın erken döneminden itibaren "karşılıklı rızaya dayalı alış-veriş" olarak adlandırılmış ticari işlemlerin, borç (kredi) yoğunluklu bir karaktere sahip olmadığı aşikârdır. Bu durum insanların borç ilişkileri kurmadığı ya da farklı ödeme imkânlarına sahip olmadığı anlamına gelmemektedir.

MÜSLÜMANLAR VE ERKEN FİNANSAL İŞLEMLER

İslam'ın doğuşundan itibaren dönemin iki önemli gücü olan Bizans ve Sasaniler, bölgelerinde fetihler gerçekleştirmiştir. Bu genişleme sürecinde Müslüman toplum, mevcut parasal geleneklerin bir bölümünü tevarüs etmiş, beraberinde yeni bir ekonomik çevre ve altın-gümüş esaslı parasal sisteme dayalı ticaret ağını getirmiştir. Avrupa ve Bizans'ın parasal darlık yaşadığı dönemde ise Müslümanların bastığı altın dinar ve gümüş dirhemler prestij kazanarak geniş bir ticareti finanse etmeye katkı sağlamıştır. İlk halifeler dönemi sonrasında İslam toplumları; Atlas Okyanusu, İspanya ve Çin sınırlarına ulaşan fetihleri sonunda yoğun iktisadi bir alana yayılmışlardır. Üretici, tüccar ve tüketici için ayrıntılı hukuki düzenlemelerin oluşturulduğu bu devrede, tabiatıyla ticarete-yatırıma yönelik finansman ihtiyacı da sözkonusu olmuştur.

Riba (faiz) yasağıyla birlikte, İslam dünyasında kredi mektupları (süftece), poliçeler, emre yazılı senetler ve çek kullanılmaya başlanmıştır. Batı'nın XI-XII. yüzyıllarda tanışacağı bu tür araçlar, Müslümanların iktisadi faaliyette bulunduğu bölgelerde yaklaşık üç asır kullanılmıştır. Mudaraba (emek-sermaye) ortaklığı, Batı literatürüne commenda adıyla transfer edilmiş, yine tarife ve risk gibi bazı finansal terimler de bu şekilde aktarılmıştır.

RİBA (FAİZ) YASAĞIYLA BİRLİKTE, İSLAM DÜNYASINDA KREDİ MEKTUPLARI (SÜFTECE), POLİÇELER, EMRE YAZILI SENETLER VE ÇEK KULLANILMAYA BAŞLAMIŞTIR

GELENEKTEN MODERNE / KARZDAN KREDİYE

Ticari-finansal alanı düzenleyici en önemli ilke olan faiz yasağı, hemen tüm dinlerin ortak kabulü niteliğindedir. Bununla birlikte Orta Çağ Müslümanları faiz mesafesini korumaya devam ederken, Avrupalılar Yeni Çağ başlarında mezhepsel yorumlarla bu sınırı resmî anlamda onaylanabilir konuma taşımışlardır.

İslam dünyasında vadeyle satış yapan bir tüccar ya da karz olarak para veren kişi; işlemi kadıya tescil ettirmekte, bunu gösteren bir belge (hüccet) almaktadır. Bu belgede, işleme tanık olanların isimleri de kaydedilmektedir. Devlet adına alım yapıldığında ise bu işle ilgili görevlilerin, devlete ait mukataaları işleten mültezimlerden gerekli parayı tahsil ettikleri ve buna dair o yerin kadısından hüccet aldıkları kaydedilmektedir. Kişiler arası borç işlemlerinde ise borç tanıklığının (şehadet) bir yerden diğerine nakledilmesini sağlayan belgeler, borcu tahsil yetkisi verilen vekiller ve bir başka kişiye ödenmesi şartıyla birine mal vermek ya da verilen borcu bir başka şehirde geri almak (süftece) gibi uygulamalar yaygındır.

OSMANLI VAKIFLARI, PARA VAKIFLARI VE FİNANSMAN

Kamu ile özel sektör arasında gönüllü çalışan vakıflar, modern devletlerin yapması beklenen mal ve hizmet arzlarını gerçekleştirmek suretiyle birçok yük üstlenmiştir. Muhtaçların, dul ve yetimlerin ihtiyaçlarını görmek üzere kurulan sayısız vakıf girişimi vardır. Bunlar aynı zamanda ticari, tarımsal ve sınaî işletmelere konu olmaları bakımından iktisadi hayata üretim, yatırım ve istihdam sağlamışlardır. Vakıf düzeninde finansmanın kaynağını gayrimenkul ve menkul varlıklar oluşturmaktadır. Akar denilen; han, dükkân, arazi, çarşı, hamam vb. gayrimenkuller, vakfın esas konusunu belirlemektedir. Menkuller ise fonların

biriktiği sandıklar üzerinden, ödünç faaliyetlerinde yer almaktadır. Vakfedilen gayrimenkul veya menkul mallar asl-ı mal olarak adlandırılmaktadır. Elde edilen gelirlerle (kira gelirleri, menkullerin işletilmesiyle elde edilen nema gelirleri) eğitim, din, sağlık, bayındırlık kurumları ve diğer sosyal hizmetler finanse edilmektedir. Vakıf tecrübesinde, modern devletlerde gördüğümüz hasta, engelli, yoksul, dul, yetim ve yaşlı gibi ihtiyaç sahibi toplum kesimleri-

ne yönelik toplumsal dayanışma ve yardımlaşma temeli görülmektedir.

Para vakıflarında ise vakfedilen nakdin aslı korunarak, çeşitli şer'i yöntemlerle işletilmesi ve elde edilen gelirlerin, kaydedilen ilgili alanlara sarf edilmesi sözkonusudur. Böylece para vakıfları, küçük birikimlerin ihtiyaç sahiplerine sermaye olarak dağıtılmasında önemli bir işlev görmektedir. Vakfın yönetiminden sorumlu mütevelliler, sağlanan fonların geri ödenmesini temin edebilmek ve vakfı zarara uğratmamak adına çeşitli güvenceler istemişlerdir. Rehn-i kavî (sağlam ipotek) veya kefil-i melî (varlıklı kefil) gibi şartlar koyarak işlem yapmaya, güven vermeyenlerle ise iş tutmamaya özen göstermişlerdir. Yine şer'i hadleri (genellikle yüzde 15) aşan borçlanmaları ve açık faiz işlemlerini (ribahorluk) izlemeye alarak engelleme çabası içine girmişlerdir.

GEÇ DÖNEM OSMANLI/İSLAM FİNANSMAN ÖRNEKLERİ

Klasik dönem içinde Osmanlı vergi gelir kaynaklarının, "iltizam" ve "malikâne" gibi uygulamalarla kamu finansmanını sağlamaya çalıştığı bilinmektedir. Osmanlı'nın XVIII. yüzyılın sonlarında uygulamaya koyduğu ve 1860'lara dek sürdürdüğü bir tür iç borçlanma uygulaması olan "esham" da bunlardan biridir. Esham; devletin vergi gelir kaynaklarını konu almaktadır. Bu işlem devlete ait bazı vergi kaynaklarının yıllık parasal gelirlerinin sehimler (pay) biçiminde ve "muaccele" (peşin) karşılığı özel şahıslara ömür boyu satılmasıdır.

**"MEMLEKET SANDIKLARI"
ADIYLA BİLİNEN
FON HAVUZLARININ
SERMAYESİ, 1867 SONU
İTİBARIYLA
20 MİLYON
GURUŞA
ULAŞMIŞTIR**

Mehmet Genç, bu uygulamanın hukuki anlamda faiz olup olmadığı konusunun tartışmaya açık olduğunu ancak günümüz pratiği açısından faize çok yakın bir niteliğe sahip olduğunu ifade etmektedir. Eshamın, sehim sahibinin ömrü gibi belirsiz bir koşula bağlanmasının ise sigorta primine benzer bir yapı taşıdığını kaydetmektedir. 1860'larda satış hacmi artan eshamın, dış piyasalara arzıyla farklılaşarak modern tahvillere benzediği anlaşılmaktadır. Esham, kamu finansmanında dış borç imkânının artışıyla birlikte sona erdirmiştir.

Başvurulan diğer finansman yöntemleri arasında fonların toplandığı ve şer'i yöntemlerle işletildiği sandıklar (avarız, eytam) vardır. 19. yüzyılda Osmanlı çiftçilerinin nakit ihtiyaçları sarraflar, tefeciler veya tüccar tarafından karşılanmış, tarımsal üreticinin finansmanına yönelik olan ilk sandık, Tuna Valisi Mithat Paşa'nın girişimiyle 1863'te kurulmuştur. "Memleket Sandıkları" adıyla bilinen bu fon havuzlarının sermayesi, 1867 sonu itibarıyla 20 milyon guruşa ulaşmıştır. Boş arazilerin işletilmesi, ürünlerin satışı ve üye çiftçilerin aidatları gibi kaynaklardan sermaye oluşturan bu kurumlar, batık krediler nedeniyle sıkıntı çekmeye başlamıştır. Bu sebeple sandıklara, ösrün onda biri oranında ek vergi konarak 1883'te "Menaf-i Umumiye Sandıkları" adıyla sürdürülmeye çalışılmış fakat mali sıkın-

VAKIF DÜZENİNDE FİNANSMANIN KAYNAĞINI GAYRİMENKUL VE MENKUL VARLIKLAR OLUŞTURMAKTADIR. AKAR DENİLEN; HAN, DÜKKÂN, ARAZİ, ÇARŞI, HAMAM VB. GAYRİMENKULLER BUNLARDANDIR

tlar sonrası, 1888'de Ziraat Bankası'na dönüştürülmüştür. Söz konusu arayışlar, sadece iktisadi-finansal alana değil neredeyse tüm toplumsal alanlara sirayet etme eğilimini temsil etmektedir. Müslümanların kendi değerler sisteminden hareketle geliştirmeye çalıştıkları ve önemli örneklerini de ürettiği siyasi-iktisadi-kültürel varlıkları,

son iki yüzyılda yaşanan travmatik gelişmeler sonucu, paradigmatik bütünlüğünden giderek kopmaya yönelerek adaptif karakterli bir duruma evrilmiştir. Bahsi edilen kurumların açık ve yaygın biçimde faiz temelli işleyişe sahip kurumlardan ideal anlamda farklılaşmaları mümkün olmamakla birlikte çalışma ilkeleri bakımından farklılaşma çabası içinde oldukları teslim edilmelidir. Buradaki temel sorun konvansiyonel iktisadi-finansal sistemi dönüştürebilme yönünde sahip oldukları potansiyel ve iradedir. Sorunun bir yönü adı geçen kurumlarla ilgili ise diğer önemli yönü de muhataplarla (müşteri, mudi vb.) ilgilidir. Siyasal otoritenin yaklaşımı yanında toplum kesimlerinin iktisadi hayata ilişkin tutum ve beklentileri de sürecin belirleyicileri olarak öne çıkmaktadır.

DİLEMMANIN NİTELİĞİ VE ÖNERİLER

Küresel iktisat ve finans ağının dayattığı koşullara rağmen Müslüman toplumlar, mensubu oldukları dünya görüşünün ilke ve duyarlılıklarını nasıl ve ne ölçüde temsil edebileceklerdir? Kanaatimizce sorun, borç-alacak dinamiği üzerinden kurgulanan mevcut finans sisteminde, fon toplama ve varlık toplamı içindeki payı artırmaktan daha derin köklerle ilişkilidir. İşleyişin temel karakterini dönüştürmek iddiası "mevcut ekonomik kısıtlar ve sorunlar" gerekçe gösterilerek gerçekçi olmamakla eleştirilirken başkaca bir çıkış yolu da önerilmemektedir. Böylece sistemin yaşadığı krizlere rağmen kendisini yeniden üretmesine dolaylı da olsa katkı sunulmaya devam edilmektedir.

ESHAM; DEVLETE AİT BAZI VERGİ KAYNAKLARININ YILLIK PARASAL GELİRLERİNİN SEHİMLER BİÇİMİNDE VE MUACCELE KARŞILIĞI ÖZEL ŞAHİSLARA ÖMÜR BOYU SATILMASIDIR

Sonuç olarak İslami finans, geleceğe yaslanma iddialarına rağmen bir yönüyle geleceği araçsallaştırarak modernin zorlayıcı ya da ayartıcı etkileri altında gelenekten bir tür kopuşu temsil etme riskini de bünyesinde barındırmaktadır. Müslüman toplumların tarihsel deneyimleri öğretici olmak bakımından olumlu/olumsuz örnekleriyle keşfedilmeyi ve dikkatli bir muhasebeyi gerektirmektedir. Bu ise sözkonusu mirası ne tümüyle kutsayanların ne de onu değersiz sayanların başarabileceği bir iş olacaktır.

DİJİTAL KÂŞİFLER

HESAPLARINI BİLİRLER

Çocuklara
Özel

Dijital Kâşif
Mobil Uygulaması
Dijital Kâşif Kart
Dijital Kâşif Hesap
Görev Mars Oyunu

Keşfetmekte sınır tanımayan çocuklar, Kuveyt Türk'ün onlara özel hazırladığı Dijital Kâşif Kart, hesap ve mobil uygulaması ile bütçe yönetimini öğreniyor. Siz de çocuklarınızın geleceği için **Dijital Kâşif ürünleri ile hemen tanışın!**

Oyun, Dijital Kâşif Kart ürününün hediyesidir ve stoklarla sınırlıdır.

Detaylar için www.kuveytturk.com.tr'yi ziyaret ediniz.

KUVEYTTÜRK
SAĞLAM BANKACILIK

444 0 123

www.kuveytturk.com.tr

Ekonomideki V Tipi Toparlanma,

Piyasalarımızı Olumlu Etkiledi

*SPK Başkanı Ali Fuat Taşkesenlioğlu,
Kurul'un son dönem çalışmalarını ve faizsiz
finans sektörünün kaydettiği başarıyı Katılım
Finans okurları için değerlendirdi*

“İstanbul Finans Merkezi, Türkiye ekonomisinin uluslararası vizyonunu ortaya koymaktadır.” diyen Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Başkanı Ali Fuat Taşkesenlioğlu; Türk sermaye piyasalarındaki son durumu, SPK'nin son dönem çalışmalarını ve ülke ekonomisine sağladığı katkıları ayrıca faizsiz finans sektörünün kaydettiği başarıyı *Katılım Finans* okurları için değerlendirdi.

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ'NİN 2022'NİN İLK ÇEYREĞİNDE FAALİYETE GEÇMESİ PLANLANIYOR. BÖYLECE EKONOMİNİN KALBİNİN İSTANBUL'DA ATMASI AMAÇLANIYOR. MERKEZİN KURULUŞU VE TÜRKİYE FİNANSINA SAĞLAYACAĞI KATKIYI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

İstanbul Finans Merkezi hem Türkiye ekonomisinin iç dinamiklerine hem de küresel ekonomideki konumuza yönelik kapsamlı bir proje olarak düşünülmelidir. Bu projeye eş zamanlı şekilde Türkiye'de finansal okuryazarlığın gelişmesi, bireysel ve kurumsal tasarrufların artması, ürün çeşitliliği ile yatırım tercihlerinin ve özel kesim finansmanında sermaye piyasalarının payının artması hedeflenmektedir. Ancak, asıl olarak İstanbul Finans Merkezi, Türkiye ekonomisinin uluslararası vizyonunu

SPK Başkanı
ALİ FUAT TAŞKESENLIOĞLU

ortaya koymaktadır. Küresel ekonomi için stratejik öneme sahip finansal piyasalar, birçok ülkenin pastadan pay almak için rekabet hâlinde olduğu alanlardır. Türkiye de bu rekabetin önemli oyuncularından birisidir. İstanbul Finans Merkezi, ülkemizin bu alandaki en büyük hamlesi konumundadır. Proje kapsamında oluşturacağımız kurumsal yapı, uluslararası kabul gören hukuki altyapı, yetişmiş insan kaynağı, her seviyeye uygun finansal ürün ve teknolojilerle İstanbul'un jeopolitik konumu birlikte

PANDEMİDE, TASARRUF SAHİPLERİNİN YATIRIM TERCİHLERİNDE SERMAYE PİYASASI ARAÇLARININ AĞIRLIĞININ ARTTIĞI GÖRÜLMÜŞTÜR

değerlendirildiğinde, İstanbul finans alanında küresel bir marka hâline gelebilecektir. Bu sayede İstanbul; her geçen gün büyüyen ve alternatifler arayan küresel tasarruf sahiplerinin, yatırım kuruluşlarının ve finansman ihtiyacı olan şirketlerin bulunduğu bir merkez olacaktır.

PANDEMİ DÖNEMİYLE BİRLİKTE DÜNYA EKONOMİSİNİN UMULMAYACAK ÖLÇÜDE DEĞİŞİME UĞRADIĞINI GÖRDÜK. COVID-19'UN ÜLKEMİZDE ORTAYA ÇIKTIĞI ANDAN BUGÜNE KADAR TÜRK SERMAYE PİYASALARINDAKİ DEĞİŞİMİ DEĞERLENDİRMENİZİ İSTESEK NELER SÖYLERİNİZ? BUNDAN SONRAKİ SÜREÇTE TÜRKİYE PİYASALARINI NELER BEKLİYOR?

Pandeminin ilk günlerinde küresel ölçüde yayılan belirsizlikler, sermaye piyasalarını da etkilemiştir. Fakat buna rağmen olumsuz hava çok kısa sürmüş ve ekonomideki V tipi toparlanmayla eş zamanlı şekilde, sermaye piyasalarımızda önemli gelişmeler olmuştur. Pandemi sürecinde tasarruf sahiplerinin sermaye piyasalarına yakın ilgi duyduğu ve yatırım tercihlerinde sermaye piyasası araçlarının ağırlığının arttığı görülmüştür.

Şubat 2020'de 1 milyon 289 bin olan hisse senedi yatırımcı sayısı, 473 bin kişi artarak Eylül 2020 itibarıyla 1 milyon 762 bine ulaşmıştır. Bu piyasada gerçekleştirilen ortalama günlük işlem hacmi şubat ayında 19,5 milyar TL iken ekim ortası itibarıyla 29,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde menkul kıymet yatırım fonlarının portföy büyüklüğü 135 milyar TL'den, 147 milyar TL'ye yükselirken bu dönemde yapılan dört adet halka arzın büyüklüğü 308 milyon TL olmuştur. Önümüzdeki haftalarda da yeni halka arzların olmasını beklemekteyiz.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) olarak, sermaye piyasalarına yönelik artan ilginin kalıcı olabilmesi için piyasayı yakından takip etmekte ve onun şeffaflığı ile etkinliğini artıracak düzenlemeler yapmaya devam etmekteyiz. Ancak bunu başarabilmemiz için piyasanın ana aktörü olan yatırımcıların tasarruflarını değerlendirirken özen göstermelerinin, bilgi ve tavsiye açısından yetkili kaynaklardan beslenmelerinin oldukça önemli olduğunu vurgulamak isterim.

SPK'NİN GÖREVLERİNDEN BİRİ DE BORSA VE BORSA DIŞI UYUŞMAZLIKLARI ÇÖZÜME ULAŞTIRMAK. BU KONUDA SİZLERE ULAŞMAK İSTEYENLER, HANGİ KANALLARI KULLANIYOR? KURUL'A YAPILAN BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRME VE SONUÇ AŞAMALARI NASIL GERÇEKLEŞTİRİLİYOR?

Öncelikle yatırımcıların, borsa işlemlerine ilişkin şikâyetleriyle ilgili Borsa İstanbul'a, borsa dışı işlemleri için ise Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) nezdindeki hakem heyetlerine başvurmaları gerekiyor. Borsa tarafından yapılan incelemeler sonucunda mevzuata aykırılık olabileceği değerlendiriliyorsa Borsa kararını bize gönderiyor, biz inceliyoruz. TSPB Hakem Heyeti tarafından alınan kararlarda ise TSPB'nin 2020 için 10 bin 390 TL'ye kadar tazmin kararı alma yetkisi bulunuyor. Hakem heyeti kararlarına taraflardan birinin itiraz etmesi veya mevzuata aykırılık bulunması hâlinde karar, TSPB tarafından Kurulumuza iletiliyor. Borsa tarafından verilen kararlarda ise

KURULUMUZ, 1988'DEN BERİ DÜNYADAKİ SERMAYE PİYASALARINI DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ÜYE OLDUĞU IOSCO'NUN AKTİF ÜYESİDİR

kararın ilişkin olduğu tutar, belirli bir sınırnın üzerinde ise Kurul'a itirazda bulunulabiliyor. Bu durumlarda biz tekrar inceleme yapıyoruz.

Diğer taraftan, SPK'ye yazılı veya elektronik ortamda bilgi edinme, şikâyet, görüş ve öneri kapsamında da başvuruda bulunulabiliyor.

SPK, ÜLKEMİZ SERMAYE PİYASALARI HAKKINDA ULUSLARARASI YATIRIMCILARIN BİLGİLENDİRİLMESİ ADINA NE GİBİ ÇALIŞMALARDA BULUNUYOR? TECRÜBELERİNİZDEN HAREKETLE YABANCI YATIRIMCI SAYISINI ARTIRMAK ADINA NELER YAPILMASINI ÖNERİRSİNİZ?

Üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşların kamuyuyla da paylaşılan sermaye piyasalarına yönelik; anket, rapor, uygulama örnekleri gibi çalışmalarına aktif katılım ve katkı sağlanmaktadır. Özellikle Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü (IOSCO), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), İslami Finansal Hizmetler Kurulu'nun (IFSB) bu amaçla yürüttüğü sermaye piyasaları özelindeki çalışmalar hakkında, mevcut mevzuat ve uygulamalar ile

PAY PİYASASINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ORTALAMA GÜNLÜK İŞLEM HACMI
**19,5 MİLYAR TL'DEN, 29,2 MİLYAR TL'YE
YÜKSELMİŞTİR**

istatistiki bilgi sağlanmaktadır. Tüm bunlar, uluslararası yatırımcıların karşılaştırılabilir ve güvenilir bilgiye ulaşmasına imkân tanımaktadır.

Kurulumuz, ülkemizde ya da yurt dışında düzenlenen çeşitli etkinlikler vasıtasıyla da sermaye piyasalarımızın tanıtımını yapmaktadır. Katılınan uluslararası toplantılarda Türk sermaye piyasalarına ilişkin düzenleme, uygulama ve çeşitli büyüklükler hakkında da bilgi sunulmaktadır. Ayrıca, muadil yabancı kuruluşlarla düzenlenen programlar vasıtasıyla sermaye piyasalarımıza yönelik bilgi aktarılmaktadır. Bunun yanı sıra sermaye piyasalarımıza ilişkin açıklayıcı bilgiler, mevzuat ve veriler Kurulumuzun İngilizce web sayfasında kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır.

Yabancı yatırımcılar açısından, piyasalardaki istikrar en belirleyici özelliklerden biri olmakla birlikte, düzenlemelerin sade ve net olması, uygulamalardaki tutarlılık, etkin denetim ile gözetim mekanizmalarının oluşturulması ve yeterli bilgi akışının sağlanmış olması büyük önem taşımaktadır.

SPK, ULUSLARARASI FAALİYETLERE ÖNEM VEREN BİR KURUM. BU BAĞLAMDA AVRUPA BİRLİĞİ, ULUSLARARASI MENKUL KIYMET KOMİSYONLARI ÖRGÜTÜ (IOSCO), EKONOMİK KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (OECD), ULUSLARARASI PARA FONU (IMF) VE İSLAMİ FİNANSAL HİZMETLER KURULU (IFSB) GİBİ BİRÇOK KURUM VE KURULUŞ İLE ORTAK FAALİYETLER YÜRÜTÜYOR. BU ÇALIŞMALARIN KAPSAMI VE TÜRK FİNANSINA SAĞLADIĞI KATKILARA DEĞİNİR MİSİNİZ?

Kurulumuz, 1988'den beri dünyadaki sermaye piyasalarını düzenleyici ve denetleyici kurumların üye olduğu IOSCO'nun aktif üyesidir. Örgüt, Sermaye piyasaları alanında ortak standartlar belirleyerek bunların uygulanmasını takip eden Finansal İstikrar Kurulu (FSB) ile iş birliği içerisinde çalışmalarda bulunmaktadır. IOSCO, menkul kıymet piyasalarındaki gelişmelerle ilgili hızlı aksiyon

alınmasında önemli fonksiyonlar üstlenmiş bir uluslararası örgüttür. Kurulumuz da sözkonusu oluşumun gerek politika belirleyici teknik komitelerinde, gerekse karar alma mekanizmasının başında yer alan yönetim kurulunda üstlendiği görevlerle kurumun yürüttüğü çalışmalarda ilk elden bilgi sahibi olma, değerlendirme ve yönlendirme yapabilme olanağına sahiptir.

Düzenleme çalışmaları ya da uygulamanın yönlendirilmesinde en iyi yöntem, ortak yaklaşımların güncel biçimde elde edilebilmesi, sermaye piyasalarını etkileyen konuların hızlı ve kapsamlı şekilde değerlendirilmesidir. Bu sebeple muhtemel sonuçlar ve çözüm yolları hakkında yol gösterici bir perspektif çizebilen IOSCO'nun, Kurulumuz çalışmalarına katkıları son derece önemlidir. Nitekim COVID-19'la birlikte ülkelerin aldığı tedbirler ve atılan adımlar konusunda IOSCO ve FSB bünyesinde birçok paylaşım yapılmıştır. Oluşturulan veri bankası ve periyodik olarak düzenlenen bilgi paylaşımına yönelik çevrim içi toplantılar, ülke içi tedbirlerin alınması ve gelişmelerin değerlendirilmesi noktasında fevkalade faydalı olmuştur.

Benzer şekilde İslami finans alanında standartlar geliştiren IFSB, kurumsal yönetim ilkeleri açısından OECD, gelişmekte olan ülkelere yönelik çeşitli analiz ve araştırmalarla karşılaştırılabilir veriler sunan Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların rapor ve çalışmaları da sermaye piyasalarımızın mevcut yapısı ve geleceğe yönelik vizyonuna önemli katkılar sağlamaktadır.

FAİZSİZ FİNANS SEKTÖRÜ VE KATILIM BANKALARI SON DÖNEMDE GÖZLE GÖRÜLÜR BİR BÜYÜME KAYDETTİ. KRİZLERDEN ETKİLENMEYEN YAPILARI SAYESİNDE BİRÇOK MÜŞTERİ TARAFINDAN TERCİH EDİLEN BU KURULUŞLARIN SERMAYE PİYASALARINDAKİ YERİNİ VE SEKTÖRDEKİ ÖNEMİNİ NASIL DEĞERLENDİRİRSİNİZ?

Türkiye'de hem katılım bankacılığı alanında hem de faizsiz standartlara uygun sermaye piyasası araçlarında gözle görülür bir büyüme sözkonusudur. Özellikle kira

**YURT İÇİ ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARI İÇERİSİNDE KİRA SERTİFİKALARININ PAYI
% 15,2 İLE 20,4 MİLYAR TL SEVİYESİNDEDİR**

sertifikaları ve katılım standartlarına uygun pay senetleri ile katılım fonları en önemli finansal araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yurt içinde tedavülde bulunan ve nominal değeri 134,2 milyar TL olan özel sektör borçlanma araçları içerisinde kira sertifikalarının payı yüzde 15,2 ile 20,4 milyar TL seviyesindedir. Eylül sonu itibarıyla BIST 100 endeksine dâhil olan şirketlerin 30 tanesi, katılım standartlarına uygun kabul edilmektedir. Aynı dönemde toplam büyüklüğü 159,3 milyar TL olan emeklilik yatırım fonlarının yüzde 18,5'ine tekabül eden 29,4 milyar TL'lik kısmı, katılım standartlarına uygun fonlardan oluşmaktadır. Toplam büyüklüğü 134 milyar TL olan menkul kıymet yatırım fonlarının içerisinde ise katılım standartlarına uygun fonların toplam büyüklüğü 5,6 milyar TL seviyesindedir.

Faizsiz standartlara uygun enstrümanların büyüklüğü ve gelişimi izlendiğinde arz-talep tarafında uzun yıllardır duyulan bir ihtiyaca cevap verildiği görülmektedir. Ancak yapılan araştırmalara bakıldığında, talep tarafında daha yüksek potansiyelin olduğu ve finansal araçların bilinirliği

TÜRKİYE'DE HEM KATILIM BANKACILIĞI ALANINDA HEM DE FAİZSİZ STANDARTLARA UYGUN SERMAYE PİYASASI ARAÇLARINDA GÖZLE GÖRÜLÜR BİR BÜYÜME SÖZ KONUSUDUR

arttıkça sektörün gelişime açık olduğu görülmektedir. Bu konuda SPK olarak faizsiz finansal enstrümanların standartlarını hassas bir şekilde belirlemeye ve yeni finansal fikirlerin faizsiz sisteme uygun bir biçimde sunulabilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmaya devam edeceğiz.

İFM, Üretim Temelli
EKONOMİYİ
TEŞVİK EDECEK

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM), Türkiye'nin mevcut faizsiz finans sektöründen daha fazla pay almasına imkân sağlayacaktır

ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinde 2008 ile 2015 yıllarında ortaya çıkan ekonomik krizler, dikkatleri tekrardan finans sektörünün üzerine çekmiştir. Küresel finansal mimarinin bir sonucu olarak bu krizlerin etkisi neredeyse tüm ülkelere tesir etmiştir. Her bir ekonominin sahip olduğu yapısal duruma göre krizin etkileri farklılaşmıştır. Türkiye’de ise 2001 bankacılık krizi sonrasında alınan önlemler ve düzenleyici kurumların etkin bir şekilde çalışması sayesinde bahsedilen krizlerden asgari düzeyde etkilenilmiş, finans sektörü de süreci başarılı bir şekilde atlattır. Ancak küresel ekonomideki durgunluk nedeniyle finansal baskı, farklı kanallardan kendini göstermiştir.

İçerisinden geçtiğimiz COVID-19 salgını hem reel hem de finansal sektörü derinden sarsmıştır. Lojistik ve arz zincirlerinden finansal entegrasyona kadar kapitalist iktisadi sistemin kurmuş olduğu iktisadi ağ akışında, salgın dolayısıyla ortaya çıkan kesintinin maliyeti çok yüksek olmuştur. Bir taraftan devletleri ve şirketleri zor durumda bırakan bu kesinti, diğer taraftan mikro düzeyde tüm hane halklarının gelir kaybına uğramasına yol açmıştır.

FİNANSAL SİSTEMDE ÇOK KUTUPLU BİR DÜNYAYA DOĞRU

Küresel ekonomik düzen içerisinde ülkelerin ticaretten ve sermayeden daha fazla pay alma yarışı, kriz dönemlerinde daha belirgin hâle gelmektedir. Devletlerarası rekabet, farklı bir çalışma alanı olsa da özellikle II. Dünya Savaşı sonrası şekil değiştirmiş ve askeri güçten daha çok

BLOCKCHAIN, YAPAY ZEKÂ VE ELEKTRONİK PARALAR GİBİ GELİŞMELER, GELENEKSEL SİSTEMİ AŞARAK YENİ MERKEZLERİN ORTAYA ÇIKMASINA İMKÂN SAĞLAMAKTADIR

yumuşak güç mücadelesi şekline dönüşmüştür. Bretton Woods toplantısı sonrası savaşın galiplerince çizilmiş bir finansal mimari hâlen etkinliğini sürdürmektedir. Ancak her geçen gün yeni ekonomik merkezlerin meydan okumalarıyla karşı karşıya kalınmaktadır. Blockchain, yapay zekâ ve elektronik paralar gibi gelişmeler, geleneksel sistemi aşarak yeni merkezlerin ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır. Giderek artan bir şekilde çok kutuplu bir finansal sisteme doğru yol alınmaktadır. Bu noktada Batı dışından yeni ekonomiler yükselmekte ve bunlar iktisadi sistemin ağırlık merkezi olmaya çalışmaktadır. Uluslararası finans merkezleri de bu bağlamda ülkelerin rekabet ettiği bir alana dönüşmüştür. Tarihsel ve stratejik konumları dolayısıyla öne çıkan merkezler olduğu gibi devlet politikası yoluyla kurulmuş merkezler de bulunmaktadır. Londra ve New York, kapitalist sistemin gelişim sürecinde önemli iki üs olmaları dolayısıyla bugün doğal finans merkezi konumundadır. Dubai Finans Merkezi ise bir devlet politikası aracılığıyla kurulmuştur. Diğer taraftan Şanghay hem uluslararası mal ticaretinde geldiği yer hem de devlet politikalarındaki desteklerle uluslararası finans merkezleri sıralamasında Tokyo'nun ardından dördüncü sırada yer almaktadır.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) projesi, 2009 yılında *Resmî Gazete*'de yayımlanan bir strateji belgesiyle hayata geçirilmiştir. Türkiye, İFM projesiyle finans alanında faaliyet gösteren farklı birimleri bir araya getirerek iş akışlarında verimliliği sağlamayı, iş yapmayı kolaylaştırmayı ve küresel rekabette daha üst sıralara çıkmayı hedeflemektedir. Sözkonusu proje, kısa vadeli sermaye girişleri yerine uzun vadeli sermaye yatırımlarıyla ekonomik gelişmeye katkı sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu tür merkezlerin kuşkusuz birçok yönü bulunmaktadır. Sermaye hareketlerinde daha başat bir rol elde etmek, tasarruf açığı bulunan ekonomi için sermaye arzı sağlamak, bilgi transferi yoluyla ülkenin altyapısını geliştirmek, beşerî sermaye birikiminin kalitesini yükseltmek ve benzeri pozitif dışsallıklarla ekonomik kalkınmayı artırmak

TÜRKİYE, SAHİP OLDUĞU POTANSİYEL AÇISINDAN KÜRESEL İSLAMİ FONLARDAN DAHA FAZLA PAY ALABİLECEK KONUMDADIR

hedeflenmektedir. Ayrıca yatırımlar için ihtiyaç duyulan sermayenin düşük maliyetlerle elde edilebilecek olması da finans merkezi olma yolunda cazibeyi artırmaktadır.

İFM PROJESİ, UZUN VADELİ YATIRIMLARI ÇEKMEYİ AMAÇLAMAKTADIR

Türkiye ekonomisi, 2001 krizi sonrasında başarılı bir performans göstermiş ve en büyük 20 ekonomi içerisinde kendisine yer bulmuştur. Ülkemiz, bu ekonomik etkinlik içerisindeki konumundan daha fazla faydalanmak, İFM projesiyle kısa vadeli sermaye hareketleri yerine uzun vadeli yatırımları çekmek ve sağlanacak güçlü kurumsal yapıyla bunu kalıcı hâle getirmek istemektedir. Ayrıca dış sermaye ihtiyacı nedeniyle ortaya çıkan kırılganlıklar da bu kurumsal mimari içerisinde asgari düzeye indirilmiş olacaktır.

Uluslararası finans merkezleri arasındaki artan rekabet, bir sıralamayı da beraberinde getirmiştir. Uluslararası Finans Merkezleri İndeksi (Global Financial Centres Index-GFCI), her yıl yayınlanmakta ve elde edilen skorlar ışığında sıralama yapılmaktadır. GFCI indeksi, kendi yöntemi içerisinde temelde beş başlıkta merkezleri incelemektedir. Bu alanlar; iş ortamı, beşerî sermaye, altyapı, finansal hizmetler sektörünün gelişmişliği ve şehrin itibarı olarak sıralanmıştır. Finans merkezlerinin bahsi geçen beş alanda rekabetçi olmaları gerekmektedir. Sadece finansal sektördeki gelişmelerin değil, şehrin ya-

TÜRKİYE EKONOMİSİ, 2001 KRİZİ SONRASINDA BAŞARILI BİR PERFORMANS GÖSTERMİŞ VE EN BÜYÜK 20 EKONOMİ İÇERİSİNDE KENDİSİNE YER BULMUŞTUR

İSTANBUL, BİR KESİŞİM NOKTASI HÂLINE GELEK TÜRKiYE'YE EKONOMİK VE SİYASİ BİR PRESTİJ SAĞLAYACAKTIR

şanabilirliği de etki gücüne sahiptir. Bu da bir merkezin aslında çok karmaşık bir yapıya sahip olması gerektiğini göstermektedir. Her bir başlık altında çeşitli ölçütler getirilmiştir. İş ortamının rekabetçiliği, siyasi istikrar ve hukukun üstünlüğü, kurumsal ve düzenleyici çevre, makroekonomik çevre ile vergi ve maliyet avantajları alt başlıklarında incelenmektedir. Beşerî sermayenin durumu; yetkin çalışanların varlığı, iş gücü piyasasının esnekliği, eğitim ve gelişme altyapısı ile yaşam kalitesi ölçütlerine göre sorgulanmaktadır. Altyapı kalitesinin belirleyicileri; inşaat altyapısı, bilgi ve iletişim altyapısı, ulaşım altyapısı ile sürdürülebilirlik ortamının gelişmişliğidir. Finansal hizmetler sektörünün gelişmişliğinin belirleyicileri; farklı finansal hizmetler sınıflarının derinliği ve genişliği, sermayenin uygunluğu, piyasa likiditesi ile ekonomik çıktıdır. Son olarak şehrin itibarı ise şehir

markası ve cazibesine, yaratıcılığın seviyesine, çekiciliğe, kültürel çeşitliliğe ve diğer şehirlerle olan göreceli durumuna göre puanlanmaktadır. Bu ölçütlerde meydana gelen gelişmeler, merkezin rekabetçiliğini ve cazibesini artırdığı düşünülmektedir. GFCI sıralamasında İFM, son yıllarda puanlamada kayıplar yaşamakta ve daha alt sıralara düşmektedir. Burada hesaplamaya konu ülke sayısında her yıl artış olması da etkilidir. İFM, puanlamada düşük bir kayıp yaşasa da değerlendirmeye alınan yeni şehirler dolayısıyla da sıralaması değişmektedir. Son sıralamaya göre İFM, 120 şehir içerisinde 79'uncu sırada yer almıştır. Ancak bahsi geçen ölçütler bağlamında çalışmalar yapılarak daha

İFM PROJESİ,

**2009
YILINDA**

**RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANAN
BİR STRATEJİ BELGESİYLE
HAYATA GEÇİRİLMİŞTİR**

ULUSLARARASI FİNANS MERKEZLERİ İNDEKSİ'NİN İNCELEDİĞİ BEŞ TEMEL BAŞLIK

- İş ortamı
- Beşeri sermaye
- Altyapı
- Finansal hizmetler sektörünün gelişmişliği
- Şehrin itibarı

üst sıralara çıkmayı sağlayacak politikalar geliştirmek gerekmektedir. İstanbul Ataşehir'de inşa edilen projenin tamamlanmasıyla yeni bir atılım yapılacaktır.

İSTANBUL ULUSLARARASI FİNANS MERKEZİ VE İSLAMİ FİNANS

Küresel finans piyasasında yaşanan gelişmelerden bir tanesi de İslami finansal araçların yükselişidir. Faiz yasağı ve diğer İslami prensipler çerçevesinde geliştirilen finansal enstrümanlar hem Müslüman hem de diğer ülkelerde daha fazla yatırım çekmektedir. Burada ilişki çift yönlü işlemekte ve artan ürün çeşitliliği sermaye birikimini sisteme dâhil etmekte, ayrıca artan ilgi yeni ürünlerin geliştirilmesini sağlamaktadır. 2018 yılında 2,5 trilyon dolara ulaşan faizsiz finans varlıklarının büyüklüğünün, önümüzdeki yıllarda 3 trilyon doları aşması beklenmektedir. Bu fonların yüzde 70'i faizsiz bankacılık sektöründe, yüzde 19'u sukuk finansmanındadır.

Toplam faizsiz finans varlıklarından en büyük payı alan İran, Suudi Arabistan ve Malezya; faizsiz bankacılıkta da sırasıyla 488 milyar ABD doları, 390 milyar ABD doları ve 214 milyar ABD doları varlık tutarlarıyla ilk üç sırayı almaktadır. Türkiye ise yaklaşık 50 milyar ABD doları bir büyüklüğe sahiptir. Türkiye, sahip olduğu potansiyel açısından küresel İslami fonlardan daha fazla pay alabilecek konumdadır. Kamu katılım bankalarının sektöre dâhil olmasıyla toplam bankacılık sektöründe katılım bankacılığının payı yükselse de yeterli seviyede değildir. Bu kapsamda İFM projesi, Türkiye'nin mevcut faizsiz finans sektöründen daha fazla pay almasına imkân sağlayacaktır. Artan finansal derinlik, ayrıca iç piyasada da katılım bankalarının payının artmasına olanak sunacaktır. Burada kısaca FinTech olarak ifade edilen finansal teknoloji sağlayıcı işletmelere ayrı bir yer ayırmak gerekmektedir. Yeni teknolojilerin finansal sisteme entegre edildiği günümüz dünyasında bu firmaların gelişmesine yönelik özel teşviklerin verilmesi, İFM projesinin de rekabetçiliğini ciddi oranda artıracaktır.

İSLAMİ FİNANS, REEL SEKTÖRLE BAĞINI GÜÇLÜ TUTMAKTADIR

İslami finans araçlarının daha fazla kullanımının artması, konvansiyonel finansal sistemin getirdiği kırılganlıkları azaltacaktır. İslam ekonomisi ve kapitalist ekonomi, farklı dünya görüşlerinin iktisadi boyuta yansımalarıdır. İslam iktisadi düşüncesi özgün bir sistem inşa etme düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Borç temelli tüketim yaklaşımını ve spekülasyonlu kazanç davranışını besleyen kapitalist ekonomik sistem, sonuçta aşırı finansallaşmaya ve reel ekonomiden kopuşa yol açmaktadır. İslami finans ise özellikle spekülasyonlu finansal araçlardan uzak bir sistem önerisiyle reel sektörle olan bağını güçlü tutmaktadır. Türkiye'nin güçlü kurumsal altyapısı ve hem Batılı hem de Müslüman toplumlarla olan ilişkileri, ekonomik olarak bir avantaj sağlamaktadır. Bu ilişkilerin koordinasyonu ile İstanbul, bir kesişim noktası hâline gelerek Türkiye'ye ekonomik ve siyasi bir prestij sağlayacaktır. Özellikle faizsiz finans araçlarının ülkemizde yaygınlaşması, reel ekonominin daha fazla sermayeye daha kolay ulaşabilmesine imkân verecektir. İslami FinTech firmalarının teşvik edilmesi, yeni tür finansal araçların gelişmesini ve yurt dışından sermaye girişini arttıracaktır. İFM projesi, özellikle faizsiz fonlara yoğunluk vererek üretim temelli bir ekonomiyi teşvik etme ve böylelikle istihdamı artırma, toplumsal eşitsizlikleri azaltarak gelir grupları arasındaki makası daraltma imkânına da sahiptir.

GFCI'IN SON SIRALAMASINA
GÖRE İFM,
120 ŞEHİR
İÇERİSİNDE 79. SIRADA YER
ALMIŞTIR

KATILIM BANKALARINDA LİKİDİTE RİSKİ

Likidite riskinin belirlenmesi, bankaların piyasa risklerine karşı pozisyon almalarında büyük önem taşımaktadır

Dünyada finansal liberalizasyonun hızlandığı 1980'li yıllardan beri bankalar, birçok şirket için önemli bir finansman sağlama kaynağı olarak görülmektedir. Dolayısıyla hem reel sektörün hem de finans sektörünün ekonomik yapı içinde istikrarlı bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmesi için bankaların güçlü bir finansal yapıya sahip olmaları büyük önem arz etmektedir. Türkiye'de 2005 yılından beri hızla gelişmekte olan katılım bankaları da şirketlerin finansman ihtiyaçlarını karşılamada Türk bankacılık sektörü içindeki ağırlığını giderek artırmaktadır. Türkiye'de 2020 yılı ikinci çeyrek itibarıyla faaliyette bulunan beş katılım bankasının aktif toplamı 351,4 milyar TL, kredileri toplamı 214,4 milyar TL ve toplanan fonlar toplamı ise 265,5 milyar TL tutarına ulaşmıştır.

İSLAMİ BANKALARIN MARUZ KALDIĞI RİSKLER

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, İslami bankaların kullandıkları kredilerin artmasıyla birlikte bu kurumların maruz kaldığı risklerin de giderek artmaya başladığı öngörülmektedir. Bazı çalışmalarda İslami bankaların karşılaştıkları risklerin geleneksel bankaların karşılaştıkları risklerle paralellik

gösterdiği ileri sürülmektedir. Diğer taraftan yine başka bir çalışmaya göre İslami bankaların maruz kaldığı riskler, iki başlık altında toplanmaktadır. Birincisi, İslami finans prensiplerine uygun olarak geleneksel bankalara benzer yönleri açısından karşılaştıkları risklerdir. İkincisi ise İslam hukukunun ve ilkelerinin bir arada uygulanması neticesinde karşılaşılan tehlikelerdir.

İslami bankaların finansal aracı olarak faaliyetlerine devam ederken maruz kaldığı risklerden birisi de likidite riskidir. Bankalar açısından likidite, yükümlülüklerin ve borçların zamanında ödenebilmesi olarak kabul edilmektedir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK) göre likidite riski ise genel olarak bankaların nakit giriş ve çıkışlarının doğru bir stratejiyle belirlenememesi sonucunda likidite sıkışıklığı ve ödeme güçlüğü durumuna düşmeleri olarak tanımlanmaktadır.

LİKİDİTE KAVRAMI VE ALT BAŞLIKLARI

Likidite kavramı; merkez bankası likiditesi, fonlama likiditesi ve piyasa likiditesi olmak üzere temel olarak üç başlık altında

MERKEZ BANKASI LİKİDİTESİ, FİNANSAL SİSTEMİN İHTİYAÇ DUYDUĞU LİKİDİTENİN MERKEZ BANKASI KAYNAKLARI TARAFINDAN KARŞILANARAK EKONOMİK SİSTEME AKTARILMASIDIR

incelenmektedir. Merkez bankası likiditesi, finansal sistemin ihtiyaç duyduğu likiditenin merkez bankası kaynakları tarafından karşılanarak ekonomik sisteme aktarılmasıdır. Fonlama likiditesi, bankaların nakit giriş ve çıkışlarını planlaması neticesinde yükümlülüklerini zamanında yerine getirebilmesini ifade etmektedir. Piyasa likiditesi ise varlıkların, fiyatı en az etkileyeceği şekilde en düşük maliyetle alınıp satılmasını ifade etmektedir. Piyasa likiditesindeki ani azalmalar, para politikası araçlarının kullanılmasında kısıtlama oluşturabilmekte ve azalan likiditeden dolayı varlıkların fiyatlarındaki olası değişimler kur, faiz ve enflasyon beklentileri gibi temel göstergelerde belirsizliklere sebep olabilmektedir. Bundan dolayı, merkez bankalarının uyguladıkları likidite politikaları finansal istikrar bakımından büyük öneme sahiptir.

LİKİDİTE RİSKİNE YÖNELİK STANDARTLAR

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 2008 yılında başlayıp daha sonra dünyanın büyük bir kısmını etkileyen küresel finans krizine kadar, Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank of International Settlements-BIS) tarafından likidite riskine pek önem verilmemiştir. Krizin başlamasından sonra Basel Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision) tarafından 2008 yılında likidite riski yönetiminin temel ilkeleri belirlenmiştir. BIS tarafından belirlenen bu kriterler çerçevesinde, Basel III uzlaşısında likidite riskine yönelik standartlar getirilmiştir. Basel III uzlaşısında belirlenen temel likidite riski standartları, likidite karşılama oranı (liquidity coverage ratio-LCR) ve net istikrarlı fonlama oranıdır (the net stable funding ratio-NSFR). Likidite

KÜRESEL BAZDA İSLAMİ
FİNANSIN,

2,5 TRİLYON
DOLARI

AŞAN BİR HACME ULAŞTIĞI
TAHMİN EDİLMEKTEDİR

ARAŞTIRMACILAR, BANKA BÜYÜKLÜĞÜYLE LİKİDİTE RİSKİ ARASINDA POZİTİF YÖNLÜ BİR İLİŞKİ OLDUĞUNU GÖSTERMEKTEDİR

karşılama oranı, bankaların belirli stres senaryolarına karşı bir ay boyunca varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli likit varlıklara sahip olması olarak tanımlanmaktadır. Net istikrar fonlama oranı ise bankaların uzun dönemde fonlamasını istikrarlı kaynaklardan sağlaması olarak ifade edilmektedir. BDDK tarafından 2016 yılında ilan edilen Likidite Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber ile likidite riski hesaplanması ve yönetimi belli bir çerçeveye bağlanmıştır. Bu çerçevede likidite riskinin hesaplanması, bankaların üst yönetimlerinin herhangi bir zamanda bankanın maruz kalabileceği likidite riski tahminine sahip olmalarını sağlamaktadır. Likidite riskinin belirlenmesi aynı zamanda bankaların risk toleranslarıyla uyumlu fon çeşitlerinin belirlenmesinde ve bankaların piyasa risklerine karşı pozisyon almalarında büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle geleneksel veya İslami banka olması fark etmeksizin likidite riski yönetimi, tüm bankalar açısından risk yönetiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde, geleneksel ve İslami bankaların likidite riski yönetimiyle ilgili olarak yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların; ayrı ayrı geleneksel bankalar ve İslami bankaları incelemekle birlikte, bazı ülkelerdeki (Malezya, Pakistan, Suudi Arabistan, Ürdün gibi) geleneksel ve İslami bankaların likidite riski yönetiminin karşılaştırılması şeklinde yapıldığı da görülmektedir.

Çalışmalar, likidite riskini farklı yöntemlerle ölçmektedir. Finansman açığının toplam varlıklara oranı, toplam mevduatların toplam varlıklar içindeki payı, nakit ve nakit benzeri varlıkların toplam varlıklar içindeki payı ya da toplam borçlara oranı likidite riskinin ölçüsü olarak kullanılan değişkenlerden bazılarıdır. Likidite riskini etkileyen faktörler olarak ise takipteki kredilerin toplam krediler içindeki payı, özsermaye kârlılığı, aktif kârlılığı, sermaye yeterlilik rasyosu, banka büyüklüğü ve net çalışma sermayesi değişkenleri sıklıkla kullanılmaktadır.

1980'li yıllardan sonra hızla büyümeye başlayan İslami bankacılık sistemi sadece İslam devletlerinde değil, İslam ülkeleri dışında da kullanılmaya başlanmıştır. İslami bankacılık sistemi bu kadar hızlı büyümesine rağmen, birçok ülkede İslami bankaların halen büyüklük olarak geleneksel bankaların gerisinde yer aldığı görülmektedir. İslami bankaların büyümeleriyle birlikte, bu bankaların maruz kaldıkları likidite riski de doğru orantılı olarak artmaktadır. Araştırmacılar, banka büyüklüğüyle likidite riski arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermekte ve dolayısıyla İslami bankaların büyümesiyle birlikte likidite risklerinin de arttığını ileri sürmektedir.

Finansal krizler, bankaların borçlarını ödeyememesine ve iflas durumuna düşmesine neden olabilmektedir. Bundan dolayı likidite yönetimi, bankaların aktif-pasif yönetimi içerisinde yer alan önemli bir unsurdur. Yapılan bir çalışmada likidite riskinin nakit akım yöntemiyle optimize edilebileceği öne sürülmüş, yine nakit akım yöntemi içinse kısa dönemde ölçek ekonomilerinde stok ve tahvil seçimlerinin önemli finansal araçlar olduğu belirtilmiştir. Kimi uzmanlara göre likidite riski yönetiminde en önemli olgu, bankaların küresel finansal piyasalara entegrasyonudur. Bir diğer düşünceye göre de likidite riskinin yeterli nakit rezervinin korunarak, mevduat tabanının genişletilerek, likidite açığı ve takipteki kredilerin payının azaltılarak düşürülebileceğini belirtmektedir.

TÜRKİYE'DE FAALİYETTE BULUNAN KATILIM BANKALARININ LİKİDİTE RİSKİ

Türkiye Katılım Bankaları Birliği, likidite riskinin ölçülmesinde temel olarak likit aktiflerin toplam aktifler içerisindeki payı ve likit aktiflerin kısa vadeli yükümlülüklerle oranı rasyolarını kullanılmaktadır.

Grafik 1'de Türk bankacılık sektöründe geleneksel banka-

BDDK TARAFINDAN

2016 YILINDA, LİKİDİTE RİSKİNİN YÖNETİMİNE İLİŞKİN REHBER İLAN EDİLMİŞTİR

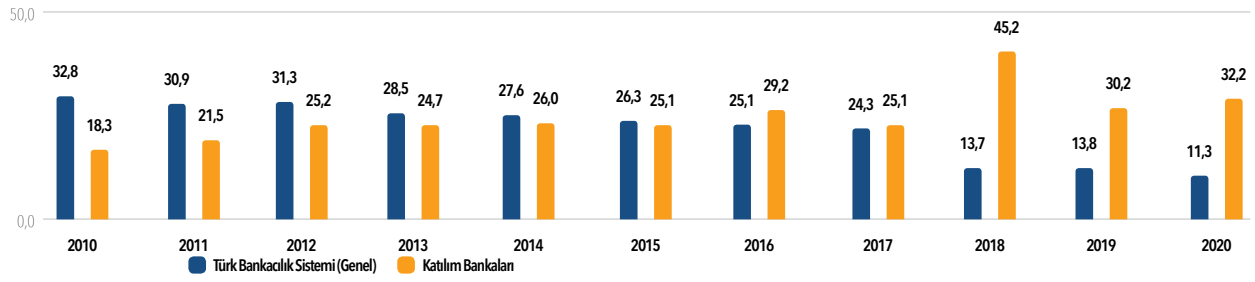
KİMİ UZMANLARA GÖRE LİKİDİTE RİSKİ YÖNETİMİNDE EN ÖNEMLİ OLGU, BANKALARIN KÜRESEL FİNANSAL PİYASALARA ENTEGRASYONUDUR

likit aktiflerinin kısa vadeli yükümlüklerine oranı gösterilmiştir. Özellikle 2010 yılı ve öncesinde Türkiye'deki katılım bankaları geleneksel bankaların oldukça altında bir performans sergilerken, 2010 yılından sonra katılım bankalarının özellikle geleneksel bankalara göre yavaş yavaş daha iyi performans gösterdiği ve son üç yılda dünya genelinde yaşanan finansal dalgalanmalar dikkate alınacak olursa kriz dönemlerinde likiditelerini koruyabildikleri söylenebilir.

SONUÇ

Bankalar, finansal aracılık faaliyetlerine devam ederken bir takım risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu riskler arasında likidite riski, önemli bir yer tutmaktadır. Geleneksel bankala-

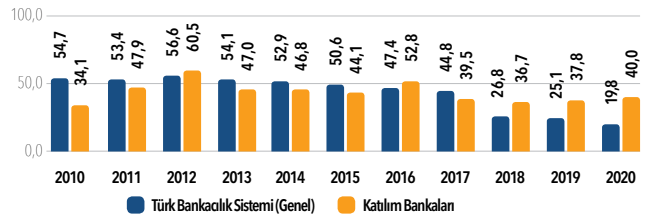
GRAFİK 1: KATILIM BANKALARININ LİKİT AKTİFLERİNİN TOPLAM AKTİFLERİNE ORANI - LİKİT AKTİFLER / TOPLAM AKTİFLER (%)

Kaynak: TBB ve TKBB Not: 2020 verisi II. Döneme aittir.

lar ile katılım bankalarının likit aktiflerinin toplam aktiflerine oranı gösterilmiştir. Grafikte görüleceği üzere son 10 yılda Türkiye'de katılım bankaları, likit aktiflerinin toplam aktifler içerisindeki payını artırarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Likit aktiflerin toplam aktiflere oranı 2018 yılında en yüksek oranına ulaşarak yüzde 45,2 seviyesini görmüştür. 2010'lu yılların başlarında geleneksel bankalar, likit aktif oranında katılım bankalarının üzerinde bir performans sergilerken son yıllarda katılım bankalarının oranı Türkiye ortalamasının oldukça üzerine çıkmıştır. Sektörden ayrılan katılım bankaları ile sisteme yeni katılan kamu katılım bankalarının, likidite rasyosundaki artışta büyük etkisi olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Grafik 2'de de geleneksel bankalar ile katılım bankalarının

GRAFİK 2: KATILIM BANKALARININ LİKİT AKTİFLERİNİN KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLERİNE ORANI - LİKİT AKTİFLER / KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER (%)

Kaynak: TBB ve TKBB Not: 2020 verisi II. Döneme aittir.

1980'Lİ YILLARDAN SONRA HIZLA BÜYÜMEYE BAŞLAYAN İSLAMİ BANKACILIK SİSTEMİ, İSLAM ÜLKELERİ DIŞINDAKİ DEVLETLERDE DE KULLANILMAYA BAŞLANMIŞTIR

COVID-19 KÜRESEL SALGININ BÜTÜN DÜNYAYI ETKİLEDİĞİ 2020 YILININ İLK AYINDA DA KATILIM BANKALARININ LİKİDİTE RASYOLARI YÜKSELMİŞTİR

rın ve katılım bankalarının likidite riskinden etkilenmesi aynı şekilde olmaktadır. Bankaların likidite risklerinin artmasının belli başlı sebepleri olarak vade uyumsuzluğu, aktif kalitesinin bozulması, donuk aktiflerin artması, kârlılığın düşmesi ve beklenmeyen çekilişlere pasif yapısının bozulması gösterilebilir. Yeni tip koronavirüs (COVID-19) küresel salgını sürecinde dünya genelinde bir daralma görülmüş ve petrol fiyatlarında hızlı düşüşler yaşanmıştır. Dünyada İslami Bankaların COVID-19 küresel salgını süresince durumları incelendiğinde, faizsiz finans fonlarının en temel kaynağı olan Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkeleri ve Malezya'da bankaların likiditesinde azalmalar tespit edilmiş, ayrıca küresel sukuk ihraç hacimlerinde de düşüşler meydana gelmiştir.

Dünyada İslami bankacılık fonlarının arzında daralmalar yaşanırken Türk bankacılık sektöründe faaliyette bulunan katılım bankalarının likidite rasyolarında COVID-19 sürecinde artış olduğu görülmektedir. Ayrıca literatürde anlatılan ve İslami bankaların büyümesiyle birlikte likidite riskinin de büyüdüğü sonucunun Türkiye açısından geçerli olmadığı görülmektedir. Son yıllarda katılım bankalarının büyüme hızında artış kaydedilmesine rağmen literatürün aksine likidite rasyolarının bozulmadığı görülmektedir. Bunun en temel sebebi olarak

Türkiye'de İslami finans ürünlerinin ihracındaki artışlar ve katılım bankalarının yurt dışından sağladıkları murabaha sendikasyonları gösterilebilir.

Literatürde ayrıca finansal kriz dönemlerinde İslami bankaların likidite rasyolarında bozulmaların görüleceği tespit edilmiştir. Ancak Türk bankacılık sektöründe katılım bankaları incelendiğinde, özellikle Türkiye'de kur dalgalanmalarının yaşandığı 2018 yılından günümüze kadar katılım bankalarının likidite rasyolarının yükseldiği görülmektedir. Ayrıca COVID-19 küresel salgının bütün dünyayı etkilediği 2020 yılının ilk ayında da katılım bankalarının likidite rasyoları yükselmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Türk bankacılık sektöründe faaliyette bulunan katılım bankalarının son yıllarda gerçekleştirdikleri hızlı büyümeyle birlikte likidite rasyolarını arttırdıkları görülmektedir. Bunun en temel nedeni olarak, Türkiye'de İslami fon ihracına yönelik olarak yapılan yoğun çalışmalar gösterilebilir. Ayrıca katılım bankalarının topladıkları fonların da artması katılım bankalarının pasif kalitesini artırarak likidite rasyolarının artmasına katkı sağladığı söylenebilir.

TÜRKİYE'DE KUR DALGALANMALARININ YAŞANDIĞI 2018 YILINDAN GÜNÜMÜZE KADAR, KATILIM BANKALARININ LİKİDİTE RASYOLARININ YÜKSELDİĞİ GÖRÜLMEKTEDİR

LİKİDİTE KAVRAMI, 3 BAŞLIK ALTINDA İNCELENMEKTEDİR

- Merkez bankası likiditesi
- Fonlama likiditesi
- Piyasa likiditesi

e-arşiv | e-smm
e-imza | e-fatura | e-defter
e-irsaliye | e-müstahsil
e-rahatlık

Hikmet Sağlam - Doğrama Ustası

KOBİ'ye FOBİ yok

Dijital Dönüşümden Esnaf ve KOBİ'lerimizin korkmasına gerek yok. Avantajlı ürün ve hizmetlerle bu süreçte de yanınızdayız.

0850 222 22 44
turkiyefinans.com.tr
f i t / turkiyefinans

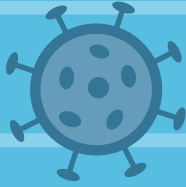
#hayatakatılım

**Türkiye
Finans** *Hayata
katılım
bankası*

COVID-19 Döneminde Fon Akışları ve

KATILIM ESASLI FONLAR

Küresel piyasalarda ve Türkiye’de hükûmetlerin uyguladığı destek paketleri ve politikalar, ekonomilerin toparlanma hızına dair beklentileri iyileştirdi

Yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını süreci, reel kesimi etkilediği kadar finans sektörü şirketlerini de etkiledi ve etkilemeye devam ediyor. Bu dönemde yatırımcıların yatırım tercihlerinde de bazı değişiklikler oldu. Genişleyici politikalar sebebiyle Türk Lirası kıymetlerdeki getiri düşüşü sonrasında yatırımcılar, hisse ve altın gibi daha riskli yatırımları tercih etti. Hisse senedi yatırımlarının yatırım fonları aracılığıyla yapılmasını önemsiyoruz. Çünkü yatırım fonlarında hisseler, lisans sahibi profesyoneller tarafından özenli araştırmalar sonucunda ve çeşitlendirilerek seçiliyor.

dirme sayesinde daha etkin portföyler elde ediliyor.

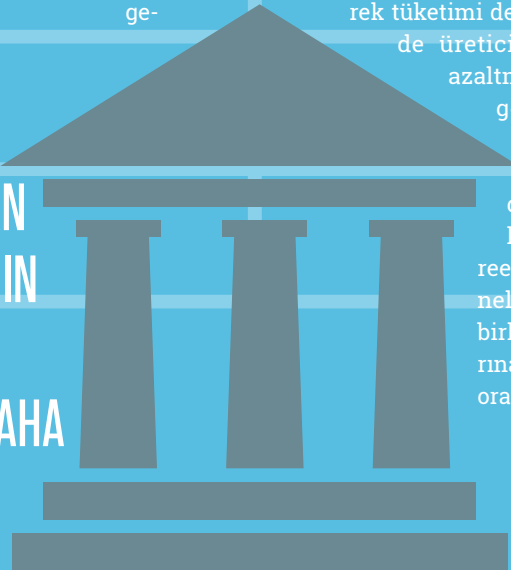
COVID-19 pandemisi döneminde fon hareketlerine baktığımızda, mart ve nisan ayı ortalarına kadar yatırım fonlarından çıkışlar olduğunu görüyoruz. Mart ayında yatırım fonlarından çıkış yapılan tutar 7 milyar TL'yi bulurken, nisan ayı ortasından itibaren ise gerek yüzde 20'nin üzerinde değer kaybı yaşayan borsanın daha cazip bir hâle gelmesi gerekse de normalleşme adımlarının atılmasıyla fonlara 16 milyar TL'nin üzerinde bir giriş olduğunu gözlemledik. Bu süreçte hem küresel piyasalarda hem de Türkiye özelinde hükümetlerin ivedilikle uygulamaya aldığı destek paketleri ve parasal genişlemeci politikalar, ekonomilerin toparlanma hızına dair beklentileri iyileştirdi.

BORSADA İŞLEM YAPAN YERLİ YATIRIMCIDA REKOR SEVİYELER

Devam eden salgın ile mücadele kapsamında rek tüketimi desteklemek gerekse de üreticinin maliyetlerini azaltmak amacıyla faiz/getiri oranlarının aşağı çekilmesi ile TL cinsinden olan mevduat/katılım hesaplarının reel getirileri eksi hanelere geldi. Bununla birlikte döviz hesaplarına bankaların verdiği oranlar düşerken, döviz

ge-

KATILIM ENDEKSİ'NE DÂHİL OLAN ŞİRKETLERİN HİSSE FİYATLARININ GENEL OLARAK YÜKSELMESİ, BUNDAN SONRAKİ DÖNEMDE DAHA SEÇİCİ OLMAYI GEREKTİRİYOR

KATILIM ESASLI FONLAR, SON YILLARDA KONVANSİYONEL FONLARA GÖRE DAHA YÜKSEK BÜYÜME ORANLARI YAKALADI

ile kıymetli maden işlemlerinde uygulanan Banka Sigorta ve Muamele Vergisi (BSMV) oranının da artırılması, hisse piyasalarını daha cazip kıldı. Bu nedenle yatırımcıların hisse senedi piyasasına fonlar üzerinden ve kendilerinin açtıkları yatırım hesapları üzerinden tekrar yatırım yapmaya başladıklarını gördük. Bu eğilimle birlikte borsada işlem yapan yerli yatırımcı sayısında rekor seviyelere ulaşıldı. Toplam hisse senedi yatırımcı sayısı son bir yılda 450 bin kişi artış gösterdi.

Borsada işlem yapan yatırımcı tabanının genişlemesi her ne kadar sevindirici bir haber olsa da bu süreçte işlem yapmaya başlayan ve görece daha tecrübesiz olan yatırımcılar için çeşitli riskler de içeriyor. Borsa İstanbul'daki toplam işlem hacminin dağılımına bakıldığında, BİST-100 dışında kalan ve işlem hacmi açısından daha sığ ve görece daha spekülâtif hisselerin yüksek talep görmeye başladığı görülüyor. Hisse piyasalarına kısa vadeli bir kazanç kapısı gözüyle bakmanın olası sonuçlarını göz önüne alarak özellikle yeni yatırımcı sayısının arttığı bu dönemde küresel konjonktür, sektör ve yatırım yapılacak şirket özelinde analizlerin profesyonelce yapıldığı hisse senedi fonlarının daha da önemli bir hâle geldiğini düşünüyoruz.

ARAŞTIRMA EKİBİMİZ, SEKTÖRÜ YAKINDAN TAKİP EDİYOR

Hisse senedi yatırımlarının risk içermesi, bu riskin birden çok hisse senedine yatırım yapılarak dağıtılması ile opti-

mum risk ve getiri oranının elde edilmesinde profesyonel yönetimin şart olması, hisse fonlarının en önemli tercih sebebi oluyor. Finans alanında yapılan çeşitli araştırmalar, işlem sıklığına bağlı olarak getirinin düştüğünü ve profesyonel yönetilen fonların bireysel yatırımcılardan daha yüksek oranlarda getiriye ulaştığını gösteriyor. Biz de KT Portföy olarak yatırımcılarımızdan gelen talepler doğrultusunda, onların portföylerini daha dengeli hâle getirmek için temmuz ayında yeni bir hisse senedi fonu kurduk (fon kodu: KPC). Bu fonumuz aktif olarak yönetilirken, makroekonomik görünüm, sektörel gelişmeler ve beklentilere göre hisse ağırlıkları da değiştiriliyor. Hisse seçimi noktasında ise katılım esaslarına uyan ve araştırma bölümümüzün belirlediği kriterler doğrultusunda seçimleri en doğru şekilde yapma gayreti içerisindeyiz. Bu hedefle kârlılığını ana faaliyet alanı üzerinden elde eden, düşük borçluluğa ve pozitif döviz pozisyonuna sahip ve mevcut konjonktürden olumlu etkileneceğine inandığımız hisselerle yatırım yapıyoruz. Katılım Endeksi'ne dâhil olan şirketlerin hisse fiyatlarının genel olarak yükselmesi, bundan sonraki dönemde daha seçici olmayı gerektiriyor. COVID-19 salgını sürecindeki değişimlerden olumlu etkilenen şirketler olduğu gibi olumsuz yönde etkilenen şirketler de olacak. Bu şirketlerin ayırımı ve tespiti noktasında araştırma ekibimizin, sektörü ve finansal raporları yakından takibi kritik önem arz ediyor.

Ekibimiz tarafından yönetilen, son zamanlarda getirisiyle dikkat çeken ve hisse ağırlığı yüksek olan "Katılım Emeklilik ve Hayat AŞ OKS Agresif Katılım Değişken Emeklilik Yatırım Fonu" da yüzde 87'lik yıllık getirisiyle (16 Eylül 2020 itibarıyla) Türkiye'deki 404 emeklilik fonu arasında 3'üncü sırada yer alıyor (Fon kodu: KEZ).

Katılım esaslı fonlar, son yıllarda konvansiyonel fonlara göre daha yüksek büyüme oranları yakaladı. 2018 yılında 11,8 milyar TL ile tüm portföy yönetimi sektörü pazarının yüzde 6,83'üne tekabül eden katılım esaslı fonlar, 2019 yılında ise 24,1 milyar TL'lik büyüklüğe ulaşarak pazardaki payını yüzde 8,50'e yükseltti. Yılbaşıdan bu

NİSAN AYI ORTASINDAN İTİBAREN NORMALLEŞME ADIMLARININ ATILMASIYLA YATIRIM FONLARINA 16 MİLYAR TL'NİN ÜZERİNDE GİRİŞ OLDU

KATILIM ESASLI FONLAR, AĞUSTOS AYI İTİBARIYLA 35 MİLYAR TL'YE VE %10'LUK PAZAR PAYINA ULAŞTI

yana büyümesini daha da arttıran katılım esaslı fonlar, Ağustos ayı itibarıyla 35 milyar TL'ye ve yüzde 10'luk pazar payına ulaştı.

KATILIM ESASLI HİSSELERDEN BAŞARILI PERFORMANS

Katılım esaslı fonların hızlı büyümesinde yatırımcı tercihi dışında katılım esaslı hisse senetlerinin diğer hisse senetlerine göre daha hızlı değer kazanması da kısmen etkili oldu. Katılım esaslı şirketlerin seçiminde kullanılan düşük borçluluk kriteri gerek Türkiye'de gerek de küresel konjunktürde ortaya çıkan belirsizlik ve volatilité ortamında hisseleri uzun vadede daha dirençli tuttuğu, bu nedenle

de konvansiyonel taraftaki hisse senetlerine kıyasla katılım esaslı hisselerin daha başarılı bir performans ortaya koyduğunu görüyoruz (Katılım esaslı hisseler arasında geleneksel bankacılık hisseleri olmaması da fark oluşumunu destekledi). 2019 yılında BİST 100 Endeksi yüzde 25,37 yükseliş kaydederken, Katılım 50 Endeksi ise yüzde 53,93 yükseliş yaşadı. 2020 yılına geldiğimizde bu trend devam etti. 15 Eylül 2020 itibarıyla Katılım 50 Endeksi, yılbaşından bugüne yüzde 33,5 oranında yükselirken, BİST 100 Endeksi de yüzde 4,1 düşüş gösterdi.

İSLAMİ FİNANS ARAÇLARININ YAYGINLAŞMASI EKONOMİ İÇİN ÖNEMLİ

Katılım esaslı fonların büyümesinde en büyük etkinin, emeklilik fonları tarafından geldiğini görüyoruz. Katılım esaslı fonlar, varlıkların değer artışı yanında Otomatik Katılım Sistemi katılımcılarının yüzde 60'ından fazlasının katılım esaslı fonları tercih etmesi sayesinde 2020 yılında 11 milyar TL değerinde artış yaşadı. Katılım esaslı bankacılık sektöründe de sözkonusu büyüme eğiliminin olduğunu gözlemlemek mümkün. Katılım bankalarının aktif büyüklüğünün tüm bankacılık sektörü büyüklüğüne oranı 2018 yıl sonu itibarıyla yüzde 5,4 seviyesinden 2020 Temmuz ayında yüzde 7 seviyesine, miktar anlamında ise yüzde 90 oranında artarak 392,4 milyar TL'ye ulaştı. Portföy yönetim sektörünün büyümesi ile sermaye pi-

YATIRIMCILARI; TASARRUFLARINI HISSE, ALTIN, DÖVİZ VE KİRA SERTİFİKASI GİBİ VARLIKLAR İLE YATIRIM VE EMEKLİLİK FONLARINDA DEĞERLENDİRMEYE DAVET EDİYORUZ

Yasalarında çeşitliliğin artması ve İslami finansa uygun araçların yaygınlaşması, ülke ekonomisi için de önemli bir gelişme olarak sayılabilir. Ülke ekonomilerinin gelişmişlik düzeylerine, tasarruf oranlarına ve tasarruflarının değerlendirildiği sektörlere baktığımızda, gelişmiş ülkelerin daha yüksek tasarruf oranlarına sahip olduğunu ve bu tasarrufların ağırlıklı olarak sermaye piyasaları ile emeklilik fonlarında değerlendirildiğini görüyoruz. Tasarrufların sermaye piyasası araçlarında ve profesyonel fonlarda değerlendirilmesi hem yatırımcıya daha yüksek getiri imkânı sunuyor hem de ülke ekonomisine katkı sağlayan şirketleri sermaye anlamında besliyor. Bu sebeple sermaye piyasalarının ve portföy yönetimi sektöründeki gelişmelerin finansal sistemin güçlenme-

sine ve ülke ekonomisine olan katkılarının yadsınamaz boyutlarda olduğunu söyleyebiliriz.

GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM FONLARI, EKONOMİYE DESTEK OLUYOR

Ülke ekonomisine destek veren bir diğer yatırım fonu tipi de girişim sermayesi yatırım fonları. Bu tip yatırım fonlarında start-up, KOBİ veya görece daha büyük, halka açık olmayan şirketlere sermaye koyarak yatırım yapıyor ve bu şirketler aracılığıyla yeni teknolojileri, istihdamı ile ihracatı destekleyerek ülkemizin gelişimine katkı sağlanıyor. Biz de KT Portföy olarak, Teknogirişim Girişim Sermaye Fonu'nu kurup şu an için altı şirketle sermaye ortaklığımızı gerçekleştirdik. Bu fon; girişimcilerin ölçeklenebilir, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerine destek sunarak erken dönemdeki şirketlerini katma değerli ve nitelikli istihdam sağlama potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürmesine önyak oluyor. Önümüzdeki dönemde ise bu yatırımlarımızı arttırarak devam ettirmenin gayreti içerisinde olacağız.

Katılım esaslı fonlardaki dikkat çekici büyüme ve fon çeşidi artışı, yatırımcılara tasarruflarını değerlendirebilecekleri önemli fırsatlar sunuyor. Bu tasarruflar, çeşitlendirilmiş bir şekilde profesyoneller tarafından yönetildiğinde tasarruf sahiplerine daha dengeli bir getiri sunduğu gibi ülke ekonomisine de katkı sağlıyor. Yatırımcıları; tasarruflarını hisse, altın, döviz ve kira sertifikası gibi farklı varlıklar ile yatırım ve emeklilik fonlarında değerlendirmeye davet ediyoruz.

KT PORTFÖY,
TEKNOGİRİŞİM GİRİŞİM
SERMAYE FONU'NU
KURUP ŞU AN İÇİN
6 ŞİRKETLE
SERMAYE
ORTAKLIĞINI
GERÇEKLEŞTİRDİ

Bu topraklarda küçük iyilikler karşılıksız yapılır

İşte bu yüzden **Mobil Şube** ve **İnternet Şube'den** yapılan **EFT, havale gibi birçok bankacılık işlemi** ile 20 bini aşkın kamu bankası ve **PTT ATM'lerinden** yapılan pek çok işlem **BİZDE ÜCRETSİZ.**

**ŞART
YOK
KOŞUL
YOK**

Üstelik Mobil Şube ve İnternet Şube'den **17.20**'ye kadar EFT yapabilirsiniz.

Architech Genel Müdürü **Dr. Mücahit Gündebahar**

Katılım Finans Sektörüne **ÖZEL ÇÖZÜMLER ÜRETİYORUZ**

Bilişim sektöründe faaliyet gösteren Architech'in katılım bankacılığına özgü sunduğu hizmetleri, Genel Müdür Dr. Mücahit Gündebahar'dan dinledik

Architech, 2015 yılında Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın bir iştiraki olarak faaliyetlerine başladı. Kurulduğu yıldan bu yana finansal teknolojiler (FinTech) alanında ülke ekonomisine katkıda bulunan

firma, ürün gamını sürekli geliştiriyor. Öyle ki katma değerli ürünlerden biri olan ApiGo, 2020 yılı içerisinde Middle East Stevie Awards'ta yeni ürün kategorisinde altın ödül kazandı. Bizler de katılım bankalarına özel teknolojik çö-

zümleleriyle dikkat çeken Architech't'in kuruluş serüveninden ulaştığı noktaya kadar birçok konuyu, Genel Müdür Dr. Mücahit Gündebahar ile detaylandırdık. Gündebahar, "Türkiye'de katılım finans sektörünün yarısına hizmet vermek ve Avrupa'da ilkleri gerçekleştirmek bizim için oldukça büyük bir sevinç. İnşallah geliştirdiğimiz yeni ürünlerle katılım bankacılığı sektörüne katkı sağlamaya devam edeceğiz." diyor.

FINTECH FİRMASI OLAN ARCHITECHT'İN KURULUŞ HİKÂYESİNİ SİZDEN DİNLEYEBİLİR MİYİZ?

Bildiğiniz gibi Architech, Kuveyt Türk'ün yüzde 100 iştiraki olarak kurulmuş bir FinTech şirketi. Hikâyemiz, Kuveyt Türk Bilgi Teknolojileri olarak kendi bankamız için geliştirdiğimiz ana bankacılık uygulaması BOA'ya dayanıyor. Uçtan uca katılım bankacılığının tüm süreçlerine uygun modern bir sistemi hayata geçirirken, bunun sektörde de ihtiyaç olacağını öngörerek ilerledik. BOA'yı hayata geçirmemizden kısa bir süre sonra da sektörde büyük bir ihtiyaç olduğu öngörümüz doğrulandı. Yeni kurulan kamu

HİKÂYEMİZ, KUVEYT TÜRK BİLGİ TEKNOLOJİLERİ OLARAK KENDİ BANKAMIZ İÇİN GELİŞTİRDİĞİMİZ ANA BANKACILIK UYGULAMASI BOA'YA DAYANIYOR

katılım bankalarının sistemlerimize olan ilgisi sonucu şirket kurma aşamasına geçtik diyebiliriz. Malum, bir banka olarak ana faaliyetleriniz haricinde farklı alanlarda gelir getirci bir iş yapamıyorsunuz. İşte Architech'in hikâyesi, Kuveyt Türk'ün 30 yılı aşkın bilgi teknolojileri tecrübesiyle bu şekilde ortaya çıktı.

FINTECH, TÜRKİYE'DE SON 10 YILDIR CİDDİ BİR İLGİ GÖRMEYE BAŞLADI

ARCHITECHT, KUVEYT TÜRK'ÜN %100 İŞTİRAKİ OLARAK KURULMUŞ BİR FİNANSAL TEKNOLOJİ ŞİRKETİ

ARCHITECHT OLARAK GELİŞTİRDİĞİNİZ VE ULUSLARARASI PLATFORMLAR TARAFINDAN DA ÖDÜLE LAYIK GÖRÜLEN FINTECH ÜRÜNLERİNİZ HAKKINDA BİLGİ VERİR MİSİNİZ?

BOA finansal teknoloji çözümümüz, sektöre değer katmasının yanı sıra birtakım farklı ihtiyaçları daha iyi anlamamıza da sebep oldu. Bu anlamda ana bankacılık sistemi haricinde katma değerli ürünler de geliştirmek istedik. Bunların başında ApiGo ve PowerFactor geliyor. ApiGo; Avrupa merkezli bir açık bankacılık yönetmeliği olan PSD2 uyumlu API Gateway olarak hizmet verirken, PowerFactor de finans uygulamalarının kullanıcı güvenliğini sağlamaya devam ediyor. ApiGo, bu yıl içerisinde Middle East Stevie Awards'ta yeni ürün kategorisinde altın ödüle layık görüldü. PowerFactor ise bir hizmet olarak yazılım (SaaS) modeliyle şimdi tüm dünyaya açılacak.

TÜRKİYE'DE HİZMET VEREN KATILIM BANKALARINA NE TÜR ÇÖZÜMLER SUNUYORSUNUZ? BU HİZMETLERİN SÖZKONUSU BANKALARA SAĞLADIĞI AVANTAJLARI KATILIM FİNANS OKURLARI İÇİN DETAYLANDIRIR MİSİNİZ?

Bugün katılım bankalarının çoğu BOA sistemimizi kullanıyor. Emlak Katılım Bankası'nı teknik anlamda, Banka'daki ve bizim bünyemizdeki çalışma arkadaşlarımızın da yoğun gayretleriyle 3-4 ay gibi kısa bir sürede ayağa kaldırdık. Türkiye'nin ilk faizsiz yatırım bankası olan Golden Global de bizi tercih etti. Avrupa'nın ilk katılım bankası olan KT Bank AG ile sistemimizi, Almanya merkez bankası BaFin ile uyumlu hâle getirdik. Türkiye'de katılım finans sektörünün yarısına hizmet vermek ve Avrupa'da ilkleri gerçekleştirmek bizim için oldukça büyük bir sevinç. Bu bahsettiğim çalışmalara ek olarak katılım finans sektörüne emeklilik ve sigorta şirketleri de dâhil olmak üzere,

özel çözümler üreterek onların teknoloji ortağı oluyoruz. İnşallah geliştirdiğimiz yeni ürünlerle katılım bankacılığı sektörüne katkı sağlamaya devam edeceğiz.

ARCHITECHT, KURULDUĞU SENE TÜRKİYE'NİN İLK 500 BİLİŞİM ŞİRKETİ ARASINA GİRMEYİ BAŞARDI. BU ÖNEMLİ BAŞARININ ALTINDA NELER YATIYOR?

Bahsettiğim gibi Architech, 30 yıllık bir kurumun kültürü ve birikimiyle hayata geçti. Böyle olunca tecrübemizi, bir teknoloji gücüne kolaylıkla çevirebildik. Vakıf Katılım Bankası'nı sıfırdan ayağa kaldırmak için sarf ettiğimiz çaba da buna eklenince, teknoloji anlamında çok hızlı ön plana çıktık. Bu sorunuza aslında yıllarca emek verdiğimiz BOA'nın, müşterilerimize sağladığı katma değer olarak cevap verebilirim.

ÜLKE EKONOMİSİNE KATKI SUNAN İHRACAT OPERASYONLARINIZLA İLGİLİ NELER SÖYLEYEBİLİRSİNİZ?

Yakaladığımız ivme, elbette ki sadece Türkiye'de değil yurt dışında da ilgiyle karşılandı. Katılım bankacılığı bilgi sistemlerini ilk kez oluşturan şirketler ve ana iştirakimiz Kuwait Finance House'un teknoloji şirketi ITS ile yeni bir katılım bankacılığı platformu geliştirmeye ve bunu dünya genelinde tüm sektöre yaymaya karar verdik. Bu stratejik ortaklığımız, bizi Türkiye'de FinTech ihracatında da ön plana çıkardı. Bu bağlamda oyun ihracatını dışarıda tuttuğumuzda, Türkiye yazılım ihracatının yüzde 7'sini Architech olarak biz üstlendik. Bahsettiğim çalışmamızı da bitirmeye çok yakınız. Söz konusu projenin kısa bir süre içinde adından daha çok söz ettireceğine inanıyoruz.

TÜRKİYE'NİN FINTECH KONUSUNDA GELDİĞİ NOKTAYI NASIL DEĞERLENDİRİRSİNİZ?

FinTech, Türkiye'de son 10 yıldır ciddi bir ilgi görmeye başladı. Özellikle ana bankacılık sistemleri konusunda Avrupa ve Amerika'ya kıyasla oldukça ileri seviyelerdeyiz. Mobil bankacılıkta da dünyaya liderlik ediyoruz. Tabii FinTech'ler, sektörün daha az gelişmiş tarafları için yeni hamleler yaparak bankacılığı da çevik tutmaya başladı.

FINTECH SEKTÖRÜNDE İŞBİRLİĞİ YAPMAK İSTEYEN TÜM ŞİRKETLERE KAPIMIZ AÇIK

Ödeme kuruluşları ve elektronik para şirketlerine olan ilgiyi, gelen yurt dışı yatırım ve satın almalarından görebiliyoruz. Dolayısıyla Türkiye FinTech sektörü; tüm dünyada takip ediliyor, yatırımcılar da iştahlı. Ancak sektörün daha ileriye gitmesi için başta mevzuatın hızlı bir şekilde uyum sağlaması lazım. Denetimi arttırırken çevikliği de ileriye taşımamız gerekiyor.

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEME İLİŞKİN HEDEFLERİNİZ VE PROJELERİNİZİ BİZLERLE PAYLAŞIR MISINIZ?

Dünya genel anlamda FinTech ile birlikte yazılımı da bir hizmet olarak ürünleştirme peşinde. Artık yazılımlar lisansı ile birlikte değil, hizmet olarak abonelikle satılıyor. Bu platformda ciddi bir yükseliş var. Biz de küresel anlamda SaaS ve FinTech birleşiminde ürünler üreterek dünyayı değiştirebilecek yeni çözümlerle piyasaya çıkmak, önder ve yol gösteren bir FinTech şirketi olarak Türkiye'yi yurt dışında temsil etmek istiyoruz.

Son olarak birkaç hususu da açıklamak isterim. FinTech

sektöründe iş birliği yapmak isteyen tüm şirketlere kapımız açık. Bizler yetiştirdiğimiz kültür itibarıyla bilgiyi stoklamaya değil paylaşmaya çalışıyoruz. Yetiştirdiğimiz insan kıymeti de bunu gösteriyor. Gerek çalışma kültürü gerekse de iş yapma kültürü olsun, Architech'te adım attığınızda kaliteyi hissedeceğinizi temin edebilirim. Geleceğin finans ve teknoloji dünyasını şekillendirmek isteyenlere de *Katılım Finans* dergisi aracılığıyla açık bir çağrı yapmış olalım.

OYUN İHRACATI HARİCİ,
TÜRKİYE YAZILIM İHRACATININ
%7'SİNİ
ARCHITECHT ÜSTLENDİ

İSLAM HUKUKUNDA AKİT TEORİSİ

Akit; iki tarafın beyanı ile bir malı veya hakkı devretmek, bir eylemi yapmak ya da bir sorumluluğu üstlenmek konusundaki sözleşmelerdir

“ Akıt” olarak telaffuz ettiğimiz “Akıt” kelimesi, Arapçada “bağ, düğüm, bağlamak, düğüm atmak” gibi anlamlara gelir. İki insanın karşılıklı olarak bir konuda anlaşıp ellerini birbirine bağlamalarına/el sıkışmalarına bundan dolayı akıt denmiştir. Terim olarak farklı tarifler yapmak mümkün olsa da akıt; iki kişinin veya iki tarafın karşılıklı irade beyanı ile bir malı veya hakkı devretmek, bir eylemi yapmak ya da bir sorumluluğu üstlenmek konusundaki sözleşmelerdir.

Bir akıtte “tarafklar”, “irade beyanı” ve mülkiyetin devrinden, bir şeye emek vermektten ve bir sorumluluk üstlenmekten ibaret bir “konu” temel unsur olarak yer almaktadır. Tarafklar, akdı yapan yani irade beyanında bulunan özel veya tüzel kişileri ifade eder. Akıt yapan insanın akıt yapmaya ehil (yetkili) olması şarttır. Bu ehliyete “eda/tasarruf” ehliyeti denir. Gayr-i mümeyyiz insanın yaptığı akıt batıl/hükümsüzdür. Kâr-zararı, iyiyi-kötüyü fark edemeyen umumiyetle yedi yaşından küçük çocuklar ve akıl yoksunu olan kimseler ehil değildir. Kâr-zararı az veya çok fark eden yedi yaş üzeri çocukların yaptığı akıtlar ise kendilerine yapılan bağış kabul etmek gibi sırf menfaatlerine olan tasarrufları geçerli (nâfiz), başkasına

bağışta bulunmak gibi sırf zararlarına olan tasarrufları hükümsüz (batıl), faydalarına ve zararlarına olabilecek alışveriş gibi bedelli tasarrufları ise velilerinin icazetine/onayına bağılı (mekûf) olup velileri icazet verirse geçerli, reddederlerse batıl olur. Mümeyyiz (âkil) çocuk bulûğa erişir ve kârını-zararını iyi hesap eder durumda (reşid) olursa her türlü tasarrufu yapmaya ehil olur. Bulûğa erdiği hâlde kendisinde rüşd hâli oluşmamışsa bu (sefih) kişinin tasarrufları büyük orandaki görüşlere göre yine mümeyyizin tasarrufları hükümünde olup adı geçen üçlü taksime tabi olur. Tarafklar, bizzat beyanda bulunabilecekleri gibi kendisine yetki verdikleri vekil vasıtasıyla da beyanda bulunabilir. Yetkili olmayan (fuzul) kişinin başkası adına yaptığı tasarruf, kimin adına yapıldı ise onun icazetine bağılı olur.

AKİT TEKLİFİ İCAB OLARAK ADLANDIRILIR

İrade beyanı, akıt yapmak istediklerini ifade etmeleridir ki bu beyanlara icab ve kabul denir. Akıt teklifi icab, bu teklifin karşı tarafça kabul edilmesi ise kabul olarak adlandırılır. Bu iki söz, akdı yani düğümü meydana getiren iki ip mesabesindedir. Sözkonusu beyanlar olmadan akıt oluşmaz (düğüm atılmaz).

GELECEĞİ YA DA GEÇMİŞTE OLMUŞ BİTMİŞ BİR OLAYI HABER VEREN SÖZLER İRADE BEYANI OLMAZ

Bu bakımdan icab ve kabul, akdin rükünleridir. İcab ve kabul sözleri; akdin yapıldığı anda akid isteğini çok net ifade eden kiplerle olmalıdır. Geleceği ya da geçmişte olmuş bitmiş bir olayı haber veren sözler irade beyanı olmaz. Geleceği ifade edenler, hukuken geçerliliği olmayan sadece bir vaat/söz olabilir.

Akdiñ oluşması için icab ve kabulün birbirine uygun olması şarttır. İcab ve kabulün sözle olması mümkün olup basit eşyaların alım satımındaki gibi söz söylemeksizin fiilen (teâfî yolu ile) de gerçekleştirilebilir. Örneğin hiç söz söylemeden simitçiye para vererek bir simit alıp gitmek, teâti ile yapılmış bir akit olur. İcab ve kabulde bulunduktan sonra akit gerçekleşir ve tesli-tesellim olmasa bile mahallin/malın mülkiyeti karşı tarafa geçer. Nikâh akdi hariç diğer akitlerde teati usulü geçerlidir. Akit yapılmış ve taraflar birbirlerinden ayrılmışlarsa, artık akit bağlayıcı olup usulüne uygun şekilde feshedilmedikçe tek taraflı olarak vazgeçilemez. Bazı akitler yapıları itibarıyla tek taraflı bozulabilecek (gayr-i lâzım) vasıftadır.

Akdiñ konusu diye verdiğimiz “akdiñ mahallî”, tarafların üzerinde anlaştıkları şeyi ifade eder ki mahal ya bir mal veya bir amel/eylem yahut bir sorumluluk (taahhüd ve damân) olur. Mesela alışverişte satılık mal, kira (icare) akdiñde emek/ menfaat, kefalet akdiñde sorumluluk akdiñ mahallini oluşturur. Akdiñ sahih olarak meydana gelmesi için akdiñ mahallinin taraflarca mutlaka kesin olarak bilinir (malûm) olması şarttır. Taraflar arasında çekişme meydana getirecek şekilde bilinmez oluşu, akdi ya fasit ya batıl kılar. Çekişmeye sebep olmayacak az bilinmezlik ise akdiñ sahih olmasına engel değildir. Mahal şunlarla malum olur: Malı bizzat göstermek, bütün vasıflarını, kabiliyetlerini ve miktarını söylemek, yapılacak işi beyan etmek veya bizzat göstermek, kiralanacak evin evsafını söylemek yahut kefil olunacak işi ya da borcun miktarını söylemek.

**AKDİN SAHİH OLARAK
MEYDANA GELMESİ İÇİN
AKDİN MAHALLİNİN
TARAF LARCA MUTLAKA
KESİN OLARAK BİLİNİR
(MALÛM) OLMASI ŞARTTIR**

VADELİ ALIŞVERİŞTE PARANIN ÖDEME GÜNÜNÜN BELİRSİZLİĞİ AKDİ FASİT, SELEMDE MALIN ÖDEME GÜNÜNÜN BELİRSİZLİĞİ AKDİ BATIL KILMAKTADIR

AKDİN MAHALLİNİN DİNEN İSTİFADE EDİLEBİLİR OLMASI ŞARTTIR

Mahallin mechuliyetini gidermede akdi yapan tarafların örfü de etkilidir. Mesela "Bana bir gün çalış, ücretini vereyim." sözündeki gün kelimesini örfü esas olarak sekiz saatlik süre olarak anlayabiliriz. Akdin mahallinin helal ve dinen istifade edilebilir bir şey (müntefeun bih/mütekavvim) olması şarttır. Malın, emeğin/menfaatin veya sorumluluğun caiz bir şey olmaması akdi batıl kılar. Bunların karşılığında verilen paranın (semen veya ücret) caiz olmaması ise akdi fasit kılar. Vadeli

alışveriş ve selem gibi akitlerde ödenme gününün belirsizliği, bunların yokluğu hükmündedir. Onun içindir ki vadeli alışverişte paranın ödeme gününün belirsizliği akdi fasit, selemde malın ödeme gününün belirsizliği akdi batıl kılmaktadır. İcare ve ariyet gibi mahalli emek/menfaat olan akitler sürelidir. Her iki bedelin de vadeli olması akit olmayıp sadece bir vaat/sözden ibarettir. Örneğin alışverişteki bedeller para ve maldır. Bunlardan birinin mutlaka peşin verilmesi, öbür bedelin de ödeme gününün belirlenmesi elzemdir. Öbür bedel vadeli olacaksa ayrıca ribaya sebebiyet vermemesi de şarttır. Para takasları mutlaka iki bedelin de peşin verildiği (sarf) akdidir. Paranın biri bile vadeli olsa akit sahih değildir.

Şirketlerde ortak katkısının; mal (sermaye), emek veya sorumluluktan (taahhüd ve damân) en az biri olması şarttır. Herhangi bir insan, bir şirkette sözkonusu üç husustan en az birisi ile katkıda bulunuyorsa o kişi şirket ortağıdır ve kârdan hisse alır. Bunlardan biri yoksa o kişi şirket ortağı olmaz.

AKİTLERİN KONUSUNA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

1. Muâvezât (bedelli akitler): Bunlarda taraflar, karşılıklı olarak bir bedel öder. Mesela alışverişte mal ve semen, kirada emek/menfaat ve ücret ödenir. Bahsi geçen akitler, her iki taraf için lâzım olup tek taraflı olarak feshedilemez. Bunların feshi sadece karşılıklı rıza ile yani ikale (karşılıklı cayma) ile olur.
2. Teberruât: Bu akitlerde bir taraf, karşıya bir mal veya menfaat/emek verir ama ona karşılık bir bedel almaz. Akitler, her iki taraf için gayr-i lâzım olup tek taraflı olarak feshedilebilir.
3. Temînât (Tevsîkât): Bunlar alacakları teminat altına alan akitlerdir ki üç tanedir: Rehin (hipotek), kefalet ve havale. Havale, borcun bir başkasınca üstlenilmesi ve borçlunun artık muhatap olmamasıdır. Temînât akitleri, bir taraf için bağlayıcı iken diğer taraf için bağlayıcı değildir. Akit bozulduğu zaman zararlı çıkmayacak taraf için bağlayıcı olup bu kişi, tek taraflı olarak akdi feshedemez. Ancak karşı tarafın rızası ile feshedebilir ki bunu da ikale cinsinden sayarız. Mesela kefalet akdi bozulsa zararlı çıkmayacak olan kefil için bağlayıcı iken zararlı

ŞİRKET AKİTLERİNİN CAİZ OLMASI İÇİN

3 TANE

ŞART ARANIR

AKDİN FESHEDİLEBİLMESİ İÇİN MAHALLİN AKİT SIRASINDAKİ GİBİ AYNEN DURUYOR OLMASI ŞARTTIR

çıkacak olan alacaklı için gayr-i lazımdır. Böyle olunca kefil tek başına akdi bozamaz fakat alacaklı tek başına kefalet akdine son verebilir.

Şirket akitletlerinin caiz olması için üç tane şart aranır: Helal bir ticaret veya iş olması, kâr taksiminin maktu olarak değil de nisbî (yüzdeli) olması ve ortağın sermaye, emek veya sorumluluk üstlenmekle şirkete katkıda bulunması. Bu şartları kendisinde bulunduran şirket, İslam'a uygundur. Akdin kuruluşu ile ilgili şartlar şirkette de geçerlidir. Ayrıca ziraat ortaklığı da caizdir (müzaraa va müsakât). Taraflarca haricî şartlar ileri sürülebilir. Bu şartların içeriği hakkında dardan geniş doğru altı adet farklı görüş vardır. İktisadi dar boğazları aşmak için bunların hepsinden istifade etmek mümkündür. Dinimizin bu konudaki umumi emri şartlara bağlılıktır. Yeter ki şartlar haramı içermesin ve tarafların tasarrufuna engel olacak vasıfta olmasın.

Akdin feshedilebilmesi için mahallin akid sırasındaki gibi aynen duruyor olması şarttır. Mahalde; fizikî olarak eksiltme veya

ilave yapma gibi hakikî yahut başkasının mülkiyetine geçmesi gibi hükmi bir değişiklik oluşmuşsa ikale de tek taraflı fesih de artık mümkün değildir. Mahal yine de iade edilirse bu iade fesh değil, yeni bir akid sayılır.

Muamelât fikhında 25 civarında muhayyerlik vardır. Muhayyerlik, şart koşulması durumunda da taraflardan birinin zararlı çıkması durumunda da sözkonusu olabilmektedir. Tek taraflı bozulamayan bir akid bile olsa muhayyerlik o akdi, muhayyer lehine gayr-i lazım yani tek taraflı olarak feshedilebilir hâle getirir. Muhayyerliklerin kimisi sürelidir, kimisi de tabiatı itibarıyla süresizdir. Mesela malın kusurlu çıkması "ayıp muhayyerliği" hakkı verir. Bunun akitten sonrası için belli bir süresi yoktur. Ayıp tespit edilince itiraz edilip akid feshedilebilir. Ayıbın tespit süresi sözkonusu değildir fakat tabiatı itibarıyla süreyi gerektiren muhayyerlikler de vardır.

AKİTLER, KONUSUNA GÖRE 3 KISMA AYRILIR

MUAMELÂT FIKHINDA 25 CİVARINDA MUHAYYERLİK VARDIR

İSLAMİ FİNANS VE AKILLI SÖZLEŞMELER

Blockchain'in sağladığı akıllı sözleşme teknolojisi, birçok sektöre şeffaflık sağlaması nedeniyle İslami finans dünyasında da tercih edilmektedir

Blockchain teknolojisi, dünyada hızla yayılmaktadır. Söz konusu teknolojinin fayda sağladığı bir alan da İslami finans sektörüdür. İslami finans sektörüne giriş yapanlar, kendi algılarıyla uyumlu olan blockchain tabanlı akıllı sözleşme teknolojisinden faydalanmaktadır. Günümüzün sağladığı teknolojik imkânlar ile bankaların inovatif yaklaşımı, finans endüstrisindeki devrimi hızlandırmaktadır. Finans sektöründeki bu yeni devrimlerden biri de blockchain teknolojisidir. Blockchain ile birlikte hayatımıza birçok yenilik girmiştir. Blockchain'in sağladığı akıllı sözleşme teknolojisi; birçok sektöre şeffaflık sağlaması, herkese açık ve güvenilir olması nedeniyle İslami finans dünyasında da tercih edilmektedir. Yazının devamında İslami finans ve akıllı sözleşmeler hakkında detaylı bilgileri bulabilirsiniz.

AKILLI SÖZLEŞMELER, İSLAMİ FİNANSA KATKI SAĞLAMAKTADIR

Blockchain tabanlı akıllı sözleşmeler, anlaşmanın tarafları arasında sözleşme şartlarını otomatik olarak yerine getiren kodlar sistemidir. Akıllı sözleşme teknolojisi sayesinde düzenleyici kuruluşlar, denetimlerini şeffaf ve herkes tarafından sorgulanabilir bir şekilde yapabilmektedir. Ayrıca

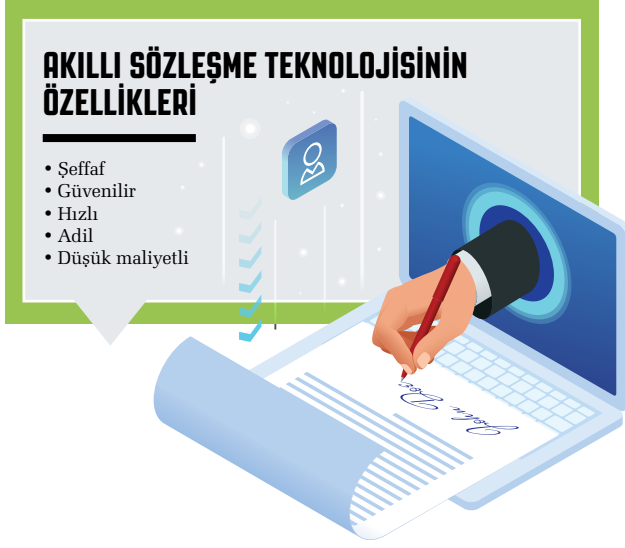
finansal işlemlerin maliyetini azaltması nedeniyle de akıllı sözleşmenin kullanımı artmaktadır. Bu şeffaflıklar sebebiyle akıllı sözleşmelerin İslami finansa katkı sağladığına inanılmaktadır. Akıllı sözleşmeler vasıtasıyla İslami finansın temeli olan faizsiz finansal işlemler ve anlaşmalar gerçekleştirilebilir.

BLOCKCHAIN İLE KREDİ DERECELENDİRMESİ YAPILABİLMEKTEDİR

İslami hassasiyeti olan kişiler, geleneksel bankalar ile çalışmayı tercih etmemektedir. Bu kişilerin anında bir finansman ihtiyacı olduğunda, söz konusu bankaların

AKILLI SÖZLEŞMELER, TEKAFÜL SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİNİ VE TALEPLERİN İŞLEME KONULMASINI HIZLANDIRIR

imkânlarından yararlanamamaktadır. Çünkü daha önce bir banka hesapları olmadığı için kredibilite geçmişleri oluşmamıştır. Bu duruma çözüm olarak ise blok zinciri teknolojisi kullanılabilir. Blockchain ile kişilerin kredi derecelendirmesi yapılabilmekte ve ayrıca sistem üzerinden insanların finansman ihtiyaçlarının başka paydaşların sahip olduğu token'lar (kripto paralar) aracılığıyla karşılayabilecekleri bir ortam oluşturulmaktadır.

BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİNİN TEMELİ BITCOIN' E DAYANIR

Blockchain teknolojisinin temelinde bitcoin vardır. Bu teknolojinin kullanım alanını kripto para birimleri ve buna bağlı olarak akıllı sözleşmeler oluşturmuştur. Özellikle İslami ve şer-i hukuk ile yönetilen ülkelerde İslami finans, oldukça önem arz etmektedir ve bu yüzden blockchain teknolojisi ile akıllı sözleşmelerin sunduğu fırsatlar çekicidir. Ayrıca İslami finans standartlarında finansman ihtiyacını karşılamak isteyen kişiler, finansman karşılığında teminat alırken akıllı sözleşmeleri kullanarak süreci otomatik ve güvenilir hâle getirebilir.

SİGORTACILIK (TEKAFÜL) VE AKILLI SÖZLEŞMELER

İslami finans sistemine en çok fayda sağlayan alanlardan biri de sigortacılıktır. Tekafül olarak adlandırılan sigortacılık sisteminde, sisteme dâhil olmak isteyen ve sigortalamaya ihtiyaç duyan paydaşlar bir araya getirilir, belirlenen gruplar hâlinde yardımlaşma ve iş birliği temelinde birbirlerini sigorta eder. Günümüzde tekafül sistemleri, bir aracı eşliğinde yürütülmektedir ve aracılara vermiş oldukları hizmet karşılığında bir ücret tahsil edilir. Akıllı sözleşmeler ise tekafül sisteminin işleyişini ve taleplerin işleme konulmasını hızlandırır. Sigortacılık özelinde ara-

cıları ortadan kaldırarak veya minimize ederek paydaşlara sigorta konusunda daha uygun maliyetli hizmetler sunulabilmektedir. Ayrıca araçların ortadan kaldırılması, yapılan işlemlerin otomatik olarak gerçekleşmesini sağlar. Sonuç olarak İslami finansa uygun sigortacılık sistemi; blockchain teknolojisi temelli akıllı sözleşmeler ile daha şeffaf, düşük maliyetli, aracısız, güvenilir ve çok daha hızlı hâle gelecektir.

MİRAS HUKUKUNDA AKILLI SÖZLEŞMELERİN YERİ

Suudi Arabistan veya İran gibi ülkelerde İslami ve şer-i miras hukuku geçerlidir. Bahsi geçen hukuk ile yönetilen devletlerde miras hukuku, modern miras hukukuna nazaran daha karmaşık olabilmektedir. Bu ülkelerde akıllı sözleşmeler kullanılarak dinî kaidelere bağlı koşullar sözleşmelere kodlanabilir ve işletilebilir. İlgili kişinin ölümünden sonra akıllı sözleşme harekete geçer ve mirasın dağıtımını şeffaf, adil ve güvenilir bir şekilde otomatik olarak gerçekleştirir.

EMANET HESAPLARDA İŞLEMLER KOLAYLAŞIR

Akıllı sözleşmeler sayesinde iki taraf arasındaki emanet hesapların değişimlerini izleyen adil bir yapı kurulur. Kişiler arasında şirket hisselerinin satışında koşullu işlemi kolaylaştırmak için akıllı sözleşme kaynaklı emanet hesabı kullanılabilir. Bu hesap aracılığıyla alıcının sözleşme hesabına anlaşılan para tutarını transfer edeceği ve mülkiyetin tamamen devredilmesinden sonra sözleşme fonlarının satıcıya otomatik olarak geçmesi gibi faktörler oluşur. Dolayısıyla akıllı sözleşmeler kullanılarak aradaki otorite kaldırılabilir ve tüm işlemler tamamen akıllı sözleşme teknolojisinin sağladığı imkânlar üzerinden adil ve şeffaf bir şekilde gerçekleşir.

Sonuç olarak, blockchain teknolojisine dayalı olan akıllı sözleşmelerin İslami finans dünyasında birçok sektörü çok hızlı bir şekilde değiştirmesi ve dönüştürmesi beklenmektedir.

**AKILLI SÖZLEŞMELER
SAYESİNDE 2 TARAF
ARASINDAKİ EMANET
HESAPLARIN DEĞİŞİMLERİNİ
İZLEYEN ADİL BİR YAPI
KURULUR**

Bankkart

Seni düşünür o

İhtiyaçlarınız için artık
Ziraat Katılım Bankkart var.

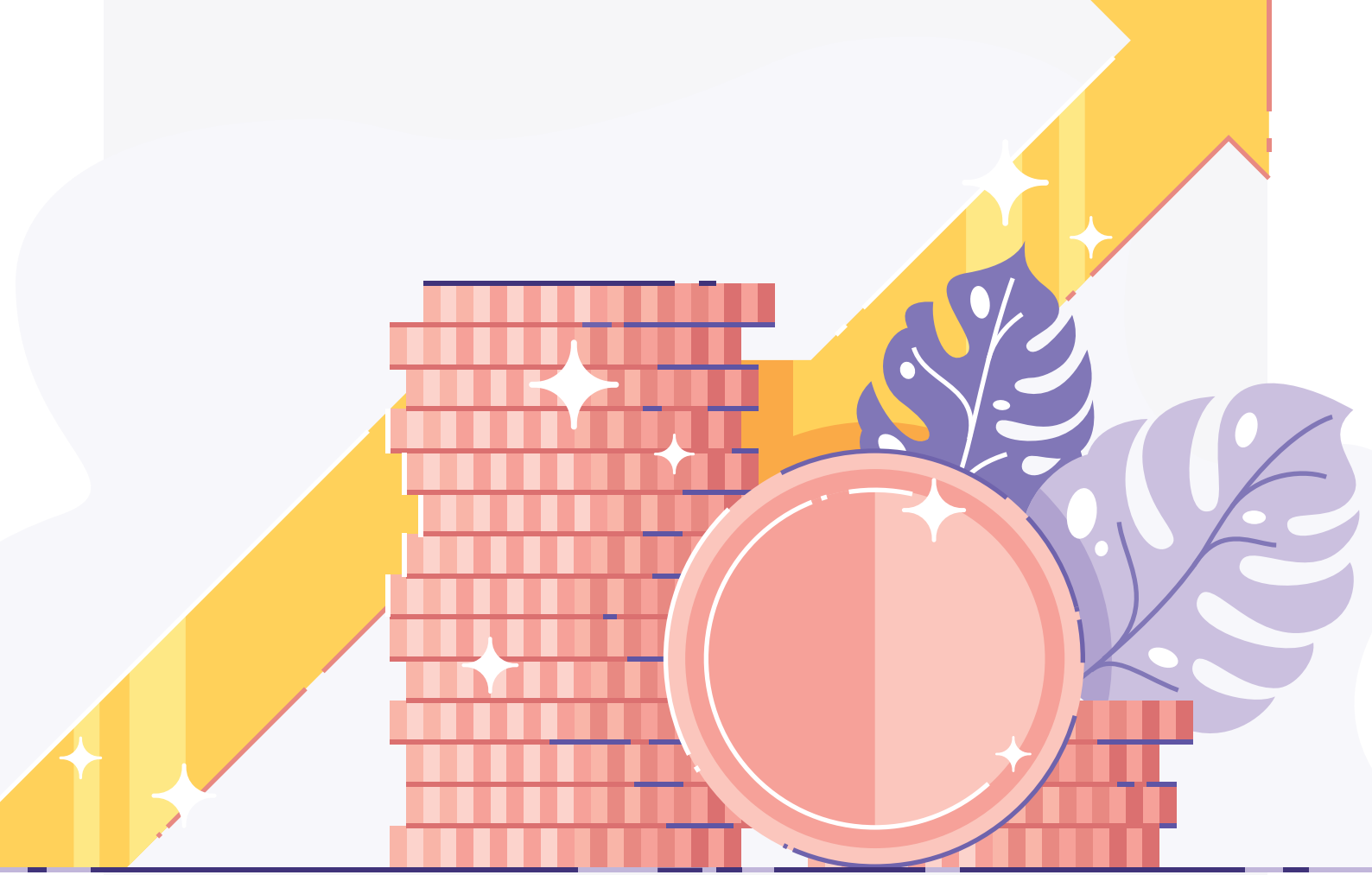

 Ziraat Katılım

Seni düşünür o
bankkart

0850
220
50 00 Müşteri İletişim
Merkezi
www.ziraatkatilim.com.tr

Altın, Yatırımcısı İçin “Güvenli Liman” mı?

Altın, birkaç yıl daha güvenli liman şeklinde yatırımcıların gözdesi olmaya devam edecek

Altın, ABD'nin para birimi dolara olan güvenin azaldığı dönemlerde parasal varlıkların korunması açısından ön plana çıkıyor. Nitekim 2001'de New York'taki ikiz kulelerin yıkılması, 2008'de ülkede mortgage kredilerinin geri ödemelerinde yaşanan sıkıntı ve ABD'nin en eski yatırım bankası olan Lehman Brothers'ın iflası, küreselleşmenin de etkisiyle global bir finansal krize dönüştü. Söz konusu süreçte altının dış piyasa fiyatı 650 dolar/ons'tan (1 ons=31,10 gram), üç yıllık dönem içerisinde 1923 dolar/ons'a gelerek tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı. İzleyen yıllarda parasal daralmaya geçilme eğilimi sırasında altın, kademeli olarak 1068 dolar/ons'a kadar geriledi. ABD'nin Irak'a müdahalesi ve Arap Baharı ile içinde bulunduğumuz coğrafyada stratejik gerginliklerin artmasıyla altın fiyatı yeniden yükselişe geçip son beş yılda 1150-1350 dolar/ons bandında dalgalı seyir izledi. ABD'de Donald Trump'ın seçimi kazanması sonrası, ülkenin uluslararası ilişkilerinin sertleşmesi ve doların diğer para birimleri karşısındaki zayıf seyri de altın fiyatına destek oldu.

YATIRIMCILARIN ALTINA YÖNELMESİNİN SEBEPLERİ

2016-2020 arasında ABD Merkez Bankası (FED) Başkanları Ben Bernanke, Janet Yellen ve Jerome Powell'in faiz artırımı denemelerinin başarıya ulaşmaması ve yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını sonucu dünya ekonomisinin durma noktasına gelmesiyle bir tedirginlik oluştu. Bahsi geçen tedirginlik, yatırımcıların riskli varlıklardan uzaklaşarak altına yönelmesini sağladı. Böylece altın fiyatları, yeni zirveleri test etti ve etmeye de devam ediyor.

FED'in 2008'deki parasal genişleme sırasında piyasalara sağladığı dört trilyon dolar düzeyindeki likidite, bu yıl ger-

**ABD'NİN IRAK'A MÜDAHALESİ
VE İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ
COĞRAFYADA STRATEJİK
GERGİNLİKLERİN ARTMASIYLA
ALTIN FİYATI, SON 5 YILDA
1150-1350
DOLAR/ONS
BANDINDA SEYRETTİ**

ALTIN, ABD'NİN PARA BİRİMİ DOLARA OLAN GÜVENİN AZALDIĞI DÖNEMLERDE PARASAL VARLIKLARIN KORUNMASI AÇISINDAN ÖN PLANA ÇIKIYOR

çekleştirilen likidite artışıyla sekiz trilyon dolara ulaştı. Bu süreçte diğer gelişmiş ve gelişmekte olan merkez bankalarının sağladığı likidite artışıyla birçok ülkede faiz oranları reel getiri olarak eksiye dönmüş durumda. Dünyada eksi faizin oluşması, yüksek likidite para birimlerine olan güvenin azalmasına ve yatırımcıların altına yönelmelerine neden olurken, geçtiğimiz ağustos ayında Lübnan'ın başkenti Beirut'taki patlama da bölgedeki jeopolitik gerginliği artırdı. Bu gelişmelerin sonucunda altın fiyatı, 2075 dolar/ons ile tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı. Bu hızlı yükseliş sonrası hazmetme sürecinin başlamasıyla altın, yeniden 1860-1950 dolar/ons bandında dalgalı seyir izlemeye başladı.

DİJİTAL BANKACILIĞIN GELİŞMESİ, ALTIN FİYATLARINA ETKİ EDİYOR

Çin'den başlayarak diğer ülke ekonomilerine sınırlı şekilde yansıyan ekonomik toparlanma ve COVID-19 aşısının bulunmasına ilişkin yoğun araştırmalar, altın fiyatı üzerinde geçici bir baskı oluşturmuş gibi gözüküyor. Bunun yanı sıra dünya ekonomisindeki toparlanmanın üç yıl gibi uzun bir zaman alacağı ve ABD'de kasım ayı başında yapılacak başkanlık seçiminin belirsizliği, altın fiyatını destekleyen önemli gerekçeler arasında bulunuyor. Bundan böyle altın fiyatını destekleyecek etkenler olarak; söz konusu süreçte rafa kaldırılan ABD-Çin ticaret savaşı, İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinin devam etmesi, ABD'nin başlattığı küreselleşmeden içselleşmeye geçiş ve kur savaşlarından oluşan dosyaların yeniden masaya indirilmesiyle meydana gelecek tedirginlik gibi maddeleri sıralayabiliriz. Ayrıca dijital bankacılığın gelişmesi ve merkez bankalarının dijital paraya geçiş hazırlıkları da altın fiyatının yükselişine destek olacak.

Teknik olarak bakıldığında altın fiyatının, eylüldeki ay sonu kontrat işlemlerinde açık pozisyonların kapatılması sırasında 1830-1800 dolar/ons'a kadar gerileyebileceği gibi, bu yılın sonunda yeniden 2000-2100 dolar/ons düzeyine, 2021 içinde de 2200-2400 dolar/ons düzeyine ulaşması şaşırtıcı olmayacak gibi görünüyor. Ancak hâlen yoğun şekilde üzerinde

çalışılan COVID-19 aşısının bulunması haberiyle altın fiyatı, o günlerde bulunduğu seviyelerden kısa süreli düşebilir. Bu beklentiler ışığında altın, birkaç yıl daha "güvenli liman" şeklinde yatırımcıların gözdesi olmaya devam edecek.

DIŞ PİYASA, İÇ PİYASAYI DA HAREKETLENDİRİYOR

Altındaki dış gelişmeler, iç piyasadaki 24 ayar külçe altın fiyatına da yansdı. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB), yüzde 24 seviyesinde olan haftalık repo faizini (politika faizi) yılbaşından bu yana 1575 baz puan indirerek yüzde 8,25'e çekmesiyle bankalardaki mevduat faizleri de kademeli olarak geriledi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), bireylerin bankalardan alacakları döviz ve altına temmuz ayında yüzde 1 oranında vergi getirdi. Bunun sonucunda vatandaş, döviz ve altın işlemleri için serbest piyasaya yöneldi. Vatandaşın TL tasarruflarını altına döndürmesiyle altın ithalatı için oluşan döviz talebi, döviz fiyatlarının yükselmesine neden oldu. Haziran ayında 6,40 TL olan dolar fiyatı, temmuz

sonunda 7,27 TL'ye kadar yükseldi. Bu süreçte altının dış piyasa fiyatının, içeride dolar/TL çarpımıyla oluşan 24 ayar altın gram fiyatı da kısa süre içerisinde 313 TL'den 510 TL'ye kadar ulaştı. TCMB ve ekonomi yönetiminin yeni düzenlemeleri ile Borsa İstanbul'da (BIST) yeni yatırımcıların döviz

**FED'İN 2008'DEKİ PARASAL
GENİŞLEME SIRASINDA
PİYASALARA SAĞLADIĞI
4 TRİLYON DOLAR
DÜZEYİNDEKİ LİKİDİTE, BU YIL
8 TRİLYON DOLARA ULAŞTI**

satıp hisse senedi alımlarıyla BIST endeksinin yükselmesi, dolar fiyatının yeniden 6,90-6,95 TL bandına gerilemesine neden oldu. Öte yandan altının dış piyasa fiyatının 1900-1950 dolar/ons bandına dönmesiyle, 24 ayar altın fiyatı da 485-495 ve daha sonra da 465-485 TL/gr bandına kadar geriledi. Bu süreçte de iç piyasa yatırımcısının altına olan ilgisi devam etti.

YILSONUNA DOĞRU YÜKSELİŞ İHTİMALİ VAR

Dolar, eylül ayı başından itibaren döviz fiyatlarındaki tırmanış, ekonomi yönetiminin "rekabetçi kur" politikasına geçildiğini açıklaması, TCMB'nin eylül ayı toplantısına kadar

doların diğer para birimleri karşısındaki yükselmesi ve iç piyasadaki talep artışı sonucu 7,75'i test etti. TCMB'nin, son faiz toplantısında politika faizini 200 baz puan artırmasıyla dolar/TL'de hafif gerileme yaşanarak 7,67 TL seviyeleri görüldü.

Dolar, TCMB'nin parasal sıkılaştırma sürecinin devam etmesiyle kısa süreli olarak 7,50 TL'yi görebilir. Kısa vadede yine dolar paritesine duyarlı olarak 7,50-7,75 TL bandında işlem yapılabilir. 24 ayar altın fiyatı da altının olası 1830 dolar/ons'a gerilemesi hâlinde, 450-475 TL/gr bandında dalgalanabilir. Yılsonuna doğru dolar/ons ve dolar/TL'deki olası yükselişle 24 ayar altın fiyatı, kademeli olarak 510-530 TL/gr'ı görebilir. Bu fiyat analizi ışığında oluşturulacak portföyde yüzde 30-40'ı altın, yüzde 30'u aracı kurumlardaki portföy yöneticisi uzmanlara danışarak temeli sağlam, borçluluğu az ve bilançosunda kârlılığı yüksek hisse senedi, yüzde 20 Türk lirası ve yüzde 10 dolar bulundurulabilir. Altın, 2017'den 2020 başına kadar içerideki yatırımcısına TL bazında sırasıyla yüzde 30, yüzde 40, yüzde 40 olmak üzere üç yılda toplam yüzde 110 ve 2020 başından eylül ortasına kadar da 8,5 ayda yüzde 50 kazandırdı. Altını her fiyat düşüşünde belirli aralıklarla alarak, orta ve uzun vadeli (1-3 yıl) yatırım yapmak kârlık açısından uygun olabilir.

ALTINDAKİ DIŞ GELİŞMELER, İÇ PİYASADAKİ 24 AYAR KÜLÇE ALTIN FİYATINA DA YANSIDI

Türkiye'de İşletmecilik Öğretimi: Geçmiş, Bugün ve Gelecek

Ülkemizdeki işletmecilik öğretim mimarisinin, kısa sürede çıkış yolu olmayacağı bilinciyle yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir

Türkiye'deki işletmecilik öğretimi, 50 yıllık süreyi geride bırakmıştır. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde doğan ve 1968'de öğretime başlayan İşletme Fakültesi, ilk mezunlarını 1972'de vermiştir. O tarihten bugüne ulaşan işletmecilik öğretiminin, ABD'deki işletmecilik öğretimi müfredatından yoğun bir şekilde beslendiği söylenebilir. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nin kuruluşunun öncesinde ise Amerikan Ford Vakfı'nın katkıları ile lisansüstü düzeyde ve iş dünyasına yönelik işletmecilik öğretimleri de İşletme İktisadi Enstitüsü'nde başlamıştır. Bu enstitü, hâlen İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi bünyesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. İşletmecilik öğretimi veren İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri, Erzurum Atatürk Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi ile İstanbul dışında da 1970'li yıllardan itibaren yaygınlaşmıştır.

Bugün ülkemizin hemen her ilinde çok sayıda işletmecilik lisans programı, farklı adlandırmalarla faaliyetlerini sürdürmektedir. Lisans programlarındaki farklı isimlendirmeler, bazı yönden piyasada ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara cevap vermektedir. Bunun yanı sıra sözkonusu adlandırmaların, bazı öğrenciler ve ailelerinin istihdama yönelik beklentilerine cevap verme eğilimi taşıdığını da ifade etmek mümkün gözükmektedir. İşletmecilik öğretiminden beklenen uzmanlaşma ihtiyaçlarının kısmen lisans düzeyinde karşılanabilme eğilimini de yukarıda saydığımız

sebeplere eklemek imkân dâhilindedir. İşletmecilikle ilgili lisans programlarının son yıllarda hızla yaygınlaşmasına karşın, sayı ve nitelik bakımından eş zamanlı bir öğretim elemanı kadrosunun hazırlanamamış olması işletmecilik öğretiminde ülkemize özgü içeriklerin zenginleştirilemesine neden olmuştur. Diğer yandan ise tercüme ağırlıklı bir işletmecilik öğretimi kendini göstermiştir. Öyle ki ticaret ve girişimcilik konusunda sahip olduğumuz medeniyet değerleri bile yeterince gözden geçirilemediği için kültürel değerler ile oldukça ilişkili olan; liderlik, yönetim, insan ilişkileri, girişimcilik ve pazarlama konularında tercüme ağırlıklı aktarımlarla yetinilmek durumunda kalınmıştır. Böylesi bir öğretim içeriği kapsamında derslerde aktarılanlar ile piyasadaki uygulamalar arasında eşleştirme yapmakta zorlanan mezunların, kültürel değerlere çok da uyumlu olmayan bilgilerle gerekli donanıma sahip olamadıkları değerlendirilmektedir. Elbette işletmecilik öğretiminin genel içeriğinin evrensel değerlere sahip olması beklenir. Burada vurgulanmak istenen; özellikle alıcı-satıcı davranışları, yönetici-çalışan ilişkileri gibi konularda kültürel değer farklılıklarını göz ardı eden içerik zayıflığı ve buna bağlı işletmecilik konu ile kavramlarının sözkonusu değerler bağlamında örneklendirmeden yoksun olarak aktarımıdır. Oysa işletmecilik öğretimi hem çalışma kapsamı geniş hem de birikim ve tecrübenin aktarımına oldukça müsait bir öğretim alanıdır. İşletmecilik öğretiminin ülkemizdeki gelişim seyri üzerin-

“
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İKTİSAT FAKÜLTESİ BÜNYESİNDE
DOĞAN VE 1968’DE ÖĞRETİME
BAŞLAYAN İŞLETME FAKÜLTESİ,
İLK MEZUNLARINI 1972’DE
VERMİŞTİR

BUGÜN ÜLKEMİZİN HEMEN HER İLİNDE ÇOK SAYIDA İŞLETMECİLİK LİSANS PROGRAMI, FARKLI ADLANDIRMALARLA FAALİYETLERİNİ SÜRDÜRMEKTEDİR

de durulması gereken bir diğer husus, işletmecilik okulları ve bu okullardaki öğretim elemanları ile iş dünyası temsilcileri arasında olması gereken iş birliği ve iletişim konusudur. Ülkemizdeki işletmecilik öğretim sürecinde gelinen nokta, zaman zaman iyi niyetli adımlara ve girişimlere rağmen arzu edilenin bir hayli gerisindedir. Bu durum ise hem iş dünyasının reel problemlerinin ve ihtiyaçlarının akademik alanda algılanamaması ve çalışılmamasına yol açmakta hem de derslerde ilgili konulara ağırlık verilememesine sebep olmaktadır. Yine bahsettiğimiz olay, akademik birikimin iş dünyasına katkı sağlamaktan

uzak araştırma projelerine yoğunlaşmasını da beraberinde getirebilmektedir. En önemlisi de iş dünyasına aday yetiştirmeyi amaç edinen işletmecilik programlarında öğrencilere yapılan aktarımlarda iş hayatının gerçeklikleri ve ihtiyaçları es geçilebilmektedir. Ancak son yıllarda teknoloji transfer ofisleri gibi uygulamalarla bu hususta belirli bir mesafe alınmış olması sevindiricidir.

TÜRKİYE’DEKİ İŞLETMECİLİK
ÖĞRETİMİ,
50 YILLIK
SÜREYİ
GERİDE BIRAKMIŞTIR

İŞLETMECİLİK ÖĞRETİMİNİN GENEL İÇERİĞİNİN EVRENSEL DEĞERLERE SAHİP OLMASI BEKLENİR

YENİ BİR İŞLETMECİLİK ÖĞRETİM MİMARİSİNE OLAN İHTİYAÇ

İşletmecilik, özünde sosyal bilimdir. Bu hususun uzun yıllar gözden uzak kalması, iş dünyasından kopuk bazı uygulamaları beraberinde getirmiştir. Sadece araştırma-geliştirmeye odaklı mekanik bir yaklaşımla, işletmecilik öğretiminden beklenen sonucun alınamamış olması oldukça doğaldır. Bugün gelinen noktada çoğu işletmecilik lisans programında sonuç odaklı, ancak işletmecilik mimarisinden uzak yaklaşımın hâlâ baskın olduğu gözlemlenmektedir. İşletmecilik öğretiminde aşılması gereken en önemli engelin, bu olduğu düşünülmektedir. Bunun içinse işletmecilik öğretiminin sosyal bilim kurgusu içinde ve bütüncül bir bakış açısıyla yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Elbette büyük veri, yapay zekâ ve makine öğrenmesi önemli konulardır. Ancak tüm bu gelişmiş enstrümanların, işletmecilik öğretiminin sosyal bilim mimarisini içinde bütünün parçası olarak değerlendirilmesi ile anlam kazanacağı asla unutulmamalıdır.

İşletmecilik öğretimine bu kapsamda bir bakışın olmaması durumunda, farklı problemlerle baş edebilmek adına kaynakların etkisiz kullanımı ile karşı karşıya kalınacaktır. Tüketicilerin aldatılması yoluyla haksız kazanç elde edil-

mesi, daha fazla kazanca ulaşma ve rakipleri alt etme adına insan sağlığı ile çevreye verilen zararlara benzer işletmecilik uygulamaları, işletmecilik öğretiminde ve uygulamalarındaki kaynakları zayıflatmıştır. Gelişen teknolojilere sonuç odaklı bakıldığında ise benzer şekilde ve hatta daha da artan oranda yeni ve farklı işletmecilik problemlerinin iş hayatını zorlayacağı açıktır. Tüm bunların işletmecilik öğretiminde sadece birer fırsat olarak aktarılmasının ortaya çıkarabileceği olumsuzlukları dikkate alan yeni bir işletmecilik öğretim yaklaşımına, her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Bunun içinse sosyal bilim mantığı ile salt sonuca odaklanmayan ve konuları tüm boyutlarıyla ele alabilen işletmeciler yetiştirmeyi hedefleyen bir işletmecilik öğretim mimarisi gerekmektedir.

İŞLETMECİLİK ÖĞRETİMİ
VEREN İŞLETME
FAKÜLTELERİ, TÜRKİYE'DE
1970'Lİ
YILLARDAN
İTİBAREN YAYGINLAŞMIŞTIR

ÜLKEMİZİ BİLGİ TOPLUMLARININ LİGİNE TAŞIMADA, İŞLETMECİLİK ÖĞRETİMİNİN ÇOK ÖNEMLİ OLDUĞU AÇIKTIR

Böylesi bir işletmecilik öğretiminin; rekabet gücü yüksek, güçlü marka itibarına sahip ve aynı zamanda insan hakları ile iş ve toplum değerlerine saygılı işletme örgütlenmelerine destek sağlayacak bireyler yetiştireceği açıktır.

Bu amaçla öncelikle işletmecilik öğretiminin bir sosyal bilim alanı olduğunun kabulü gerekir. Bu kabulle birlikte sosyal bilimlerle ilişkisi iyi kurgulanmış işletmecilik öğretim programlarının ortaya konulması sağlanabilir. Böylesi bir yaklaşımla psikoloji, sosyoloji, iktisat, sosyal teori, sosyal bilim felsefesi, antropoloji, iktisat ve işletme tarihi ile ahlak gibi alanların işletmecilik öğretimindeki öneminin altı çizilmelidir. Bu şekilde işletmecilik öğretim programlarında ekonomik yönleri kadar sosyal birer örgütlenme biçimi olarak işletmelerin öğrenciler tarafından daha geniş bir bakış açısıyla anlaşılabilir hâle gelir. Bir diğer ifadeyle öğrencilerin işletmeleri sadece mekanik bir örgüt olarak düşünmemeleri sağlanır. Bu şekilde ekonomik amaçlarına erişebilmesi bakımından çaba içinde olan işletmeciler, tüm faaliyetlerini sosyal ve insani ilişkilerden kopuk bir biçimde yapmaması gerektiğinin de farkına varır. Böylelikle hem kendi toplumunun ve iş dünyasının hem de insani gerçekliğin farkında olan adaylar, iş dünyasına hazırlanmış olacaktır. Söz konusu yaklaşım, işletmecilik öğretiminde kullanılan materyallerin içeriklerine de yansımalıdır. Ders kitapları, örnek olaylar ve görsel içerikler gibi her verinin bütüncül bakış açısını destekleyecek şekilde yeniden üretilmesi ve yazımı kaçınılmazdır. Bu materyallerin hazırlanmasında diğer bir önemli husus ise evrensel işletmecilik kurallarının öğretmenin yanında, toplumsal-kültürel değer farklılıklarının işletmecilik konu ve kavramlarında oluşturabileceği değişikliklere de dikkat edilmesi olmalıdır. Aksi hâlde işletmecilik öğretimini tamamlayan çok sayıda öğrenci, iş hayatına başladığında öğrendiklerinin önemli bir kısmının karşılığını görememesi sebebiyle motivasyon kaybı yaşayabilir ve heyecanını kaybedebilir.

Lisansüstü işletmecilik öğretim programlarında işletme-

cilik alanından gelenler için pazarlama, yönetim, insan kaynakları, finans ve tedarik gibi alanlarda uzmanlaşmaya ağırlık verilmesi; işletmecilik alanının dışından gelenler bakımından ise işletmecilik formasyonu kazandırıcı bir yaklaşım, uygun olacaktır.

Son yıllarda unvan almak adına nicelik bakımından artan lisansüstü işletmecilik programlarının, nitelik olarak yeterince geliştirilemediği söylenebilir. Yoğun ve hızlı talep karşısında yeterli öğretim elemanının olmaması da bu yetersizlikte en önemli sebeptir. Bir diğer husus ise lisansüstü işletmecilik öğretimlerinin ciddi bir eğitim mimarisinden yoksun olarak gelişmiş olmasıdır. Yeni mezunlarla iş tecrübesi olanların aynı ortamda bulunması; ders işleme, devam ve ilgi konusunda öğretim elemanlarının yaklaşımları da bu programların niteliğini etkileyen önemli hususlardır. Lisansüstü işletmecilik programlarında ders veren öğretim elemanlarının önemli bir kısmının iş dünyasından uzak olması ise bu programların içeriklerini zayıflatabilen önemli bir diğer konu başlığı olarak değerlendirilebilir. Nitekim tüm bu hususlar, üretilen lisansüstü tezlerin niteliğine de açık bir şekilde yansımaktadır.

SONUÇ

Bir kavramsallaştırma olarak bilgi toplumu kavramının farklı ve hatalı kullanımına rastlamak mümkündür. Bilgi toplumundan söz edilebilmesi için bilgiyi üretebilen ve ürüne dönüştürebilen, ardından bu ürünlerle diğer ülkelerden satın aldığından daha fazla ihracat geliri sağlayabilen bir ekonomiyi konuşuyor olmak gerekir. Ülkemizi bilgi toplumlarının ligine taşımada, işletmecilik öğretiminin çok önemli olduğu açıktır. Yukarıda kısaca ifade edilmeye çalışılan işletmecilik öğretim mimarisinden yoksun salt mekanik düşünmeye odaklı araştırma-geliştirme çabası, sınırlı sonuçlar üretebilir. Bu konuda önemli mesafe almış ülkelerdeki işletmecilik öğretim yaklaşımları ve programları incelendiğinde durum daha net anlaşılabilir.

Ülkemizdeki işletmecilik öğretim mimarisinin, kısa sürede çıkış yolu olmayacağı bilinciyle yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. İşletmecilik öğretimi, anlamını böyle bir bakış açısı ile bulurken; temel bilimler ve mühendislik başta olmak üzere her alandaki araştırma-geliştirme çabası anlam kazanacak ve bilgi, üreten işletmelerin eliyle katma değeri yüksek ürüne dönüşecektir. İşletmeciler, tüm bu çıktıları aynı zamanda sosyal sorumluluk ve ahlaki duyarlılıklarıyla birlikte başarabilme yaklaşımlarını da sosyal bilim bakış açısına sahip işletmecilik öğretim mimarisi ile elde edebilir.

IBOR GEÇİŞİ, SUKUK PİYASASINA NASIL ZORLUKLAR GETİREBİLİR?

IBOR'un, (Bankalararası Teklif Edilen Faiz Oranı) 2021 yılı sonunda devre dışı bırakılması planlanıyor

Yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgınının küresel etkilerine rağmen LIBOR'u (Londra Bankalararası Para Piyasası Likiditesi) risksiz referans oranları (RFR'ler) ile değiştirme hazırlıkları son sürat devam etmektedir. IBOR'un, (Bankalararası Borç Verme Faiz Oranı) 2021 yılı sonunda tamamen devre dışı bırakılması planlanmaktadır. Bahsini ettiğimiz yeni RFR'lere geçişle birlikte, intikal IBOR'larına referans olan sukuk piyasasının küçük bir kısmı için de çeşitli zorlukların ortaya çıkabileceği öngörülmektedir. Bu sebeple sözkonusu sukukların, geleneksel tahvillerin yüz yüze kaldığı belirsizliklerle karşılaşması bir yana, aynı zamanda RFR'lere geçişin dayanak sukuk yapılarına nasıl uyum sağlayacağı sorusu da bu konu ile birlikte gündeme gelmektedir.

Hâlihazırdaki sukuk piyasasının büyük bir kısmı sabit oranlı olduğu için ana para birimleri için 2021 yılı sonuna kadar IBOR geçiş süreçlerinden etkilenmemesi beklenmektedir. Ana para birimleri için de ABD doları piyasasında 2021 yılının sonuna kadar LIBOR'dan, SOFR'a (Teminatlı Gecelik Finansman Oranı) geçilmesi planlanmaktadır. Piyasadaki tüm

ödenmemiş sukuk miktarının yaklaşık dörtte biri, dolar cinsi sukuktan oluşmaktadır. Fakat bu miktarın yüzde 90'ı sabit oranlı sukuk olarak karşımıza çıkmaktadır.

ŞER'İ UYUMDAKİ KANUNLAŞMA EKSİKLİĞİ, SUKUK İÇİN BİRTAKIM ZORLUKLARI BERABERİNDE GETİRİYOR

Şer'i uyumdaki kanunlaşma eksikliğinden dolayı sukuk, mevzuat ve kullanım ürünü birtakım zorluklarla da karşılaşmaktadır. İslami Finansal Kurumlar için Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI) ve önde gelen diğer İslami finans âlimleri, şeriatın riba ya da faiz gibi uygunsuz kazançları yasaklamasına rağmen, belirli koşullar altında LIBOR ya da belirli hisse senedi yahut emtia fiyatı endeksleri gibi ölçütleri kullanarak, İslami ürünler için yatırımcıların kâr marjlarını belirlemenin mümkün olduğu konusunda hemfikir olmuştur.

Bu ortak kaniya rağmen, yeni RFR'ler faizsiz finans ilkeleriyle uyumlu görülmeyle birlikte tam bir uygunluk adına dayanak sukuk yapılarının değiştirilmesi gerekebilir. Zira sukuk, genel-

FITCH RATINGS, BİR SUKUKUN ŞERİ UYUMLU OLDUĞUNU DOĞRULAMIYOR. HERHANGİ BİR UYUMSUZLUĞUN KULLANILMAK İSTENİLEN KREDİYE BİR SONUCU OLUP OLMAYACAĞINI DEĞERLENDİRİYOR

likle bir ya da daha fazla şeriat anlaşmasına dayanan karmaşık yapıli araçlardır. Çoğunlukla, yükümlünün vadesi gelen dayanak sukuk varlıklarını yeniden satın alarak ödenmemiş ana borcu ve herhangi bir ödenmemiş periyodik dağıtım miktarını zamanında kapatma sözünü verdiği taahhütleri içerir. Fakat tüm bu işlemlerde standart bir yapı bulunmadığı için farklı dayanak sözleşmeli anlaşmalar birer birer yeni RFR'lere uyarlanmak zorunda olabilir. Bu süreçte hem çok zaman harcanmakta hem de yeni yapının şeriat ile uyumlu olduğuna dair kaynak sağlayan tarafın ve yatırımcının ayrıca şeriat kurulunun da fikirlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

FITCH RATINGS, SUKUK İŞLEMLERİNİN ŞERİ UYUMUNU KONTROL ETMEZ

Bir sukukun kredi riskinin analizinde finansman düzenlemesi ile varlık ve dayanak sözleşmesi yapısının temel özellikleri arasındaki ilişkinin net olarak anlaşılması esastır. Bu yüzden, Fitch Ratings, değerlendirdiği sukuk değişikliklerini işlemlerin gerçekleştikleri sırada izler ve bahsi geçen bu değişikliklerin sukukun kademine herhangi bir olumlu yada olumsuz herhangi bir etkisi olup olmayacağını değerlendirir.

Ancak Fitch Ratings, bir sukukun şerî uyumlu olduğunu doğrulamaz. Bizler, herhangi bir uyumsuzluğun kullanılmak

2021 YILININ

SONUNA KADAR LIBOR'DAN,
SOFR'A (TEMİNATLI
GECELİK FİNANSMAN
ORANI) GEÇİLMESİ
PLANLANMAKTADIR

HÂLİHAZIRDA, 551 MİLYAR DEĞERİNDE ÖDENMEMİŞ SUKUKUN YÜZDE 80'DEN FAZLASI MALEZYA, ENDONEZYA VE KİK'E (KÖRFEZ İŞBİRLİĞİ KONSEYİ) AİT

istenilen krediye dair olası bir sonucu olup olmayacağını değerlendiriyoruz. Tüm bu değerlendirmeleri kurumumuzun belli başlı kriterlerine göre yapıyoruz. Eğer bu sonuçları mevcut kriterlerimize göre ölçemezsek, sukuk da değerlendirme dışı kalabiliyor.

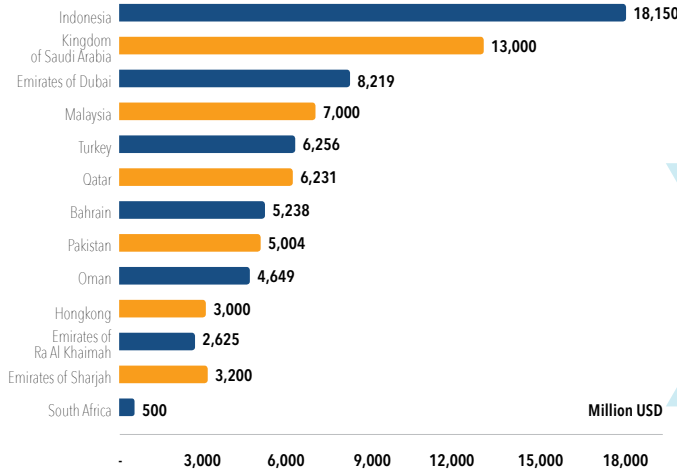
KORONAVİRÜS NEDENİYLE KAPANAN ANA PİYASA, TEKRAR İVME KAZANDI

IBOR geçişi, çeşitli varlık sınıflarına zorluklar getirmektedir. Bunlar operasyonel değişiklikler, risk modelleme ve risk den-

geleme için kolay nakde çevrilebilen ürünlerin olup olmaması gibi durumlara ilişkin sorunlardır. Sektörde bu sorunları çözme çabaları devam etmekle birlikte ülke ve varlık sınıfları arasında eşitsizlikler hâlen daha göze çarpmaktadır. Bu husustaki temel belirsizlikler ise içinde intikal IBOR'ları barındıran sözleşmelerle ilişkilidir. Ancak sözünü ettiğimiz belirsizliklere dayanarak IBOR'dan vazgeçilmesi durumunda nasıl bir yol izleneceğine dair başvuru hükümleri de bulunmamaktadır. Bu sebeple sukuk piyasasının da geleneksel tahvil piyasasında gerçekleşen girişimlere mümkün olduğunca ayak uydurmasını beklemekteyiz. Örneğin, günümüzde bazı sukuk işlemleri, geleneksel tahvil belgelerinde de olduğu gibi referans oranı değişikliklerine uyum sağlamak için tasarlanmış durumdadır. Böylece referans oranının kalkması gibi bir durum oluştuğu takdirde bile başvurulacak hükümler net şekilde belirlenmiş olmaktadır.

Hâlihazırda, 551 milyar değerinde ödenmemiş sukukun yüzde 80'den fazlası Malezya, Endonezya ve KİK (Körfez İşbirliği Konseyi) gibi sınırlı sayıda pazara aittir. Pakistan, Türkiye ve bazı Afrika ülkelerinin daha fazla harekete geçmesiyle birlikte bu eğilim de yavaş yavaş değişmeye başlamıştır. Öyleki Türkiye Hükümeti, 2019 yılında ABD doları cinsinden kamu sukuku ihraç eden ilk beş ülke arasına girmiştir. Fitch

TÜRKİYE HÜKÜMETİ, 2019 YILINDA ABD DOLARI ÇİNSİNDEN KAMU SUKUKU İHRAÇ EDEN İLK 5 ÜLKE ARASINA GİRDİ

Ratings'e göre, koronavirüsün yol açtığı dalgalanma ile birlikte kapanan ihraç piyasası, mayıs ve haziran aylarında tekrar ivme kazanmaya başlamıştır. Ayrıca aynı aylar içerisinde uluslararası sukuk ihracı da yeniden iyileşme göstermiştir. Bu tablodan hareketle ihraççıların 2020 yılının ilk yarısında gösterdiği sürdürülebilir, yeşil ve hibrit sukuk eğilimine devam edileceğini ve finansman tabanlarının çeşitlendirilmesi ile birlikte arzın daha da artacağını söylemek mümkündür. Keza, Tayvan'ın Formosa sukuk piyasasının her geçen gün büyümesi gibi hamleler de bizlere bunu düşündüren ve sukuk yatırımcısı tabanının genişlemesine katkı sağlayan bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yükümlülerin

sukuk işleminin şeri temelde yürütülebilirliği konusunda karşılaşılabileceği zorlukları engellemeyi hedefleyen geliştirilmiş garanti ve feragat maddeleri, özellikle Dana Gas'ın 2017 yılında sukuk işleminin hukuka aykırı olduğu iddialarına da yanıt olarak sukuk belgelerinin bir parçası olmaya başladı. Dana Gas'ın, sukuk işlemlerini yeniden yapılandırması şeri uyumun yerel Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) mahkemelerinde sınanmamış olası kredi sonuçlarını ortaya çıkarıp çıkarmayacağı sorusunu aklara getirirse de bizler, bu eğilimin IBOR geçişinin getirebileceği riskleri azaltacağına inanmaktayız.

Arif Ersoy'u Anlamak

*Merhum Arif Ersoy Hocamız,
insanlık yanarken su taşımayı hiç
bırakmadı ve bitaraflardan olmadı*

Istanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Doç. Dr. Yusuf Dinç

Kaybettiklerimizin kıymetini sonradan anlamak gibi, çıkasınca bir huyumuz var. Hatta maalesef, sadece kaybettiklerimizi bulacak kadar ferasete sahibiz. Peki, "Merhum Arif Ersoy Hocamız, her zamanki alışılmış kusurumuzun bir tekrarı olarak kıymeti bilinmeyenlerden miydi?" Bir yönüyle böyle olduğu söylenemez. Zira o, çoklarından farklı bir erdeme sahipti; fikirlerinin uygulanması için ihtiyacı duyulan tüm girişimleri yapmaktan geri durmazdı. Takdir edersiniz ki bu tavrı, ilmiyle amel etmenin bir tezahürü olarak gerçek bir erdemdir. Her ne kadar kıymet bilme noksanlığımız da olsa yapıp ettikleri karşımıza çıkar. Gene de Hocamızın kıymeti bilinmediyse noksanlıklarımız tahmin ettiğimizden daha büyük demektir.

İKTİSAT LİTERATÜRÜNÜN GERÇEK ÖNCÜSÜ

Arif Ersoy'u gerçekten anlamak, gelişen ve büyüyen iktisat literatürünün bugün yenilik diye sunduklarının öncülüğünü yaptığının idrakiyle mümkündür. Onun ömrünü adadığı değerler sistemi bugün, global entelektüellerce kendilerine atfedilerek dünyayı kurtaracak "en yeni ve ilginç fikir" olarak sunulmaktadır. Bir âlimi anlamanın ilim gerektiriyor olması, noksanlıklarımız için iyi bir mazeret olarak görülebilir. Âlim, açtığı ilim kapısından geçip kendisi de ilmin

bir kapısı oluverir. Bu kapıyı çalabilecek ilmî olgunluğa ulaşmaksa ancak onun himmetine tabidir. Arif Ersoy açık kapı himmetini, nasiplilere tüm bereketiyle saçacak kadar rahmete kavuşmuştu ve kendi ifadesiyle "İktisatla uğraşanların daha iyi iktisatçı olmaları." gayretinden de geri durmamıştı.

İlmîni esirgemekten daha büyük kapitalist bir eylem olamayacağı zaviyesinden aksini düşünmek, onun kendi için tanımladığı yaşama amacıyla da çelişirdi. Tahir Büyükkörükçü Hocamızın en güzel biçimde vaaz ettiği Hadis-i Şerif'te, Resulullah'ın (SAV) "İçî ilim ve mağfretle dolu kimseye ne mutlu." dediği kategoridendi. Ne mutlu erenlere!

Arif Hocamızın İslam iktisadına yaptığı katkının boyutunu daha iyi anlamak, hatta tek başına anlaşılmasını sağlamak için bu yazıda aslında referans verdiğim bir metni paylaşmak istiyorum: Kamusal olmayan örgütlenmele-

re(...)kamu hizmeti ödevlerinin transfer edilmesi (...) Refah devletinin zorluklarına en iyi şekilde yanıt verebilecek ve geleceğin toplumsal gereksinimlerini karşılayabilecek olan en yeni ve ilginç yol budur. Daha bütünsel olarak söylersek refah devleti krizine sunulan bu alternatif ancak devlet talebinin azaltılması, dayanışmanın yeniden topluma benimsetilmesi ve daha fazla toplumsal görünüm yaratılması şeklinde üçlü bir

1982'de Yardımcı Doçent unvanını kazanan Arif Ersoy; 1986'da İktisat Doçenti, 1992'de de İktisat Profesörü oldu

ARIF ERSOY,

1948

YILINDA ÇORUM'DA DÜNYAYA
GELDİ

hareket içinde yer alırsa anlamlı olacaktır. (Rosanvallon, 1981)

İşte İslam iktisadı düşüncesi etrafında ilmi çalışmalar yapanlar; aslında hep bilegeldikleri ve dahi asırlarca tecrübe ettikleri bu kadim gerçeğin, dünya ve kullar yararına nasıl sunulacağını yeniden geliştiren ve bu sayede uygulamasına da erişecek yegâne âlimlerdir. Merhum Arif Ersoy da bu gerçeği fitratında bulmuş, paradigmanın yeniden ihyasını ödev olarak yüklenmişti. Çünkü bunu yapmak, "daha iyi bir kavim" taltifinin nasıbyıydı. Övgüye mazhar olan o daha iyi bir kavimden olmamaksa Arif Ersoy hocamıza göre iktisat ahlakında minare gibi doğru durmaktan kaçul edilemez bir sapma olacaktı.

İSLAM'IN İLMÎ HÜRRİYETİNE SİMSIKI SARILDI

Ortaklık ekonomisi olarak gördüğü İslam iktisadını, kesrette vahdet fikrinin içtimai uygulama alanlarından birisi olarak gördü. Tumbuktu ile Osmanlı'yı mukayese edecek derinliğe sahip olmasının yanında Hitit'ten bu yana meseleleri tuttu ve Pir-i Türkistan'la yaklaşımının zeminini güçlendirdi. İslam'ın ilmî hürriyetine simsiki sarıldı ve bir farzı icra eder gibi araştırma alanına odaklandı. Yaradılış gayesine uygun olarak yeryüzünü

ARIF ERSOY'U GERÇEKTEN ANLAMAK, GELİŞEN VE BÜYÜYEN İKTİSAT LİTERATÜRÜNÜN BUGÜN YENİLİK DİYE SUNDUKLARININ ÖNCÜLÜĞÜNÜ YAPTIĞININ İDRAKIYLA MÜMKÜNDÜR

ıslah ve imara çalışan bir mimardı. Hocamız, köhneyen Batı medeniyetini iyi çözümlenmiş, Sovyetler Birliği yıkılırken olan biteni tecrübe etmiş, Çin hız alırken sahip olması gereken değerler konusunda uyarılarını yapmış ve herkesin sessiz olduğu meselelerde taşın üstüne çıkıp nutkunu vermişti. Yani ilmi meselelerde bir salon insanı, yanlışından döndürecek kudreti sergilemiş ve gün gelip topraklarından sürülen Suriye Osmanlılarının yanında yer alma fedakârlığından geri durmamıştı.

YANAN İNSANLIĞA SU TAŞIMAYI BIRAKMADI

O, insanlık yanarken su taşımayı hiç bırakmadı ve bitaraflardan olmadı.

Tüm yaşantısı, fikir ve eylem dünyası ile hepimize bir miras; bazılarımıza ise kaldığı yerden devam ettirilmesi gereken sorumluluklar bıraktı. Artık bizden sorumluluğu devralacaklar gelinceye kadar bu mirası kimden edindiğimizi unutmadan taşımak ve günü geldiğinde aktarmak görevinin ağırlığını sırtlamaktayız. Şüphesiz bu yoldaki en büyük yardımcımızsa onun hak davasındaki mukavemetine şahitliğimizdir.

EY Türkiye, Finansal Hizmetler Sektör Lideri, Sorumlu Ortak
Damla Harman

Global IBOR ve TLREF'e Geçiş Süreci

Ülkemizde global IBOR' uyum süreçlerinin sağlıklı bir zeminde ilerleyebilmesi amacıyla Ulusal Çalışma Komitesi oluşturulmuştur

İngiltere FCA'nın (Mali Tutum Otoritesi), referans oran LI-BOR'un (London Interbank Offered Rate) 2021 sonundan itibaren kullanılmayacağını bildirmesiyle, tüm finansal kuruluşlar ve firmaların alternatif referans oranına geçmeleri ihtiyacı doğmuştur. Küresel piyasalar, 1 Ocak 2022'den itibaren geçerli olması beklenen IBOR oranlarından alternatif risksiz oranlara (RFR) sorunsuz şekilde geçmek için önlemler almaktadır. Alternatif RFR'lerin başarılı şekilde benimsenmesi için düzenleyici kuruluşların, ticaret birliklerinin ve tüm piyasa katılımcılarının konunun odağı olması gerekmektedir. Sektör; alternatif RFR'leri referans alan ürünlerde yeterli likidite sağlamak için ticareti aktif olarak arttırarak, RFR çalışma grupları tarafından yayınlanan geçiş planlarını benimsemek için önemli adımlar atmaktadır. Finansal kuruluşlar ve şirketler; IBOR'ların (Interbank Offered Rate) genel etkisiyle ilgili endişeleri göz önüne aldıklarında, geçiş faaliyetlerini denetlemek için açık yetkiler, tahsis edilmiş kaynaklar ve iyi tanımlanmış bir yönetim yapısı ile IBOR geçiş programlarını daha

hızlı seferber etmektedir. Finansal kuruluşlar ve şirketler, 2021'in sonunda IBOR'un kalıcı olarak durdurulmasının önemli risklerini ele almak için planlarını geliştirmektedir. Sözkonusu kuruluşlar, iç ve dış iletişim stratejilerini oluşturmaya büyük ölçüde odaklanmış durumdadır. Ayrıca farklı senaryolar ve piyasa koşulları altında; geçişin ekonomik etkisini ölçmek amacıyla IBOR bağlantılı ürünlere, sözleşmelere, iş süreçlerine, finansal modellere, verilere ve teknolojiye kurumsal çapta kapsamlı etki değerlendirmeleri de uygulanmaktadır. Bu şirketler, geçişe hazır olma konusunda öngörülen mevzuatsal incelemeler ve yenilikler için yapılan etki değerlendirmelerinin sonuçlarından yararlanmayı planlamaktadır.

HUKUK DEPARTMANLARINDAN DESTEK ALINMASI GEREKMEKTEDİR

Farklı bölgeler içerisinde yeni alternatif referans oranları oluşmakta ve sözkonusu oranlar, piyasadaki ürünleri etkilemektedir. IBOR oranlarının devre dışı kalmasının

FİNANSAL KURULUŞLAR VE ŞİRKETLER, 2021'İN SONUNDA IBOR'UN KALICI OLARAK DURDURULMASININ ÖNEMLİ RİSKLERİNİ ELE ALMAK İÇİN PLANLARINI GELİŞTİRMEKTEDİR

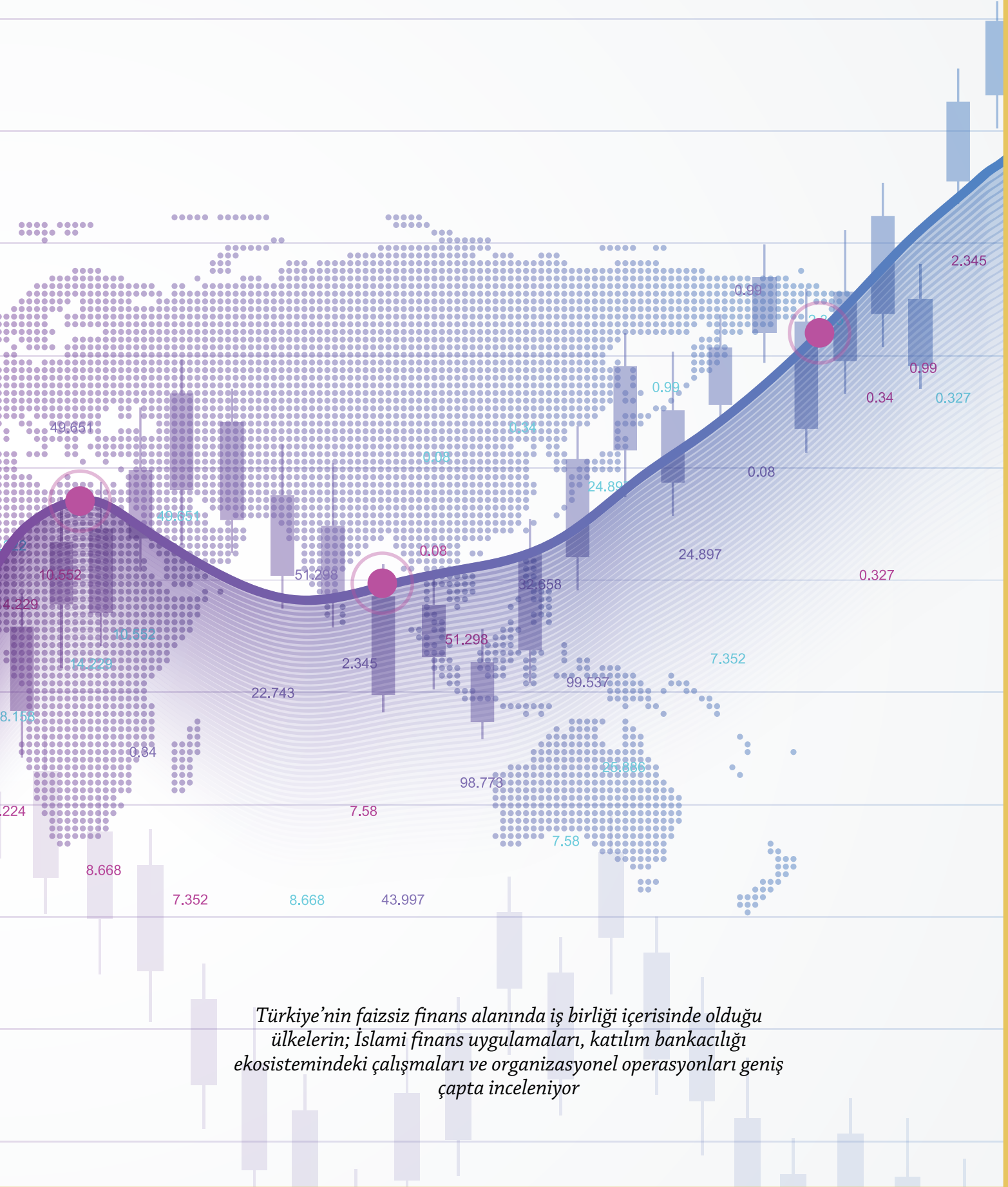
dönüşümünü düşündüğümüzde, organizasyonlar iki farklı oranın kullanılacağı bir piyasaya hazır olmalı ve planlarını bu doğrultuda yapmalıdır. Geçiş, müşterileri olumsuz yönde etkilemesi hâlinde itibari ve yasal risk için yüksek potansiyel oluşacaktır. Organizasyonların, bu riskin izlenmesine yardımcı olmak için IBOR geçiş programlarının bir parçası olarak hukuk departmanlarından gerekli desteği almaları gerekmektedir. Geçiş sürecini desteklemek adına alternatif referans oranlarını baz türev ürünlerinin piyasa adaptasyonu sağlanmalı ve likidite derinliği oluşturulmalıdır. Nakit ürünler için geçiş zamanlaması belirsiz olduğundan, organizasyonların riskten korunma politikalarını gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Belirli para birimlerinde alternatif referans oranlarının tanımlanmaması, ilave belirsizlik oluşturmaktadır. Organizasyonlar, kendileri için en büyük etkiye sebep olacak para birimlerine yönelik geçiş çabalarına öncelik vermeli, ancak yine de tüm para birimlerini izlemeli ve geçişe hazırlanmalıdır. Tutarsız geçiş tarihleri, farklı para birimleri arası işlemler için karmaşa oluşturmaktadır. Organizasyonlar, uyumlu bir global geçiş için çaba sarf etmeye devam etmeli, ancak çapraz kur baz riskindeki artışa da hazır olmalı ve birden çok para birimine atıfta bulunan anlaşmalar/ürünlerle ilgili müşteri sorunlarına odaklanmaya devam etmelidir. Her bir alternatif referans oranı için kredi marjı üzerinde fikir birliğine varmak, piyasa gruplarının birincil odak noktası olduğundan, organizasyonlar kredi marjının nasıl hesaplanması gerektiğine dair çalışmalarda bulunmalıdır. Organizasyonlar, ayrıca farklı senaryolar altında bir etki analizi çalışmalı ve yeni ürünler ortaya çıktıkça fonlama maliyetlerini gözden geçirmeye başlamalıdır.

IBOR ORANLARINI REFERANS ALAN MODELLER GELİŞTİRİLMELİDİR

Nakit ürünler için geçişi kolaylaştırmak adına vade oranlarının gerekliliğine dair görüş bulunmaktadır. Organizasyonların, alternatif referans oranları için vade oranlarının gelişimini izlemek adına çalışma gruplarını takip etmeleri gerekmektedir. Mevcut oranların son bulma geçişini kolaylaştırmak için IBOR oranlarını referans alan eski sözleşmelerin, yeniden müzakere edilmesi gerekmektedir. Organizasyonlar, yeniden müzakere edilmesi gereken sözleşmeleri belirlemeli ve fallback tanımı konusunda fikir birliği sağlamak adına çalışma gruplarına aktif olarak katılmalıdır. Sistemler, süreç ve veriler IBOR oranlarını referans almaktadır. Yine organizasyonlar, IBOR oranlarını ve diğer gösterge oranların nerede saklandığını, kodlandığını ve/veya hangi süreçlerin temel bileşenleri olduğunu anlamak için sistem, süreç ve veriler hakkında kurumsal bazda değerlendirmeler yapmalıdır. Dolayısıyla IBOR oranlarını referans alan modellerin geliştirilmesi, belgelendirilmesi ve gözden geçirilmesi gerekecektir. Organizasyonlar, girdi olarak IBOR oranları kullanan ve/veya geçmiş IBOR verilerini bir parametre olarak kullanan tüm modellerinin envanterini çıkarmalı, bu modellerin güncellenmesi ve doğrulanması için planlamalar yapmalıdır. Ülkemizde TLREF ve TLREF endeksi Haziran 2019 yılından itibaren yayımlanmakta olup, gerek TRLIBOR'dan (Türk Lirası Referans Faiz Oranı) TLREF'e (Türk Lirası Gecelik Referans Faiz Oranı) geçiş planlaması gerekse global IBOR'a geçiş süreçlerinin sağlıklı bir zeminde ilerleyebilmesi amacıyla Ulusal Çalışma Komitesi oluşturulmuş olup çalışmaların 1 Ocak 2022 tarihinde veya öncesinde nihayetlenmesi planlanmaktadır.

**KÜRESEL PİYASALAR,
1 OCAK 2022'DEN
İTİBAREN
GEÇERLİ OLMASI BEKLENEN
IBOR ORANLARINDAN
ALTERNATİF RİSKSİZ
ORANLARA GEÇMEK İÇİN
ÖNLEMLER ALMAKTADIR**

Türkiye'nin faizsiz finans alanında iş birliği içerisinde olduğu ülkelerin; İslami finans uygulamaları, katılım bankacılığı ekosistemindeki çalışmaları ve organizasyonel operasyonları geniş çapta inceleniyor

Katılım Finans, Ülke Panoraması Yazı Dizisine Başlıyor

Ülke panoramasında, Türkiye'nin faizsiz finans alanında etkileşimde olduğu ülkeleri; ekonomi, ticaret, bankacılık ve organizasyonel işleyişler yönünden tanıtmak istiyoruz

**TKBB VE
AAOIFI,
TÜRKİYE'DE
VE DÜNYADA
İSLAMİ FİNANS
ALANINDAKİ
TANITIMI
ARTIRMAK
İÇİN 3 OCAK
2020'DE
MUTABAKAT
ANLAŞMASI
İMZALAMIŞTIR**

Merhabalar Değerli Okuyucularımız,

Dergimizin yeni yayın dizisi olan ülke panoraması bölümünü sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum. Öncelikle kendimi takdim etmek isterim. Ağustos 2020'de TKBB'nin Uluslararası İlişkiler Yöneticisi olarak göreve başladım. Ülke panoraması bölümümüzde sizlere, Türkiye'nin faizsiz finans alanında etkileşimde olduğu ülkeleri; ekonomi, ticaret, bankacılık, kurumsal yapılar ve organizasyonel işleyişler şeklinde tanıtmak istiyoruz. İslami finans ekosisteminin paydaşları ve sektör gelişmeleri hakkında aktif şekilde bilgilendirme yapmayı amaçlıyoruz. Önümüzdeki sayıdan itibaren Türkçe- İngilizce yayınlanacak dergimiz ile TKBB'nin misyonu ve faaliyetleri hakkında hem Türkiye'deki yabancı kuruluşlar nezdinde hem de uluslararası arenada bilgilendirme yapabilmeyi hedefliyoruz. Yayınları ile Türkiye'nin İslami finans merkezi olma vizyonuna katkı sağlayacak dergimizi, ülke panoraması eki ile zenginleştirmeyi ümit ediyoruz.

TKBB, ÇALIŞMALARINA SON SÜRAT DEVAM EDİYOR

TKBB, eylül ayında Bahreyn özelinde iki önemli faaliyete imza attı. Bunlardan ilki, Bahreyn Bankalar Birliği (BAB) ile yapılan toplantıydı. TKBB ve BAB Başkanları düzeyinde gerçekleşen toplantıda, MoU anlaşması imzalanması kararlaştırılmıştır. Bu anlaşmanın kasım ayında İstanbul'da imzalanması planlanmaktadır. TKBB bünyesinde gerçekleşen bir diğer önemli faaliyet ise DEİK Bahreyn İş Konseyinin daveti üzerine katılım gösterilen, İslami finans kuruluşlarını Türkiye'ye cezbetmeye yönelik projedir. Bu çalışmanın temel hedefleri; İslami finans kuruluş ve bankalarının Türkiye'de yatırım yapmalarını sağlamak, bu kuruluşların ülkemizdeki temsilcilik sayılarını artırmak, iş birliğini geliştirmek ve Türkiye'nin İslami finans merkezi olma hedefine katkı sunmaktır. Proje planlaması DEİK Bahreyn İş Konseyi ve TKBB Uluslararası İlişkiler ekibinin ortak çalışmaları ile hazırlanmıştır. Çevrimiçi yapılan görüşmelerden sonra 17 Eylül 2020'de tüm paydaşların katıldığı bir oturum yapılmıştır.

TKBB, ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İŞ BİRLİĞİ YÜRÜTÜYOR

Bahreyn'de İslami ve konvansiyonel bankalar aynı Birlik altında temsil edilmektedir. Ayrıca ülkenin ev sahipliği yaptığı kuruluşlar da İslami finansın merkezileşmesine önemli katkı sağlamaktadır. TKBB'nin bu yapılarla ilişkilerini kısaca özetlemek isterim.

İslami Finansal Kurumlar İçin Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI): 1991'de kurulan AAOIFI, küresel İslami finans endüstrisi için standartların geliştirilmesi

TKBB, EYLÜL AYINDA BAHREYN ÖZELİNDE İKİ ÖNEMLİ FAALİYETE İMZA ATTI. BUNLARDAN İLKİ, BAHREYN BANKALAR BİRLİĞİ (BAB) İLE YAPILAN TOPLANTIYDI

ve yayınlanmasından sorumlu, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir kuruluştur. TKBB ve AAOIFI, Türkiye'de ve dünyada İslami finans alanındaki farkındalık ve tanıtımı artırmak için 3 Ocak 2020'de mutabakat anlaşması imzalamıştır. Anlaşmaya göre iki kuruluş, bilgi alışverişi ve Türkiye ile diğer ülkelerde AAOIFI standartlarıyla ilgili ortak kapasite geliştirme programları yürütmeyi hedeflemektedir. AAOIFI'nin teknik kurullarından Yönetim ve Etik Kurulu'nda Türkiye'yi temsilen Sn. Dr. Ahmet Albayrak, Muhasebe Kurulu'nda ise Sn. Samet Arslan bulunmaktadır.

Uluslararası İslami Finans Piyasası (IIFM): 2002'de Bahreyn'de kurulan IIFM kuruluşunun temel fonksiyonu; İslami Finansal Hizmetler Endüstrisi (IFSI) için faizsiz finansa uyumlu finansal belgeler, ürün onayları ve kılavuzlar geliştirmektir. İlgili kurumun Danışma Kurulu'nda Türkiye'yi temsilen TKBB Merkezi Danışma Kurulu Başkanı Sn. Prof. Dr. Hasan Hacak yer almaktadır.

İslami Bankacılık ve Finansal Kurumlar Genel Konseyi (CIBAFI): 2001 yılında İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve bir dizi önde gelen İslami finans kurumu tarafından kurulmuştur. Dünya çapında 34'ten fazla ülkeden 130'dan fazla üyeye sahip olan CIBAFI, İslami finans endüstrisinin insan kaynağı gelişimine önemli katkı sağlamaktadır.

İslami Uluslararası Derecelendirme Ajansı (IIRA): Bahreyn merkezli Uluslararası İslami Derecelendirme Şirketi (IIRA) 2005'te İslam Kalkınma Bankası'nın desteği ile kurulmuştur. Ortakları arasında İslam Kalkınma Bankası ve İslam İş Birliği Teşkilatı'na üye ülkelerde faaliyet gösteren finansal kuruluşlar da yer almaktadır. Metodoloji ve analitik süreçleri uluslararası uygulamalarla uyumlu, bağımsız ve şeffaf bir derecelendirme kuruluşudur. Türkiye'den Kuveyt Türk Katılım Bankası da ortakları arasında yer almaktadır. Büyük bir heyecan ve özenle hazırladığımız ülke panoramasının ilk sayısının röportaj ve makalelerini istifadelerinize sunarız. Sağlıcakla kalın...

DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Başkanı, Bank of Bahrain and Kuwait (BBK) Türkiye Direktörü **Bilgün Gürkan**

Bank Of Bahrain and Kuwait Olarak Önceliğimiz: Güven

Bank of Bahrain and Kuwait'in (BBK) hedeflerini ve ülkemizdeki çalışmalarını BBK Türkiye Direktörü Bilgün Gürkan ile konuştuk

Bank of Bahrain and Kuwait (BBK), 1971 yılında kurulduğu Bahreyn Krallığı'nın haricinde; Kuveyt, Hindistan Mumbai, Haydarabad, Aluva, Yeni Delhi, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Dubai'de faaliyet gösteren bir banka. Kurum, somut olarak yer almadığı ülkelerde ise uluslararası bankacılık departmanı nezdinde hizmet veriyor. BBK, Türkiye'de açtığı temsilcilik sayesinde Türkiye ile bölge arasında ticaret köprüsü kurmayı ve iş fırsatlarını geliştirmeyi hedefliyor. Bizler de kurumun hedeflerini ve ülkemizdeki çalışmalarını BBK Türkiye Direktörü Bilgün Gürkan ile konuştuk.

TÜRKİYE-BAHREYN ARASINDAKİ EKONOMİK İLİŞKİLERİN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İZLEDİĞİ SEYRİ AKTARIR MISINIZ?

Bahreyn, 1,5 milyonluk nüfusa ve 778 kilometrelik yüz ölçümüne sahiptir. Buna rağmen, Körfez Bölgesi'nin en büyük ekonomisini oluşturan Suudi Arabistan'a yakınlığı, sağladığı serbest iş ortamı ve bölge ülkeleriyle sıfır gümrük vergisiyle ihracat yapabilmesi gibi özellikleri ile cazip fırsatlar barındırmaktadır.

Türkiye- Bahreyn arasındaki ticari hacim de her geçen gün artmaktadır. 2003'te, 28 milyon dolardan 300 milyon dolara yaklaşan ticaretimiz, 2020'de pandemi nedeniyle azalmış olsa da ticari ilişkimizdeki genel ivme dikkat çekicidir. Özellikle bu dönemde yapılan altyapı çalışmaları ve müteahhitlik çalışmaları ithalata olumlu etki sağlamıştır.

Bu etkide ülke insanların benzer kültürel değerleri paylaşmasının da büyük etkisi vardır. Bahreynli iş insanları, Türkiye'yi sevmekte ve ülkemizle iş birliği yapmak istemektedir. Türkiye'ye gelen Bahreynli turist sayısı da son yıllarda çok yüksek oranda artış göstermiştir. Bahreyn'de; gıda, giyim ve mobilya gibi alanlar ilgi görmektedir. Özellikle son yıllarda katma değeri yüksek ve teknolojik ürünler Bahreyn piyasasında yerini almıştır.

Tüm bunlara rağmen Türkiye'nin ülkeye ihracatı potansiyelinin çok altındadır. Ülkemiz, Bahreyn'in ithal ettiği birçok üründe, yüksek rekabet gücüne sahip olduğu hâlde ihracatımız istenilen seviyenin altındadır. Yüzde olarak bakıldığında ise Türkiye'nin Bahreyn'in yaptığı ithalattaki yeri yüzde 3-4'ü geçmemektedir. Bu oran, Türkiye'nin Körfez ülkelerine yaptığı toplam ithalat rakamına benzer orandadır. Türkiye'nin, nüfuslarının az olması sebebiyle Körfez ülkelerindeki ihracata bir dönem ağırlık vermemiş olması, bu durumun esas sebeplerinden biridir. Bu sebeple sözkonusu

BANK OF BAHRAIN KUWAIT (BBK), BAHREYN'İN EN BÜYÜK BİREYSEL BANKASIDIR. 2010'DAN BERİ TÜRKİYE İLE ÇALIŞMAKTADIR

ülkelerde Türkiye'den temin edilebilecek ürünlerin yerine; Çin, Amerika, İngiltere ve Avrupa'dan ithal edilen ürünler bulunmaktadır. Oysa Bahreyn'in ticaret rejimi liberal ve gümrük vergileri düşüktür. Bu da Bahreyn'e ihracat yapmak isteyen iş insanları için avantaj sağlamaktadır.

Bunun yanında Bahreyn'in Türkiye'deki yatırımcılar tarafından daha fazla tanınmasının karşılıklı ticaret hacmine fayda sağlayacağına inanmaktayım. Bahreyn'de kişi başına düşen millî gelir 50,4 bin dolardır. Bu gelir, alım gücünü de artırmaktadır.

Bahreyn'de iyi işleyen bir hukuk sistemi ve serbest bir ekonomik ortam vardır. Ayrıca yeni iflas yasası, açık veri yasası ve siber güvenlik yasaları da iş ortamını iyileştirmektedir. Bahreyn, yabancı çalışanların en çok tercih ettiği ülkeler arasında ilk 10'da yer almaktadır.

DEİK/ TÜRKİYE-BAHREYN İŞ KONSEYİ BAŞKANI OLARAK İKİ ÜLKE ARASINDAKİ TİCARET HACMİNİN GELİŞTİRİLMESİ ADINA NE GİBİ ÇALIŞMALAR YÜRÜTÜYORSUNUZ?

DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi olarak, 2020-2022 arasında Türkiye-Bahreyn ithalat ve ihracat rakamlarını artırmak öncelikli hedefimiz. Bahreyn'in direkt ve dolaylı finansman kuruluşlarından Türkiye'ye yatırım gelmesi ve buna bağlı olarak yabancı yatırımın artmasını sağlamak da bizim için önem taşıyor. Bu amaçla Bahreyn'den Türkiye'ye gelen turizm, sağlık, eğitim alanlarındaki şirket ve kişi sayısı ile bunların yapmış olduğu harcamaları artırmak da iş planlarımız arasında yer alıyor. Bahreyn ile ticari ilişkilerin geliştirilmesinde birebir tanışıklıklar oldukça etkili oluyor. Bahreyn'in en büyük 100 ithalat şirketine tek tek ulaşip, onları buldukları sektördeki Türk şirketlerle tanıştırmak için çalışmalar yapıyoruz. Bu zaman alan bir yöntem olmakla birlikte uzun vadede muhakkak etkili olacağını düşünüyoruz.

Ayrıca Bahreyn'de paydaşımız olan Bahreynli İş Adamları Derneği ile bir anlaşma imzaladık. Böylece Bahreyn'in büyük firmaları ile DEİK üye şirketlerimizi tanıştırmayı amaçlıyoruz. Bu sene pandemi nedeniyle Bahreyn Ticaret Odası ile online görüşmeler düzenledik. Böylece DEİK olarak, Körfez ülkeleri arasında ilk defa yapılan B2B görüşmelerini başlatmış olduk.

TÜRK İŞ İNSANLARI BAHREYN'DEKİ YATIRIM FIRSATLARINDAN NE ÖLÇÜDE HABERDAR?

DEİK üyelerimize, Bahreyn Ekonomik Kalkınma Kurulu (EDB) ile beraber, Bahreyn'de yatırım yapma imkânlarını anlatıyoruz. Bahreyn'in Hindistan ile yakın ilişki kurması, Amerika ile Serbest Ticaret Anlaşmasının olması ayrıca Dubai'den daha ucuz olması Türk şirketlerinin değerlendirmesi gereken fırsatlar şeklinde karşımıza çıkıyor.

BAHREYN'DE GELECEK VADEDEN SEKTÖRLERDEN KONUŞACAK OLURSAK NELER SÖYLEMEK İSTERSİNİZ?

Bahreyn, önümüzdeki senelerde enerji sektörü bazında 32 milyar doları bulan yatırımlar yapacak. Bu, ülkede bilgi teknolojileri, sağlık, tıbbi cihazlar, inşaat, mühendislik, limanlar, profesyonel hizmetler ve yenilenebilir enerji alanlarında gelişmeler yaşanmasına zemin hazırlayacak.

Bank of Bahrain Kuwait, Türkiye 'de neler yapıyor?
Bank of Bahrain Kuwait (BBK), Bahreyn'in en büyük bireysel bankasıdır. 2010'dan beri Türkiye kamu ve özel sektör sendikasyon ve tahvillerine girerek, Türkiye ile çalışmaktadır.

BAHREYN; SUUDİ ARABİSTAN'A YAKINLIĞI VE BÖLGE ÜLKELERİYLE SIFIR GÜMRÜK VERGİSİYLE İHRACAT YAPABİLMESİ ÖZELLİKLERİ İLE CAZİP FIRSATLAR BARINDIRMAKTADIR

2017'den itibaren ülkemizde olan piyasa bilgileri ve olası sendikasyon ve finansman imkânlarını yurt dışı ile paylaşmaktadır. Yurt dışında özellikle Körfez ve Hindistan'da bulunan Türk şirketlerini de yurt dışı merkez ofisimiz ile tanıştırmak ve Türk şirketlerinin olası finansman ihtiyaçlarını karşılamak için yurt dışı merkez ve ülke şubelerimizle ilgili konuları takip etmelerine yardımcı oluyoruz.

BBK Türkiye Ofisimiz, yurt dışının Türkiye'de doğru işlere finansman sağlamalarına yardım ediyor. Türk ekibi, doğru bilgileri hızlı şekilde ulaştırmak ve dört yıl içinde Türkiye'ye ayrılan ülke limiti ile ülkemize yurt dışından gelen finansmanın artmasına önayak olmaktadır. Ben ayrıca, TÜSİAD Körfez Network Çalışma Grubuna da başkanlık yapmaktayım. BBK olarak Körfez ülkelerinin ticari hacminin artırılması kadar Türkiye'nin bu bölgede tanıtımına da destek olduğumuzu belirtmek istiyorum.

BANK OF BAHRAIN AND KUWAIT, TÜRKİYE OFİSİYLE NE HEDEFLİYOR? SÖZ KONUSU OFİSİN ÇALIŞMALARINDAN BAHSEDER MİSİNİZ?

BBK Türkiye temsilcilik ofisi olarak, Körfez'de bulunup ülkemizde faaliyet göstermeyen Arap sermayeli bankalara sunumlar yaparak, onları Türk şirket ve bankaları ile tanıştırmak en çok üzerinde durduğumuz konulardan. Ayrıca ülkemize limiti olan ama ikinci piyasadan satın alım yapan bankalara, ilk piyasada iş yapmanın ve Türk bankalarını birinci piyasa işlemlerinde tanımının önemini anlatıyoruz. Türkiye dinamik bir ülke ve özellikle bankacılık ve teknoloji konularında Körfez bankacılık sisteminden oldukça ileri bir konumda. Yabancı yatırımcıların ülkede ofis açmaları sadece Türkiye değil, çevre ülkelerle de olası yatırım ve ticaretlerine imkân sağlamakta.

Bizlerin BBK'yi, DEİK ve TÜSİAD'da temsil etmesi BBK'nin bilinirliğinin artmasına yardımcı oluyor. Ayrıca her ay bankamızın dergisinde, yaptığımız faaliyetlere ve temsil ettiğimiz ya da katıldığımız toplantılardan fotoğraflara ve bilgilere yer veriyoruz. Bahreyn'de de BBK Türkiye tanıtımı yapmaya devam ediyoruz. Arzumuz, bankamızı lisanslı bir banka olarak görmek. Bunun için uzun zaman gerekse de BBK'nin hem yurt içi hem de yurt dışı bazında en çok önemsendiği şey güven.

BAHREYN, İSLAMİ FİNANS EKOSİSTEMİ AÇISINDAN OLDUKÇA GELİŞMİŞ BİR ÜLKE KONUMUNDA BULUNUYOR. TÜRKİYE DE SON YILLARDA SÖZKONUSU SİSTEMDEKİ BAŞARISIYLA ADINDAN SÖZ ETTİRİYOR. BU NOKTADAN HAREKETLE İSLAMİ FİNANS SİSTEMİNİN ÜLKE EKONOMİLERİNE KATKISI HAKKINDA NELER SÖYLEMEK İSTERSİNİZ?

Bahreyn'de finans sektörü ve özellikle İslami finans çok gelişmiş durumda. Bahreyn, sadece Körfez Bölgesi'nin önemli finans merkezlerinden biri olmakla kalmıyor ayrıca Orta Doğu'da en çok İslami finans kuruluşuna sahip ülke olarak da dikkat çekiyor. İslami finansman sektörünün düzenleme kuruluşlarının pek çoğu da Bahreyn'de bulunuyor. Ülkedeki çoğu konvansiyonel bankanın içinde İslami finans bölümleri olduğu için iki finansman ürünü de eş zamanlı olarak ilerleyebiliyor.

Ayrıca, sadece İslami finans lisansı ile faaliyet gösteren bankalar da bulunuyor. Körfez'de ve Bahreyn'de yer alan çoğu kurumun yeni ülkelere ve farklı portföylere ihtiyacı olduğunu görüyorum. Bu nedenle DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi olarak İslami finans kuruluşları ve bankalarının ülkemize gelmesi için çalışmalar yapıyoruz. BBK örneğindeki olduğu gibi "Neden Körfez dışına çıkmaları gerek?" ve "Türkiye neden önemli" konularına odaklanıyoruz.

BAHREYN'İN EN BÜYÜK 100 İTHALAT ŞİRKETİNE TEK TEK ULAŞIP, ONLARI BULDUKLARI SEKTÖRDEKİ TÜRK ŞİRKETLERLE TANIŞTIRMAK İÇİN ÇALIŞMALAR YAPIYORUZ

Bu bağlamda TKBB ve DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi olarak mevcut konuya beraber bakmak için bir çalıştay düzenledik. Yaptığımız bu çalışmaya, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi'nin konuyla ilgili bölüm müdürlerini davet ettik. Konu üzerine çalışan olası paydaşları çalışmalarımızdan haberdar etmek, bilgi paylaşımında bulunmak ve farklı kollarından bu konuyu yakın takip etmeyi öncelik hâline getirdik.

Hedefimiz, TKBB ile beraber tek tek belirlediğimiz bankalara giderek "Neden Türkiye'yi" anlatmak. Zira Türkiye, İslami finans anlamında bölgesel merkez olmak için oldukça hazır ve çok çalışma yapmış durumda. Bu sebeple saymış olduğum ölçütleri beraber anlatmak ve yeni İslami bankaları aynı BBK örneğinde olduğu gibi ülkemize getirmek arzusundayız. En kısa sürede yine buradan Türkiye'ye yeni yatırım yapan bankaları ve gerçekleşen finansmanları aktarma şansımızın olacağına inanıyorum.

TKBB ile İş birliğimizi Güçlendireceđiz

*TKBB ile yapacağımız iş birliğinin, iki ülkenin
İslami bankacılık süreçlerine ve
projelerine çok faydalı olacağına inanıyorum*

**BAHREYN;
İSLAMİ
FİNANSIN
KALKINMASI
KONUSUNDA
ODKA
BÖLGESİNDE
1., DÜNYADA
İSE 2.
SIRADA YER
ALMAKTADIR**

Finans alanı, Bahreyn'de hizmet veren en önemli sektörlerin başında gelmektedir. Öyle ki Bahreynliler iş gücünün yüzde 65'inden fazlasını temsil eden finans sektörü, ülkenin gayrisafı yurt içi hasılasına da (GSYİH) önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Bu da sektörün, ülkenin büyümesinde kilit rol oynayan en temel güçlerden biri olduğunu göstermektedir.

BAHREYN BANKALAR BİRLİĞİ'NİN KURUMSAL YAPISI

Bahreyn Bankalar Birliği (Bahrain Association of Banks-BAB), 1979 yılında bakanlık emri ile kurulmuştur. Söz konusu kuruluş, Bahreyn Krallığı içinde tüm bankacılık kurumlarını bir araya getirerek Bahreyn'in, Orta Doğu'nun finans merkezi olma imajını daha fazla güçlendirmeyi amaç edinmektedir. Bu kapsamda hâlihazırda 13 üyeli bir yönetim kurulumuz ve bunun yanı sıra emekli CEO'lardan oluşan bir danışma kurulumuz da mevcuttur. BAB; bilişim teknolojileri, hukuk ve AR-GE gibi farklı alanlarda dış kaynaklardan yardım aldığı için küçük bir yönetici kadroya sahiptir. Görevlerimizi de çoğunlukla siber güvenlik, kara para aklamayla mücadele, sürdürülebilir gelişim, risk, ürünler ve hukuk gibi çeşitli alanlarda 11 farklı sektörel komite üzerinden gerçekleştirmeye devam etmekteyiz.

BAHREYN'İN İSLAMİ FİNANS EKOSİSTEMİ

Bahreyn, şu an İslami finans alanında dünya lideri konumundadır. Ayrıca İslami finansın kalkınması konusunda ODKA (Orta Doğu Kuzey Afrika) bölgesinde 1'inci, dünyada ise 2'nci sırada yer almaktayız (ICD, 2019- özel sektörünün gelişiminden sorumlu kurum, IsDB iştiraki). Ülke, 1979'da Bahreyn İslam Bankası'nı kurarak İslami bankacılığa emsal olmuştur. Bu tarihten itibaren İslami bankacılıkta şer-i uyum kavramlarını, kurallarını ve standartlarını her geçen gün daha da geliştirmekteyiz. Bunun yanı sıra Krallığımız hem ana akım İslami finans hem de şer-i uyumlu ürünler sunan yeni nesil FinTech girişimcilerinin ihtiyaçlarına rahatlıkla cevap verebilecek bir konuma da sahiptir.

BAHREYN, ÖNEMLİ İSLAMİ FİNANS KURUMLARINA SAHİP

Yeniliğe ve müşteri hizmetlerine odaklanmamız, İslami finansın gelişimi için Bahreyn'i ilk adres yapmaktadır. Ayrıca Krallık, 15 toptan İslam bankası ve altı İslami perakende bankası sayesinde bölgesindeki en fazla İslami finans kurumuna ve bağlantıları çok güçlü bir ekosisteme sahiptir. Bunlara ek olarak Bahreyn, İslami finansın gelişmesine katkı sunan İslami Finansal Kurumlar için Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI), Uluslararası İslami Finans Piyasası (IIFM) ve İslami Uluslararası Derecelendirme Ajansı (IIRA)

BAHREYN, 1979'DE BAHREYN İSLAM BANKASI'NI KURARAK İSLAMİ BANKACILIĞA EMSAL OLMUŞTUR

gibi birçok önemli kuruluşa da ev sahipliği yapmaktadır. Öte yandan Bahreyn, varlık yönetiminden sukuk ihracına, şer-i uyumlu sigortadan mükerrer sigortaya kadar İslami finansın tüm alanlarında uzmanlaşmış bir ülke olarak ön plana çıkmaktadır. Bu konuda Bahreyn Merkez Bankası (CBB), yenilikçi ürünlerin tanıtımında önemli bir rol oynamaktadır.

TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ İLE ANLAŞMA İMZALANACAK

Karşılıklı yatırımları teşvik etmek ve iki tarafın da birbirinin finans ile bankacılık dünyasındaki donanım ve tecrübelerinden faydalanabilmesi amacıyla Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ile iş birliğimizi güçlendireceğine inandığımız bir mutabakat anlaşması imzalamıştık. Aynı anlaşmayı kısa süre içinde Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) ile de imzalayacağız. Yapacağımız işbirliğinin, iki ülkenin İslami bankacılık süreçlerine ve projelerine çok faydalı olacağına inanıyorum. Bahreyn Bankalar Birliği olarak TKBB ile 21 Eylül 2020'de online toplantı gerçekleştirdik. Toplantıda sektörün güncel gelişmeleri ve olası iş birliği alanları müzakere edildi. Ayrıca ortak

projelerin yürütülmesi ve stratejik iş birliği alanlarında bilgi paylaşımları yapılabilmesi için MoU (mutabakat anlaşması) imzalanması kararlaştırıldı.

BAHREYN'DE FINTECH ALANINDA ÖNEMLİ GELİŞMELER YAŞANIYOR

CBB; Krallık'ta finansal dijital dönüşüme yönelik devam eden girişimlerin ve dijital finansal hizmetlerindeki gelişmelerin bir parçası olarak, FinTech'i ve yeniliği teşvik eden düzenleyici bir çerçeve sunma amacıyla, finansal hizmetler sektöründeki bireysel ve kurumsal müşterilere en iyi hizmetlerin sunulmasını sağlayacak özel bir Fintech & İnovasyon Birimi kurmuştur. CBB'nin diğer girişimleri arasında ise startup şirketlerin, FinTech kurumlarının ve imtiyaz sahiplerinin yenilikçi bankacılık ve finans çözümleri sunmasını sağlayacak Düzenleyici Kum Havuzu'nu ve ayrıca konvansiyonel ile şer-i uyumlu hizmetler için kitlesel fonlama düzenlemelerinin çıkarılmasını da sayabiliriz.

BAHREYN, 15 TOPTAN İSLAM BANKASI VE 6 İSLAMİ PERAKENDE BANKASIYLA BÖLGESİNDEKİ EN FAZLA İSLAMİ FİNANS KURUMUNA SAHİP ÜLKEDİR

Bahreyn'de İslami Finans

Bahreyn, bünyesinde barındırdığı değerli kurumlar ile İslami finansın merkezi ve lideri olma konumunu güçlendirmektedir

FINTECH

İSLAMİ BANKALAR İÇİN İLK KURAL VE DÜZENLEMELER, BAHREYN MERKEZ BANKASI TARAFINDAN 2001'DE ÇIKARILMIŞTIR

Bahreyn Krallığı, İslami finans konusunda öncü bir ülkedir ve İslami bankacılık sektörünün âdeta bir merkezidir. 2001'de İslami bankalar için ilk kural ve düzenlemeleri çıkaran Bahreyn Merkez Bankası (CBB), tekâfül sektörüne de düzenleme getiren ilk kurum olmuştur. Sermaye piyasaları cephesinde ise sözkonusu banka, 2001'de ilk devlet sukuku ihracını gerçekleştirmiş ve 2007'de kısa vadeli İslami likidite yönetim araçlarını çıkarmıştır.

EN BÜYÜK İSLAMİ FİNANS STANDART BELİRLEME ORGANLARI BAHREYN'DE

Bahreyn, dünyanın en büyük iki İslami finans standart belirleme kuruluşuna da ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar; 1991'de İslam Kalkınma Bankası'nın kurduğu İslami Finansal Kurumlar İçin Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI) ve 2002'de kurulan Uluslararası İslami Finans Piyasası (IIFM) şeklinde sıralanmaktadır. Bahreyn, ayrıca İslami Bankacılık ve Finansal Kurumlar Genel Konseyi (CIBAFI) ile İslami Uluslararası Derecelendirme Ajansı (IIRA) olmak üzere iki diğer kuruluşa da küresel bir yetkiyle ev sahipliği yapmaktadır. Krallık, bu kurumlar ile İslami finansın merkezi ve lideri olma konumunu güçlendirirken küresel İslami finans arenasındaki nüfuzunu da sürdürmektedir.

BAHREYN'İN, İSLAMİ FİNANS ALANINDAKİ BAŞARI ÖYKÜSÜ

Bahreyn'de İslami finansın gelişiminin başarı öyküsünü açıklayan birkaç faktör mevcuttur. Bunları şu şekilde özetlemek sağlıklı olacaktır:

- Hükümet, CBB aracılığıyla faizsiz finans piyasasının aktörlerine sürekli destek sağlarken yaşanabilecek olası sorunlara karşı da proaktif bir tutum benimsemektedir. Örneğin CBB, likidite yönetimi aracına duyulan ihtiyaca istinaden oldukça etkili bir likidite yönetim çerçevesini ortaya koymuştur. 2007'den beri yerel İslami bankalardaki likidite fazlasını eritmek ve kısa süreli şeri uyumlu yatırım imkanları sunmak için aylık kısa vadeli selam sukuk (3 aylık) ve icara sukuk (6 aylık) ihracında bulunmaktadır. 2015'te CBB, IIFM standart sözleşmesine dayalı bir haftalık vekalet likidite yönetim aracını sunmuştur. CBB ayrıca, sukuk ürününe dayalı İslami döviz takası ve İslami likidite yönetim enstrümanlarını da devreye sokmuştur.

- Bahreyn, güçlü düzenleyici çerçeveleri ve üst düzey alt yapıları ile bölgesinin önde gelen finans merkezlerinden biri olmuştur. Krallık, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi içindeki stratejik ve merkezi coğrafi konumuyla Körfez bölgesine açılmak isteyen bölgesel ve uluslararası İslami kurumların doğal olarak ilgisini çekmektedir. 2002'de Kuwait Finance House Group (Kuveyt Finans Evi Grubu), tamamına

BAHREYN HÜKÜMETİ, YAKIN ZAMANDA KÜRESEL FİNANS ENDÜSTRİSİNİN GELİŞİMİNDE FINTECH'İN GİDEREK ARTAN ÖNEMİNİ DE VURGULAMIŞTIR

sahip olduğu ilk bağlı ortaklığını Bahreyn'de açarken yine ülkede bölgesel yetki ile Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın bir şubesini de açmıştır.

- Son olarak İslami ya da konvansiyonel anlamda finansal hizmetlerde istikrarlı bir gelişimin temel unsuru, elbette ki beşerî sermayedir. Bahreyn, İslami Finans alanında epey donanımlı ve eğitimli yerel iş gücü sunmaktadır. Yerel üniversiteler ve henüz 1997'de İslami Finans Merkezi'ni açan Bahreyn Bankacılık ve Finans Enstitüsü (BIBF) gibi profesyonel eğitim kurumları, akademik anlamda güçlü ve İslami finans işini yapan kişiler için pratik uygulamalar içerecek şekilde tasarlanmış dersler sunmaktadır.

BAHREYN İSLAMİ FİNANSA HER ZAMAN DESTEK OLDU

1979'da kurulan ilk İslami bankayla birlikte Bahreyn, İslami finansa her daim destek olmuştur.

Bahsi geçen bu desteklerle de ülke vatandaşlarını ve küresel anlamda İslami finans endüstrisini kalkındırma hedefi benimsemiştir. CBB, İslami finans kapasitelerini geliştirmek isteyen ülkelerden gelen heyetlerle deneyimlerini paylaşmakta ve 25 yıldan uzun bir süredir her yıl dünyanın Uluslararası İslami bankacılık/finans liderlerini, Dünya İslami Bankacılık Konferansı'nda (WIBC) bir araya getirmektedir.

BAHREYN, İSLAMİ FINTECH MERKEZİ OLMA YOLUNDA

Ayrıca Bahreyn Hükümeti, yakın zamanda küresel finans endüstrisinin gelişiminde FinTech'in giderek artan önemini de vurgulamıştır. Ardından ülke yönetimi 2017'de CBB'ye, bu yeni ortaya çıkan finansal hizmetleri düzenleme yetkisi vermiştir. Bir düzenleyici kum havuzu çıkaran CBB, yerel İslami bankaların kitlesel fonlama ve FinTech stratejilerini kolaylaştırmak adına da toparlayıcı girişimlerde bulunmuştur. Önde gelen finans merkezi olma geçmişine istinaden Bahreyn Krallığı, şimdi de İslami FinTech merkezi olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.

BAHREYN'DEKİ İLK İSLAMİ BANKA, 1979'DA KURULMUŞTUR

Basra Körfezi'nde Bir İnci: BAHREYN

*Petrolün yanı sıra inci üretimiyle de
dikkat çeken Bahreyn, Basra Körfezi'nde
yer alan bir ada ülkesi...*

BAHREYN NEREDE?

Basra Körfezi'nde yer alan Bahreyn, Körfez üzerinde konumlanan tek ada ülkesi. Ülkenin güneydoğusunda Katar, batısında ise Suudi Arabistan bulunuyor.

Asya Kıtası, dünyadaki en büyük kara parçası olarak biliniyor. Bahreyn de böylesi devasa bir kıtada en küçük 3'üncü ülke olmasıyla dikkat çekiyor. Yaklaşık 35 adadan oluşan ülkenin ismi, Arapçada "iki deniz arasında" anlamını taşıyor.

Bahreyn, yüzyıllardır Basra Körfezi'nin önemli ticaret merkezlerinden biri sayılıyor. Bu özellik, Bahreyn'in coğrafi ve jeopolitik açıdan ne kadar kıymetli olduğunu gösteriyor. Ülke, Körfez'deki stratejik konumu nedeniyle her daim insanlığın tercih ettiği bir yerleşim yeri oldu. Ayrıca ülkedeki hoşgörü, uygun yaşam maliyetleri, eğitim ve sağlık sisteminin kaliteli olması gibi sebeplerle de dünyanın birçok bölgesinden insan çeken Bahreyn, çok kültürlü yapısını korumaya devam ediyor.

İNCİ ÜRETİMİYLE DE TANINIYOR

Ülkenin ekonomi temeli, çoğu Arap ülkesinde olduğu gibi petrole dayanıyor. Bununla birlikte inci üretimiyle de tanınan Bahreyn'de, son yıllarda İslami bankacılık alanında da önemli gelişmeler yaşandı. Ülke, sözkonusu büyümeler sayesinde 2008'de dünyanın en hızlı büyüyen finans merkezi unvanına erişti.

Bahreyn'in yukarıda saydığımız avantajları, dünyanın dört bir yanından ziyaretçi kabul etmesini sağlıyor. Bu doğrultuda ülkede mutlaka görülmesi gereken yerleri okurlarımız için derledik.

BAHREYN ULUSAL MÜZESİ

Bahreyn'in başkenti Manama'da çok sayıda yabancı ikamet ediyor. Şehri, gezi ve alışveriş için tercih eden turistlerin sayısı da bir hayli fazla. Manama'daki Kral Faysal Yolu'nda konumlanan ve 1988'de açılan Bahreyn Ulusal Müzesi'nde, Bahreyn'e ait arkeolojik eserler sergileniyor. İnşası esnasında 30 milyon dolar harcanan kültürel yapı, 27 bin 800 metrekarelik bir alan üzer-

ine kurulmuş. Müzede arkeolojik kazılardan elde edilen tarihi eserlerin yanı sıra eski Kur'an-ı Kerim el yazmaları, astronomi notları ve çeşitli belgeler de ziyaretçilere sunuluyor. Müze, toplam dokuz farklı galeriden oluşuyor. Sanat etkinliklerinin yapıldığı Bahreyn Ulusal Tiyatrosu da bu yapının hemen yanında yer alıyor.

BAHREYN KALESİ

Portekiz Kalesi olarak da bilinen Bahreyn Kalesi, Arap Yarımadası'ndaki önemli arkeolojik lokasyonlardan biri. 1950'li yıllardan beri bölgede arkeolojik kazılar yapıldığı da düşünüldüğünde, antik çağlarla ilgilenen kişiler kaleyi sıkça ziyaret ediyor. Milattan Önce 2300'lü yıllarda inşa edilen Bahreyn Kalesi'nde keşfedilen bulgular, ülkenin mazisi hakkında birçok bilgiyi gözler önüne seriyor. Öyle ki sözkonusu bulgular, Kassites, Yunan, Portekiz ve Pers gibi yedi farklı medeniyete ait yapıları ortaya koyuyor. Bir zamanlar Dilmun Uygarlığı'nın başkentliğini de yapan bölge, 2005'te UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girdi.

BAB AL BAHREYN

Bahreyn'de en fazla ziyaretçi çeken yerlerden biri de Bab Al Bahreyn. 1945 yılında tasarlanan ve Bahreyn Kapısı olarak da bilinen yapı, 1986'da restore edilmiş ve çeşitli Kur'an-ı Kerim ayetleri de kapıya nakşedilmiş. Manama Çarşısı'nın ana girişi olarak kullanılan kapı, günümüzde ülkenin en önemli simgelerinden biri olarak kabul ediliyor.

GELENEKSELLİĞİN BİR PARÇASI: GAHWA

Bahreyn'de geleneksel karşılamaların en önemli simgesi olan gahwa, yemeklerden sonra sıkça tercih ediliyor. Sözkonusu içecek, küçük fincanlarla servis ediliyor.

DÜNYANIN BİRÇOK BÖLGESİNDEN İNSAN ÇEKEN BAHREYN, ÇOK KÜLTÜRLÜ YAPISINI KORUMAYA DEVAM EDİYOR

KUR'AN EVİ

1990'da kurulan ve Manama'da bulunan Kur'an Evi; kütüphane, cami, müze ve konferans salonu olarak kullanılıyor. Müze içerisinde Kur'an-ı Kerim el yazmaları ve İslam sanatına özgü değerli eserler sergileniyor. Geçmişten günümüze kadar ulaşan geniş bir Kur'an-ı Kerim koleksiyonu görmek istiyorsanız Kur'an Evi'ni mutlaka ziyaret etmelisiniz.

FATİH CAMİİ

Bilindiği üzere Bahreyn'de yoğun bir Müslüman nüfus bulunuyor. Böyle bir demografik yapının mevcut olduğu ülkede, camiler de doğal olarak tüm görkemiyle yer alıyor. 6 bin 500 metrekarelik alanıyla dünyanın en büyük camileri arasında kendisine yer bulan Fatih Camii, Bahreyn'in en gösterişli yapıları arasında. Tek seferde 7 bin kişinin ibadet edebildiği Manama'daki cami; 1987'de inşa edilmiş, adını ise Bahreyn'in kurucusu Ahmed Al Fateh'ten almış. 60 tondan fazla ağırlıktaki kubbe ise dünyanın en büyük

fiberglas kubbesi olarak ön plana çıkıyor. Cami bu ihtisamlı yapısı sayesinde ibadet etmek için gelenlerin yanı sıra çok sayıda turiste de ev sahipliği yapıyor.

İNCİ ÇIKARMA MÜZESİ

Bahreyn'de inci mücevheri, her dönemde farklı bir yere sahip oldu. Zira ülkede petrol keşfinden önce en önemli geçim kaynağı inci avcılığıydı. Günümüzde de inci, ülkenin gelişimine katkı sağlayan bir ticaret unsuru olarak öne çıkıyor. İnci Çıkarma Müzesi'nde, geçmişten günümüze kadar inci çıkarma operasyonu için kullanılan aletler sergileniyor. Müzeyi gezenler, ziyareti boyunca bu değerli mücevherin çıkarılış serüvenine tanıklık ediyor.

**FATİH CAMİİ,
6.500
METREKARELİK
ALANIYLA
DÜNYANIN EN BÜYÜK
CAMİLERİ ARASINDA YER
ALİYOR**

Akit

Sözleşme, mukavele, kontrat.

İki (ya da daha fazla) tarafın bir şeyi yüklenmesi ve taahhüt etmesi, bunun için irade beyanlarını ortaya koymalarıdır.

İkinci el araç alım-satım işlemlerinde “Güvenli Ödeme Sistemi” Albaraka'da!

Türkiye Noterler Birliği ve Albaraka Türk işbirliği ile
geliştirilen bu hizmet ile;

- İşlemler güvenli, kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleşir,
- Araç bedelinin ödenmeme riski ortadan kalkar,
- İşlem dijital olarak gerçekleşir, taraflar nakit taşıma yükünden kurtulur.

NOTER

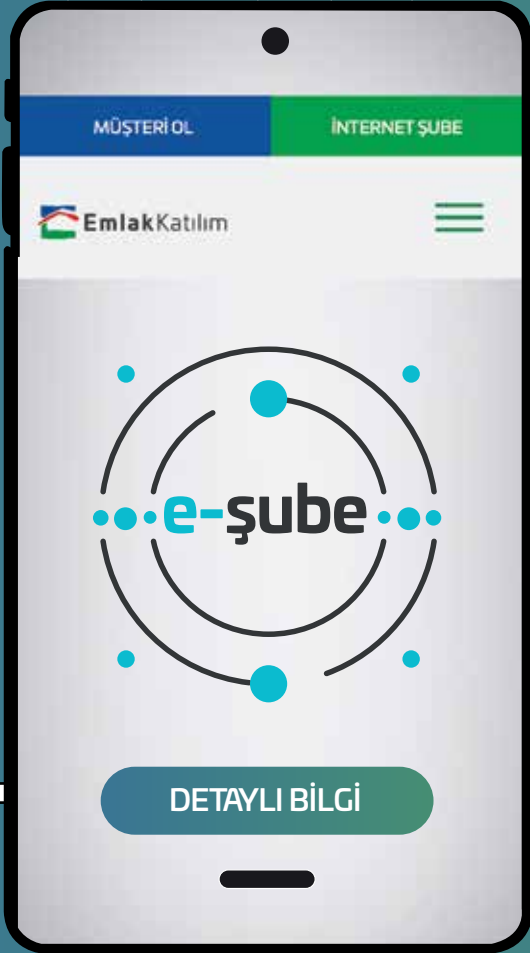
Katılım bankaları
arasında ilk

Güvenli
Ödeme Sistemi

Alo Albaraka
0850 222 5 666
albaraka.com.tr

alBaraka
değerlerinize değer katıyoruz

HER HANE BİR ŞUBE

Hesap açmak için şubeye gitmenize gerek yok,
internet sitemiz veya mobil şube uygulamamızdan **"Müşteri Ol"** butonuna
tıklayarak bilgilerinizi girin. Hesabınızı hemen açalım,
bulduğunuz adrese gelip kartınızı size teslim edelim.

